

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Universitatea Tehn. Timișoara
CASA DE LECTURĂ

A stylized graphic of a sun with rays. The sun is a solid dark blue circle at the top left. From it, numerous dark blue rays of varying lengths extend downwards and to the right, creating a sense of depth and perspective. The rays are set against a background of a brownish-orange field with a grid of thin, light blue lines, suggesting a plowed field or a grid pattern. The overall composition is dynamic and geometric.

IRIGAȚIILE FACTOR DE BAZĂ AL CREȘTERII PRODUCTIEI AGRICOLE

VIZITA DE STAT
A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN TURCIA

O contribuție de seamă la dezvoltarea conlucrării prietenești dintre România și Turcia

CONTACTELE devenite tradiționale între România și Turcia, dezvoltarea continuă, pe multiple planuri, a relațiilor dintre cele două țări au înregistrat, după cum era de așteptat și potrivit dorinței reciproce, un nou și puternic impuls prin recenta vizită de stat efectuată de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Turcia, la invitația președintelui acestei țări, Kenan Evren.

Primirea caldă, manifestările de profundă stimă și considerație pentru înalții soli ai poporului român au demonstrat satisfacția poporului turc prieten față de această nouă întâlnire.

Dezvoltarea puternică a relațiilor dintre România și Turcia este ilustrată, după cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu în interviul acordat ziarului turc „Milliyet”, de faptul că numai în ultimii ani schimburile economice dintre cele două țări au crescut de la circa 50 milioane dolari în 1975 la aproape 200 milioane dolari în prezent, existând perspective pentru o creștere și mai puternică. În același timp s-au amplificat contactele la diferite niveluri și pe multiple planuri — economic, științific, cultural, turistic —, s-a adâncit conlucrarea dintre reprezentanții țărilor noastre în cadrul O.N.U., al altor organisme internaționale pentru rezolvarea problemelor complexe ale vieții internaționale.

În acest context s-au desfășurat convorbirile oficiale dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Kenan Evren, într-o atmosferă de cordialitate și prietenie, de stimă și înțelegere reciprocă, sub semnul voinței comune de a extinde și amplifica rodnicele raporturi bilaterale, cooperarea economică, tehnică și cultural-științifică dintre cele două țări, precum și colaborarea dintre popoarele română și turcă pe arena internațională. După cum sublinia președintele Nicolae Ceaușescu, vizita în Turcia s-a încheiat „cu rezultate deosebit de pozitive pentru dezvoltarea viitoare a colaborării economice, tehnico-științifice, culturale dintre popoarele noastre, pentru întărirea conlucrării lor pe plan internațional — inclusiv pe plan balcanic — în direcția politicii de destindere, de pace și independență națională. Acordurile pe care le-am încheiat deschid perspective largi colaborării dintre țările noastre — și avem convingerea că există largi posibilități pentru extinderea lor și mai puternică în viitor”. La rîndul său, președintele Kenan Evren arăta că „între țările noastre nu există nici o problemă care să nu poată fi rezolvată. Tratatul purtat pentru o și mai mare lărgire a sferei colaborării economice și comerciale existente între țările noastre constituie o parte a eforturilor noastre, avînd ca obiectiv prosperitatea celor două țări și popoare, progresul lor. Dorința sinceră a Turciei este ca, folosindu-se și de avantajul apropierii geografice, să valorificăm și mai bine potențele economice și tehnice și, pornind de la această bază, să dezvoltăm la nivelul dorit colaborarea economică și comercială”.

Relațiile economice, în plină dezvoltare, dintre cele două țări au făcut ca vizita în Turcia să rezerve un loc deosebit de important acestor probleme pe agenda discuțiilor la nivel înalt. Este un motiv de justificată satisfacție faptul că, evidențiind posibilitățile și noile domenii ce pot face obiectul colaborării dintre România și Turcia, președinții Nicolae Ceaușescu și Kenan Evren au relevat că există condiții pentru creșterea în continuare a schimburilor economice bilaterale, astfel încît volumul acestora să ajungă în următorii ani la nivelul stabilit, pe baze echilibrate și reciproce avantajoase.

Analiza stadiului cooperării bilaterale a permis, de asemenea, concluzii îmbucurătoare și evidențierea unor noi posibilități de conlucrare. Se inseriu aici realizările în construcția Rafinării Anatolia Centrală, măsurile întreprinse pentru cooperarea în construirea hidrocentralei de la Kapulukaya, rezultatele îndeplinirii protocolului în domeniul energiei și resurselor naturale.

Exprimînd dorința reciprocă de adîncire a cooperării industriale și tehnice bilaterale, în decursul vizitei a fost semnat Programul de cooperare economică dintre Republica Socialistă România și Republica Turcia care prevede noi măsuri în această direcție. De altfel, discuțiile au pus în evidență progresele în negocierile pentru modernizarea Combinatului metalurgic de la Karabük; stadiul înaintat în perfectarea acordului-cadru — între întreprinderile de resort din România și Întreprinderea de stat turcă Etibank — în domeniul minereurilor neferoase și mineralelor nemetalifere pe perioada 1984—1986;

ajungerea la un acord privind grăbirea examinării posibilităților de cooperare în aplicarea de tehnologii noi pentru folosirea mai eficientă a zăcămintelor de cărbune și lignit inferior și de șisturi bituminoase în termocentrale; discuțiile ce au avut loc cu privire la posibilitățile dezvoltării acțiunilor de cooperare în fabricarea de roți monobloc pentru căi ferate, țevi trase din oțel, produse din crom și altele. S-a căzut, totodată, de acord să fie încurajate noi acțiuni de cooperare în domeniul energiei, resurselor naturale, industriei metalurgice și industriei petroliere. Posibilități de extindere a cooperării au fost puse în lumină și în ce privește agricultura, transporturile și telecomunicațiile. În acest sens a fost reafirmată hotărîrea privind deschiderea cîi mai curînd a unei linii de transport RO—RO pe Marea Neagră, înființarea unei linii de feribot între porturile celor două țări la Marea Neagră. Eforturi urmează a fi desfășurate și în vederea dezvoltării cooperării pentru construirea de obiective și realizarea unor alte asemenea acțiuni pe terțe piețe. În sfîrșit, trebuie consemnat acordul asupra unor măsuri de dezvoltare a cooperării între România și Turcia în domeniul științei și tehnicii, culturii, artei, turismului și radioteleviziunii. Un moment semnificativ al vizitei l-a constituit decernarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a titlului de „Doctor Honoris Causa” al Universității Tehnice pentru Orientul Mijlociu din Ankara. Decernarea acestei înalte distincții constituie un călduros omagiu adus personalității și activității tovarășei Elena Ceaușescu — „avînd în vedere impresionanta activitate academică și remarcabilele sale rezultate în domeniul cercetării”, după cum sublinia, cu ocazia ceremoniei, rectorul Universității din Ankara —, o nouă și elocventă dovadă a considerației de care se bucură ca eminent savant și om politic, a prețurii operei sale pusă în slujba științei, a colaborării și progresului.

Pe plan politic, în cadrul convorbirilor oficiale dintre cei doi președinți a fost exprimată îngrijorarea față de încordarea existentă în relațiile internaționale, exprimîndu-se hotărîrea celor două părți — conștiințită în **Declarația comună** româno-turcă — de a iniția acțiuni și măsuri menite să contribuie la oprirea agravării raporturilor pe plan mondial, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pentru pace și respect al independenței naționale a tuturor popoarelor, pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța, pentru respectarea dreptului fiecărei națiuni de a se dezvolta liber și independent. Relevator este că în cadrul discuțiilor a fost evidențiat faptul că una din cele mai acute probleme contemporane o constituie cursa înarmărilor care generează încordare în relațiile internaționale și duce la hrosirea unor fonduri uriașe, reprezentînd o povară grea pentru toate popoarele. Declarația comună subliniază că destinderea poate fi înfăptuită numai cu participarea activă și egală a tuturor statelor, de pe toate continentele, indiferent de mărimea sau de orînduire socială.

Ca țări europene, România și Turcia și-au manifestat preocuparea față de situația din Europa unde sînt concentrate cea mai mare parte a armamentelor și aproape totalitatea armamentelor nucleare, pronunțîndu-se pentru reducerea echilibrată și sub control a armamentelor în Europa în vederea întăririi securității, pentru aplicarea integrală și consecventă a prevederilor Actului final de la Helsinki. Cei doi șefi de stat au subliniat că toate națiunile europene trebuie să-și asume responsabilități mai mari și să participe mai activ la dezvoltarea încredințării și înțelegerii pe continent. Pe un plan mai larg s-a subliniat necesitatea încetării cursei înarmărilor în lume, a trecerii la măsuri efective de dezarmare care să cuprindă reducerea atât a armelor nucleare, cit și a celor convenționale, în vederea realizării dezarmării generale și totale, sub un control strict și efectiv. Președinții României și Turciei au relevat acordul lor pentru dezvoltarea colaborării în Balcani, pentru sprijinirea și în viitor a organizării de reuniuni balcanice pe linia colaborării economice și tehnico-științifice multilaterale, efectuîndu-se, totodată, un schimb de vederi cu privire la oportunitatea organizării unei reuniuni balcanice la nivel înalt, pre-

Emilian STANCU

(Continuare în pag. 26)

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI PROGRESUL ECONOMIEI ROMÂNEȘTI [1]

CREȘTEREA continuă a productivității muncii sociale reprezintă cea mai importantă sursă de sporire a producției materiale și venitului național, de reducere a cheltuielilor de muncă vie și materializată pe unitatea de produs, de ridicare permanentă a nivelului de trai al oamenilor muncii. Fără îndoială de creștere substanțială a aportului productivității muncii la mărirea producției, la creșterea venitului național presupune amplificarea gradului de dotare a economiei cu tehnică modernă, perfecționarea continuă a organizării producției, creșterea calificării personalului — în pas cu exigențele tehnice și economice ale timpului etc.

Doar pornind de la efectele economice și sociale ale sporirii productivității și acționând permanent pentru crearea condițiilor necesare în acest scop, amplificarea accelerată a productivității s-a aflat în centrul politicii partidului de dezvoltare economico-socială a României — și aceasta cu deosebire în perioada anilor de după 1965, când întreaga strategie de progres a României s-a bazat pe orientări novatoare, de excepțională însemnătate, când au fost elaborate și materializate programe de măsuri și acțiuni complexe, bazate pe concepția științifică a secretarului general al partidului. „Pentru a putea obține dezvoltarea generală a țării, creșterea avuției naționale, a avuției materiale și, pe această bază, creșterea bunăstării materiale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să ajungem la același nivel de productivitate a muncii, la același nivel de folosire a fondurilor fixe, la același nivel de cheltuieli materiale ca întreprinderile cele mai bune pe plan mondial”. Așadar, exigențe deosebite în fața industriei, a economiei românești.

În cele ce urmează vom aborda, în plan sintetic, câteva aspecte ale creșterii productivității muncii sociale în general și ale sporirii productivității muncii în special. Deci, ce factori, efecte, semnificații se relevă în acest context?

O corelație esențială : nivelul tehnic al producției — pregătirea personalului — organizarea superioară a muncii

ÎN STRATEGIA dezvoltării economiei românești, productivitatea muncii sociale exprimă efectul direct, complex, combinat al dezvoltării complexe a industriei, al aplicării în producție a rezultatelor științei și tehnicii, al organizării producției și a muncii.

Pe fondul politicii de industrializare a țării și, mai ales, de accentuare a caracterului intensiv al reproducției, de angajare mai puternică a factorilor calitativi în procesul dezvoltării, de creștere accentuată a ramurilor generatoare de progres tehnic în întreaga economie — direcții manifestate cu precădere în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — productivitatea muncii în industrie a crescut, în perioada 1951—1982, într-un ritm mediu anual de 7,7%, cu niveluri mai ridicate în ramurile complexe și de progres tehnic (10,6% în construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor, 10,2% în chimie, 10,5% în energia electrică și termică). Să notăm, totodată, creșterile importante de productivitate consemnate și în celelalte ramuri ale economiei, ceea ce a susținut și susține hotărâtor dinamismul general al economiei. Alte date ne relevă că nivelul productivității muncii pe o persoană a fost în 1982 de aproape 10 ori mai ridicat în industrie și de circa 7 ori în construcții-montaj față de anul 1950. O parte tot mai mare din sporul producției industriale — circa 80% — s-a realizat, cu deosebire în ultimii ani, pe seama creșterii productivității muncii în condițiile reducerii consumurilor specifice, a greutateii produselor, ale sporirii gradului de complexitate al activităților. În ansamblu, economia de muncă vie și materializată pe unitate de produs a dus la economisirea generală de muncă socială.

Elementele de bază ale strategiei dezvoltării economiei românești, definite prin documentele Congresului al XII-lea al partidului și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982, accentuează caracterul intensiv al dezvoltării economiei. În cincinalul 1981—1985, productivitatea muncii în industrie va crește într-un ritm mediu anual de 7,0%, iar în construcții-montaj de 5,4%, devansând sau fiind foarte aproape de ritmul mediu anual de creștere a investițiilor, asigurând circa 80% din sporul producției industriale și întregul spor al volumului de activitate în construcții-montaj. În același timp, circa 85% din sporul de venit național se va realiza pe seama creșterii productivității muncii sociale, punând în lumină atât eforturile întreprinse pentru creșterea ca atare a productivității, cât și pentru reducerea consumurilor materiale, energetice etc. Să menționăm, de asemenea, că în agricultură creșterea mai accelerată a productivității muncii constituie unul din obiectivele esențiale ale politicii agrare ce se îndeplinește în România. În anul 1985 — pe fondul realizării unei adevărate revoluții agrare în ce privește producția, productivitatea, nivelul tehnic, gradul general al dezvoltării satelor — nivelul productivității muncii va fi mai ridicat în această ramură de bază a economiei naționale cu circa 50% față de anul 1980.

Acestea ar fi datele de ansamblu ale problemei. Oricum, caracteristic pentru perioada actuală este progresul tehnic accelerat, obiectiv de seamă pentru economiile tuturor statelor lumii, asigurând reducerea pe unitatea de produs nu numai a muncii vii ci și, în cât mai mare măsură, a muncii trecute. În fapt, realizarea și menținerea acestei tendințe este condiționată de respectarea unor corelații între care: a) randamentul mașinilor să crească mai rapid decât valoarea lor; b) în structura fondurilor fixe, mașinile, utilajele și instalațiile, respectiv partea activă să aibă ponderea cea mai ridicată. Practica demonstrează că numai respectarea acestor corelații specifice tipului actual de progres tehnic determină o creștere rapidă a productivității muncii.

Apreciind rolul hotărâtor al progresului științific în creșterea productivității muncii, în economisirea muncii vii și materializate, partidul nostru a promovat o politică de ridicare a nivelului tehnic al producției în toate sectoarele economiei, prin dotarea și reutilizarea unităților economice cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, prin perfecționarea tehnicii și tehnologiilor de lucru, prin introducerea și extinderea mecanizării complexe, a automatizării proceselor de producție, introducerea roboților industriali și altele. Creșterea mai înaltă a productivității muncii pretinde sporirea gradului de automatizare a proceselor de producție, trecerea în mai mare măsură la mașini agregate, la mașini complexe care să înlocuiască un număr mare de mașini, să necesite un număr mic de oameni pentru mînuirea lor. Va trebui să se treacă mai hotărât la modernizarea producției, la introducerea tehnicii noi, la automatizare, la folosirea mijloacelor electronice de comandă, numai pe această bază fiind posibilă dublarea productivității într-o perspectivă cât mai apropiată.

Față de anul 1965, volumul fondurilor fixe în economie a crescut în 1981 la 402%. În aceste condiții, gradul de înzestrare tehnică a muncii — ca expresie a orientărilor de promovare a progresului tehnic — este astăzi de câteva ori mai mare decât în urmă cu 17 ani. Politica de extindere a progresului tehnic continuă și în actualul cincinal și în perspectivă, ceea ce va permite ca în perioada 1981—1985 circa 55% din sporul de productivitate a muncii în industrie să fie obținut pe seama introducerii pe scară mai largă a progresului tehnic. Să mai notăm că în construcții-montaj progresul tehnic va contribui la creșterea productivității muncii într-o proporție de circa 60%.

Firește, extinderea progresului tehnic la scara economiei naționale, a ramurilor și a fiecărei unități, în condițiile restricțiilor obiective privind importul de mașini, utilaje, materiale, tehnologii impune dezvoltarea creației științifice și a tehnicii proprii, valorificarea în producție a rezultatelor într-un termen cât mai scurt. Ținând seama atât de problemele concrete ale țării noastre, cât și de fenomenele care au loc pe plan internațional, partidul și statul nostru au pus astfel pe primul plan orientarea cercetării spre cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor de creativitate, practic a tuturor resurselor de care dispune România.

În concepția secretarului general al partidului, gradul eficienței muncii omului este determinat nu numai de condițiile materiale ale producției, ci și de calitatea forței de muncă, nivelul de cunoștințe și pregătire. Desigur, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, economia are nevoie de cadre „cu un larg orizont de cunoștințe științifice generale, dar, totodată, capabile să aplice aceste cunoștințe în practică în unitățile de producție, în toate domeniile de activitate”. În condițiile actuale, în care resursele pe care le avem, în care am investit, trebuie în mod imperios superior valorificate, este esențială această problemă. Cele mai adecvate măsuri, pîrghii, sint chemate — trebuie mai mult — să acționeze în această direcție, și tocmai în acest cadru, al condițiilor tehnice și economice create, al unor imense eforturi desfășurate se relevă perspectiva din care conducerea partidului solicită creșterea mai mare a productivității, a eficienței.

Acțiunile privind dezvoltarea specializării și cooperării între unitățile economice, tipizarea și standardizarea pieselor, subansamblurilor și produselor, perfecționarea pregătirii tehnice a producției, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale — așadar probleme ale unei organizări superioare a activității — contribuie în măsură decisivă la utilizarea cu eficiență sporită a capacităților și suprafețelor de producție de care dispune fiecare întreprindere și, finalmente, la creșterea productivității. Îndeplinirea marilor sarcini care revin întreprinderilor cere, prin urmare, măsuri hotărâte pentru îmbunătățirea organizării producției și a muncii, în vederea utilizării raționale și complete a timpului de lucru și a mijloacelor tehnico-materiale, valorificării depline a tuturor rezervelor existente în întreprinderi.

În cadrul măsurilor privind creșterea productivității muncii, o atenție deosebită se acordă cointeresării materiale a personalului. Una din pîrghiile hotărtoare ale progresului industriei, al întregii noastre economii o constituie tocmai perfecționarea formelor de cointerese materiale a oamenilor muncii. În contextul noilor reglementări, veniturile muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, cercetătorilor și proiectanților, cât și ale conducătorilor întreprinderilor vor fi asigurate numai în strînsă legătură cu realizarea planului, a calității produselor, a beneficiilor, a producției marfă — ceea ce este esențial pentru amplificarea productivității. Mobilizarea tuturor factorilor de sporire a acesteia, utilizarea celor mai accesibile căi în vederea înlăturării marilor obiective care condiționează progresul economiei românești vor permite să se pună în valoare surse noi pentru progresul mai susținut al economiei românești, să se scurteze termenul de recuperare a decalajelor față de țările dezvoltate din punct de vedere economic, să se asigure noi premise pentru ridicarea bunăstării poporului.

Elemente de amplificare a economiei de muncă socială

SUBLINIAM cerința reducerii cheltuielilor materiale ca premisă a ridicării productivității. Fără a intra în detalii amintim unele argumente: a) însăși creșterea productivității muncii sociale impune reducerea consumurilor; b) în condițiile țării noastre cu greu mai poate fi admisă o amplificare fizică a producției pe seama creșterii în aceeași proporție a necesarului material al industriei și economiei; ceea ce pretinde, în fapt, o reducere drastică a consumurilor materiale și energetice, la nivelul premiselor și posibilităților create, sporirea productivității muncii în condițiile unei scăderi relative și continue a cheltuielilor cu munca trecută.

De altfel, este cunoscut că diminuarea cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia în condițiile societății moderne apare ca o cerință majoră a creșterii eficienței economice în fiecare țară, indiferent de mărime, poziție geografică sau grad de dezvoltare economico-socială a acesteia. Cu atât mai mult în condițiile economiei României — a cărei structură se află într-un proces continuu de modernizare — reducerea cheltuielilor materiale și de energie capătă o importanță majoră, la toate nivelurile, avînd în vedere obiectivele curente și de perspectivă de dezvoltare economică

și socială. „Fără o reducere a cheltuielilor de producție, a cheltuielilor materiale, fără introducerea unui spirit temeinic de bună gospodărire, de reducere a consumurilor și fără a spori în mod serios, pe această bază, eficiența activității economice — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu vom putea asigura creșterea venitului național și deci a posibilităților ca societatea să poată dispune de un venit net cât mai mare, atât în scopul dezvoltării cit și pentru ridicarea nivelului general de viață al poporului”.

Plecînd de la înțelegerea profundă a fenomenelor economice și a orientărilor manifestate pe plan mondial, partidul nostru a stabilit sarcini și măsuri de amploare, mobilizatoare pentru economisirea resurselor și reducerea cheltuielilor materiale. La finele anului 1982, cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă în industria republicană însumau 628,2 lei, reflectîndu-se corespunzător în ponderea cheltuielilor materiale în produsul social. Pentru anii 1981—1985 — respectiv pentru perioada care continuă din acest cincinal — se prevede reducerea cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă cu 5,5—6% și a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social la maximum 55%. Pornind de la actuala situație, înseamnă că va trebui să se realizeze o reducere a cheltuielilor materiale de 70—80 lei la mie de lei în 3 ani, din care anul acesta cel puțin 30 de lei. Pe această bază, în anul 1985 reducerea cu un singur procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va putea asigura un spor de venit național de 17—18 miliarde lei.

Diminuarea substanțială a cheltuielilor materiale și sporirea mai accentuată, pe această bază, a eficienței întregii activități economice în perspectiva dezvoltării României, este organic legată și își are sorgintea în rezultatele aplicării în practică a cuceririlor științei și tehnicii. În acest sens, **Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada anilor 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000**, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, conține direcții de bază menite să asigure condițiile necesare dezvoltării bazei energetice a economiei naționale și a noilor surse de energie, realizarea de noi materiale și produse cu un consum de energie mai redus, de mașini și utilaje cu caracteristici îmbunătățite, randamente sporite și consumuri reduse etc.

Reducerea consumului material, creșterea cantității și valorii produselor fizice obținute dintr-o tonă de materii prime și materiale constituie, practic, problema esențială a eficienței economice. Trebuie să valorificăm mai bine materiile prime, să obținem din aceeași tonă de materii prime o valoare mult mai mare prin produse superioare și nu prin mărirea prețului cum se practică încă la unele întreprinderi și sectoare de activitate. Una din laturile esențiale ale procesului de reducere a costurilor o constituie diminuarea consumurilor de combustibili și energie, dat fiind caracterul limitat al acestora și importanța lor pentru dezvoltarea economică. În cincinalul 1981—1985, accentuînd orientările menționate, se prevede diminuarea cu minimum 40% a consumului mediu energetic la 1000 de lei producție industrială. Prin politica de punere în valoare și extindere a resurselor energetice proprii, de ridicare a randamentelor și economisire a resurselor de energie se va asigura un consum energetic pe unitatea de venit național comparabil cu realizările cele mai bune pe plan mondial.

Menționăm că o cale însemnată de diminuare a costurilor materiale — restructurarea ramurilor de producție materiale în funcție de direcțiile și cerințele prezente și viitoare ale revoluției tehnico-științifice și de implicațiile crizei energetice. Totodată, înnoirea și modernizarea produselor, asimilarea de produse cu caracteristici superioare, comparabile cu realizările de vîrf din alte țări constituie acțiuni de maximă importanță pentru reducerea cheltuielilor materiale. Intensificarea procesului de înnoire a producției în cincinalul 1976—1980 a condus la introducerea în fabricație a circa 10 000 de mașini, utilaje și instalații, precum și peste 5 000 noi materiale și bunuri de consum. Potrivit programului partidului, și în perioada actualului cincinal se va acționa cu hotărîre pentru înnoirea producției și ridicarea calității produselor. Prioritară va fi orientarea spre ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime prin creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor în toate ramurile industriale. Pînă în anul 1985, circa 45% din volumul total al producției ramurilor prelucrătoare și 70% din volumul total al producției în construcția de mașini îl vor constitui produsele puse în fabricație în acest cincinal pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Pe ansamblul industriei trebuie să se asigure o creștere cu 23—30% a indicelui de valorificare a materiilor prime și materialelor.

prof. dr. Barbu Gh. PETRESCU

RESURSE ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI MICI

INDUSTRIA MICĂ contribuie tot mai mult la dezvoltarea generală a producției, devenind un factor important de amplificare a bazei de materii prime și materiale, prin punerea în valoare a resurselor existente pe plan local, a produselor secundare animaliere, vegetale și industriale, precum și a materialelor și resurselor refolosibile. Potrivit concepției secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a orientărilor stabilite la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, precum și la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperarea de consum, cooperarea meșteșugărească, cooperarea agricolă de producție și consiliile populare din 20—21 iunie 1980, în condițiile sporirii volumului producției și al serviciilor, industria mică este menită să diversifice și să ridice calitatea acestora potrivit cerințelor populației, punând un accent deosebit pe activitățile de întreținere și reparare a locuințelor, recondiționare a pieselor și subansamblelor uzate, precum și pe producerea de bunuri în cooperare cu alte unități economice.

Prin organizarea și dezvoltarea acestei activități se asigură apropierea producției industriale și a serviciilor de beneficiari, pe baza creării unei ample rețele diversificate de unități mici, ușor accesibile, care să asigure produse și servicii variate și de bună calitate, eliminându-se totodată transporturile costisitoare și deplasările inutile, pe distanțe mari, ale cetățenilor.

Industria mică contribuie, de asemenea, la ameliorarea balanței energetice a județelor prin realizarea de microhidrocentrale care valorifică energia cursurilor mici de apă, al căror echivalent energetic în anul 1982 însuma peste 17 000 tce. În același timp, o parte tot mai însemnată din producția și serviciile industriei mici sunt orientate spre export, permițând astfel să fie valorificate importante produse și prestații, în condiții de maximă eficiență, răspunzând în mod adecvat cerințelor și exigențelor pieței externe, care implică realizarea unor sortimente diversificate și de foarte bună calitate, precum și o flexibili-

tate și adaptabilitate sporite la cererile beneficiarilor externi.

Toate acestea fac ca, în ansamblul ei, **industria mică să-și aducă un însemnat aport la creșterea nivelului de trai al populației**, prin cuprinderea în sfera sa de activitate a întregii forțe de muncă disponibile pe plan local și asigurarea de venituri corespunzătoare cu munca desfășurată și rezultatele obținute de cei încadrați în activitatea de producție și prestări de servicii.

Eforturi concertate de diversificare a producției

ÎN CONFORMITATE cu legile în vigoare, **conducerea și îndrumarea industriei mici se face de către consiliile populare**, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează. Organele locale ale puterii de stat răspund de buna organizare a activității unităților de producție și de prestări de servicii, de valorificarea eficientă a resurselor materiale și a forței de muncă, de satisfacerea în cele mai bune condițiuni a cerințelor de produse și servicii ale populației.

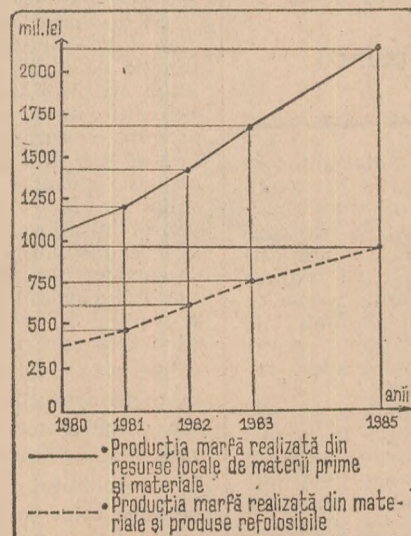
Beneficiind de prețioasele orientări și indicații formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae

Ceaușescu, la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare din februarie 1983 și la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 26 aprilie a.c., **consiliile populare au elaborat programe pe județe, municipii, orașe și comune, pentru dezvoltarea și diversificarea industriei mici**, a căror transpunere în viață să asigure, până la sfârșitul acestui cincinal, dublarea volumului de producție și de prestări de servicii față de realizările anului 1980.

În primii doi ani ai actualului cincinal, prin mobilizarea tuturor factorilor implicați în acțiunea de promovare a industriei mici, s-a reușit ca **acoperirea necesarului de materii prime și materiale să se asigure în măsură tot mai mare din resurse locale**. În această perioadă au fost valorificate peste 3 000 mii mc argilă, 38 500 mii mc piatră, nisip și pietriș, 250 mii tone calcar, 1 000 tone marmură și alabastru, precum și însemnate cantități de răchită, papură, sorg și foi de porumb, material lemnos provenit din doborâturi de vânt și tăieri de igienizare a pădurilor și altele. În același timp, un accent deosebit a fost pus pe **valorificarea unor însemnate cantități de materiale refolosibile**, cum sunt: resturile de partizi și cupoanele de țesături; deșeurile de materiale plastice și de cauciuc; capetele, ștraifurile și unele materiale decalibrate din metal; cioburile de sticlă etc. În prezent, se află în plină desfășurare acțiunea de colectare și preluare de la gospodăriile populației a bunurilor uzate pentru recondiționare și valorificare.

Din resursele de materii prime și materiale locale, inclusiv din materiale refolosibile, s-a realizat un important volum de producție constând în agregate minerale de carieră și balastieră, materiale de zidărie, impletituri din răchită, papură, foi de porumb și alte materiale, var, calcar pentru industria siderurgică, chimică și cea a zahărului, bunuri de consum din metal, articole de uz casnic și gospodăresc, melte, bunuri de consum din lemn, din mase plastice, textile și altele care, la nivelul anilor 1981 și 1982, au însumat valori de 1678,9 și,

Graficul nr. 1

Evoluția producției care se realizează din resurse materiale locale și din materiale refolosibile

respectiv, 1993,5 milioane lei, iar pentru anul 1985 se prevăd 3102,1 milioane lei (graficul nr. 1).

Pe bază de prospecțiuni geologice au fost identificate, între altele, noi rezerve însumând 4,5 milioane tone calcare pentru mozaic, var și blocuri de zidărie, 850 mii tone șisturi verzi, 400 mii mc pietriș și nisip, 2,3 milioane tone andezite, 120 mii tone marmură și 200 mii tone argile colorate.

Asimilarea de produse noi sau re-proiectarea celor aflate în fabricație au constituit și constituie în continuare preocupări permanente ale consiliilor populare, prin aceasta asigurându-se o utilizare mai eficientă a materialelor, satisfacerea în mai bune condițiuni a nevoilor economiei naționale și ale populației, precum și a cerințelor la export, pentru care au fost realizate și oferite diferite noi produse, în principal materiale de construcții, articole mărunte din metal și lemn, produse de artizanat, mobilă, produse forjate, articole din mase plastice și altele.

Ca urmare a măsurilor luate în ultimul timp pentru dezvoltarea activității de producție și de prestări de servicii, în anul 1983 industria mică

export, care în anul 1983 prezintă creșteri față de 1980 de 11 ori pe relația clearing țări socialiste și de peste 4,6 ori pe relația devize convertibile, iar pentru anul 1985 se prevăd creșteri de peste 13 ori și respectiv 5,8 ori (graficul nr. 3).

O calitate nouă = eficiență sporită

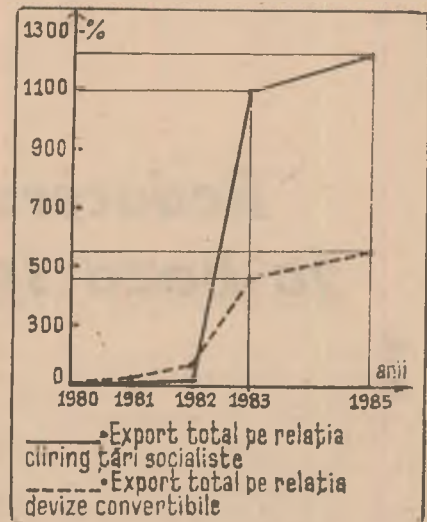
CU TOATE rezultatele de până acum, în organizarea, dezvoltarea și desfășurarea activităților de industrie mică stăruie încă unele neîmpliniri și lipsuri, care au fost aspru criticate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 26 aprilie 1983. Este vorba de cazuri, adevărat izolate, de aprovizionare fără repartii cu materii prime și materiale de la bazele județene de aprovizionare sau de la alte unități economice care le dețineau în stoc; acordarea de retribuții mai mari decât cele ce se cuveneau unor persoane; înființarea unor secții în baza prevederilor Legii nr. 7/1971, profilate, în mod cu totul nejust, în exclusivitate pe consumul de materii prime și materiale din fondul centralizat al statului, sau cu forță de muncă provenită din alte localități, precum și alte aspecte și situații nedorite.

Privind cu toată răspunderea sarcinile mari puse în fața industriei mici de către conducerea superioară de partid și de stat pentru perioada următoare, consiliile populare, comitele și birourile executive, deputații și organele de conducere colectivă din unități vor acționa mai hotărât și eficient, pentru sporirea și contractarea întregului volum de producție marfă și prestări de servicii planificat pe anul 1983, inclusiv a prevederilor din programele speciale și suplimentare, pe baza unei strînse conlucrări între producători și beneficiari și ținând seama, în mai mare măsură, de cerințele tot mai diversificate ale populației. În acest sens, trebuie stabilite și concretizate mai bine sarcinile ce revin consiliilor populare comunale, orașenești și municipale pentru dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii pentru populație.

Preocupări prioritare vor trebui concentrate, în continuare, pentru **sporirea bazei proprii de materii prime**, în vederea asigurării cantităților de materiale necesare realizării și depășirii sarcinilor de plan pe anul 1983, intensificându-se în acest scop efectuarea de studii și prospecțiuni geologice pentru a crea condițiile valorificării lor în viitor.

În același timp, în domeniul exportului se impune organizarea de acțiuni mult mai eficiente, în strânsă colaborare cu întreprinderile de comerț ex-

Graficul nr. 3

Evoluția exportului

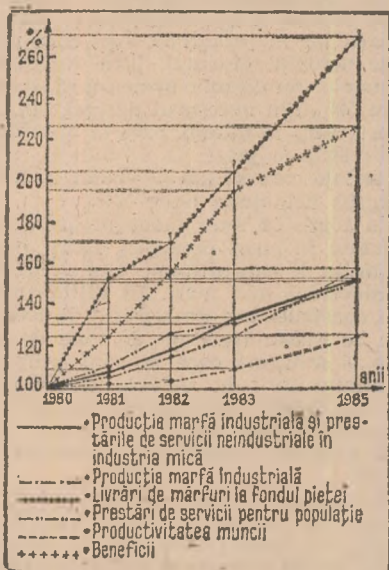
terior, pentru contractarea întregului fond de marfă la nivelul prevederilor din plan. Pentru aceasta, comitele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București și conducerile unităților subordonate, pe baza programelor stabilite, și-au intensificat preocupările pentru **diversificarea gamei sortimentale a producției de export**, asimilarea de noi produse corespunzător cerințelor pieței externe, de calitate superioară, cu deosebire produse care valorifică superior resursele materiale și forța de muncă existente pe plan local. Este necesar și există condiții să fie amplificate activitățile care aduc aport valutar, cum sînt: întreținerea și repararea navelor străine, a locuințelor deținute de persoane fizice sau juridice, elaborarea de proiecte pentru construcții de locuințe și studii de sistematizare pentru clienți externi, acordarea de asistență tehnică în construcții pentru beneficiari din alte țări etc.

O atenție deosebită se cuvine a fi acordată în continuare **sporirii volumului și a diversității serviciilor prestate populației**, prin extinderea ariei teritoriale de servicii, îmbunătățirea formelor de relații cu populația în efectuarea serviciilor, creșterea calității acestora etc.

Desigur, acestea sînt doar cîteva din direcțiile principale de acțiune care stau permanent în atenția consiliilor populare. Acționînd cu fermitate pentru ridicarea nivelului calitativ al activității de industrie mică, organele locale ale puterii de stat își vor aduce o contribuție mai mare la traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R., la ridicarea tot mai susținută a nivelului de trai al oamenilor muncii din patria noastră.

Ilulian PLOȘTINARIU

Graficul nr. 2

Evoluția principalilor indicatori de plan

din subordinea consiliilor populare urmează să atingă niveluri mult superioare celor realizate în 1980, înregistrînd creșteri de 27,5% la producția marfă industrială și prestări de servicii neindustriale în industria mică, de 26,4% la producția marfă industrială, 104,7% la livrările de marfuri la fondul pieței și 32,7% la prestările de servicii pentru populație. În anul 1985, creșterile față de 1980 la aceiași indicatori vor fi de peste 53,0%, 58,0%, 266,9% și respectiv 54,7% (graficul nr. 2).

Rezultate pozitive s-au înregistrat și în ce privește realizarea planului de

Reducerea normelor de consum — la baza sporirii eficienței economice

IN ANSAMBLULUI, eforturilor de sporire a eficienței un rol de mare importanță îl are reducerea permanentă și sistematică a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, valorificarea superioară a acestor resurse. Reducerea consumurilor materiale se impune cu atât mai mult cu cât multe întreprinderi, deși beneficiază de o dotare tehnică și de tehnologii avansate similare cu cele din țările dezvoltate din punct de vedere industrial, înregistrează consumuri superioare de materii prime, combustibili și energie. Menținerea unor consumuri specifice ridicate și depășirea normelor de consum planificate creează perturbații în procesul de aprovizionare a întreprinderilor respective, duc la situația ca aceste unități economice să-și epuizeze prematur stocurile proprii de materiale și să nu-și poată desfășura în condiții normale procesul de producție, simultan cu încărcarea nejustificată a costurilor.

Iată de ce problema reducerii consumurilor materiale constituie un deziderat major al dezvoltării noastre economice, una din căile reale pentru creșterea venitului național, pentru sporirea bogăției naționale, pentru asigurarea mijloacelor necesare dezvoltării societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

UNA DIN PRINCIPALELE direcții pentru diminuarea consumurilor specifice de materiale și valorificarea superioară a acestora o constituie **îmbunătățirea permanentă a structurii producției, înnoirea și modernizarea ei, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acesteia.** În acest context se impune ca, la asimilarea noilor produse, să se acorde o maximă atenție laturii calitative a acestora în sensul creșterii substanțiale a ponderii produselor de înaltă complexitate, cu parametri constructivi și funcționali superiori și randament ridicat.

În numeroase întreprinderi eforturile pentru înnoirea produselor s-au concretizat în ridicarea performanțelor tehnice ale acestora, paralel cu reducerea greutateii nete și gabaritului lor. Rezultate bune în acest sens s-au obținut în producția de motoare electrice, turbine, unele tipuri de motoare cu ardere internă, autoturisme de teren și altele. Iată, de pildă, câteva produse la care prin reproiectare și adoptarea unor soluții constructive mai raționale, s-au obținut însemnate economii de materiale pe seama reducerii greutateii nete: cazanul de abur 520 t ab/h, cazanul de abur 100 t ab/h, turbina hidroelectrică 170 MW, cargoul de 15 mii tdw, strun-

gul greu de 1600 X 10 000 etc. Progrese importante pe această linie s-au obținut și în industria de optică și mecanică fină, la locomotivele electrice, unele tipuri de mașini unelte și altele.

Sînt însă și domenii în care nu se acțiunează cu operativitate pe linia reducerii consumurilor de materii prime. Supradimensionarea nejustificată a unor produse nu numai că implică un consum inefficient de materiale, dar determină și un consum suplimentar de combustibil sau energie.

Un rol important în reducerea consumurilor materiale îl are **perfecționarea și înnoirea tehnologiilor de producție.** Tehnologia de producție este factorul hotărîtor în reducerea pierderilor de fabricație, diminuarea și eliminarea rebuturilor, utilizarea cât mai completă a resurselor materiale.

În industria constructoare de mașini, în special, s-au obținut rezultate bune în aplicarea unor tehnologii moderne ca extrudarea, turnarea în modele fuzibile, extinderea produselor sinterizate, tehnologii neconvenționale de prelucrare prin scintei și ultrasunete și altele. La I.C.M. Reșița și Întreprinderea de tractoare din Brașov s-au economisit însemnate cantități de metale neferoase prin înlocuirea cu mase plastice a bușurilor și lagărelor de bronz. La întreprinderea „Tehnofrig” din Cluj-Napoca s-au obținut importante economii de materiale prin confecționarea arborilor cotiți prin fretare în locul semifabricatelor forjate. De asemenea, se cuvine a menționa și economiile obținute ca urmare a confecționării corpurilor de buji prin extrudare, tratarea termică a oțelurilor prin nitruare ionică (Întreprinderea de autocamioane din Brașov), avînd ca efect economia de oțeluri aliate, protecția electrochimică a pieselor ce lucrează în medii corozive etc., precum și alte procedee și metode al căror efect constă în economisirea materiilor prime deficitare.

Și la acest capitol se mai constată uneori rămîineri în urmă, ceea ce determină consumuri tehnologice exagerate și implicit risipă de materii prime. Se preferă în continuare, chiar la produse de serie mijlocie și mare, forjarea liberă în locul matrițării, turnarea în nisip în locul turnării de precizie în coji sau modele fuzibile, ceea ce duce la adaosuri de prelucrare mari și prin urmare la o însemnată „producție” de șoan nedorită. Se mai regăsește încă planuri de croire neraționale, semifabricate incorect alese, o prea puțină extindere a tehnologiilor neconvenționale și altele. Se mențin încă ridicate rebuturile de turnare, ceea ce duce la pierderi însemnate de energie electrică.

coes, feroaliaje, nisipuri de turnătorie etc.

Este necesar ca unitățile de specialitate, compartimentele tehnologice pentru sectoarele calde să-și concentreze în mai mare măsură atenția spre aceste probleme de maximă importanță economică, să se preocupe mai mult de producerea unor semifabricate cu caracteristici tehnico-economice superioare, cu forme și dimensiuni cât mai apropiate de cele ale piesei finite, care să nu mai necesite decât puține operații ulterioare sau să permită eliminarea completă a acestor operații.

AVÎND ÎN VEDERE caracterul limitat al resurselor materiale, o problemă vitală pentru economia noastră o constituie **recuperarea integrală** a resurselor materiale și energetice și valorificarea lor în producție. Așa cum prevede actualul cincinal, prin reciclarea resurselor re folosibile urmează să se asigure 58% din necesarul de oțel, 44% la cupru, 65% la plumb, 59% la anvelope, circa 60% la piese de schimb și alte materiale care se iau în calcul la echilibrarea balanțelor materiale.

Cu toate că s-au făcut progrese însemnate în acest domeniu, totuși posibilitățile de care dispune economia sînt considerabil mai mari. În întreprinderile constructoare de mașini, de exemplu, se găsește încă mii de tone de capete și ștraifuri care nu sînt utilizate corespunzător; în haldele combinatelor siderurgice zac sute și mii de tone de metale neferoase pentru care nu s-au stabilit modalitățile de recuperare etc.

În actuala conjunctură economică, în care societatea trebuie să-și elaboreze direcțiile de dezvoltare pornind de la premisa limitării severe a unor resurse naturale, să-și lăurească tehnologiile corespunzătoare care să permită trecerea la folosirea integrală, fără deșeurii și reziduuri, a materiei naturale, este imperios necesar să se intensifice eforturile pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale și combustibililor. **Este necesar ca elaborarea planurilor anuale de norme de consum pe produse să nu se mai facă în exclusivitate pe seama datelor statistice ce vizează rezultatele din perioadele anterioare, ci să se realizeze cu participarea efectivă și concretă a unităților de cercetare și inginerie tehnologică, care să propună soluții pentru reducerea cât mai accentuată a consumurilor specifice.**

dr. ing. Mircea ROMANIȚĂ
Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodăririi Fondurilor Fixe

OPINII

Cum poate fi sporită eficiența acțiunii de atingere a parametrilor proiectați

EXPRESIE sintetică a materializării eficienței economice a investițiilor, atingerea indicatorilor tehnico-economici aprobați constituie un moment de o deosebită importanță în fructificarea eforturilor materiale și financiare făcute pentru construirea noilor capacități, o premisă pentru restituiră fondurilor avansate de societate.

În acest cadru, prezentăm o evaluare a locului pe care îl ocupă perioada de realizare a indicatorilor proiectați în ansamblul procesului investițional în dorința de a sugera unele posibile măsuri de perfecționare de natură să reducă timpul și proporția nerealizărilor din perioada cit capacitățile se exploatează sub nivelul final al parametrilor, fiind menținerea unui raport defavorabil dintre efort și efect nu permite participarea deplină a noului potențial productiv la creșterea venitului net.

La sfârșitul probelor tehnologice — producție la nivelul din proiect

DAT FIIND că în condițiile progresului tehnic rapid, duratele de recuperare a investițiilor sînt tot mai reduse, apare important de subliniat că în unele cazuri perioada de atingere a parametrilor proiectați grevează cu 10—15% și în unele cazuri mai mult durata de recuperare. Aceasta contribuie la reducerea eficienței economice a investițiilor. De aceea, pe baza experienței acumulate, socotim că ar fi interesant să se examineze posibilitatea eliminării perioadei de atingere a parametrilor proiectați la capacitățile concepute pe baza soluțiilor tehnice și tehnologice cunoscute. Durata de timp rezervată probelor tehnologice ar putea constitui ciclul productiv la încheierea căruia capacitatea va trebui să producă la nivelul parametrilor de bază ai investiției. De altfel, reglementările în materie stabilesc că regimul normal de lucru ce trebuie obținut în cursul probelor tehnologice constă în demonstrarea capacității de a produce — într-o durată de funcționare neîntreruptă determinată prin proiect — sortimentele prevăzute, cu respectarea prescripțiilor de calitate a produselor. De aceea considerăm că este deplin rațional ca odată cu încheierea probelor tehnologice

să se atingă de regulă parametrii aprobați.

Presiunea pe care o exercită factorul timp pentru a obține cât mai rapid cu putință în exploatare nivelul final al indicatorilor prevăzuți în documentațiile tehnico-economice ale investițiilor impune ca, în cazurile de excepție, cînd se acordă o perioadă distinctă de realizare eșalonată a parametrilor, proiectanții să fie datori să fundamenteze în mod riguros, pe bază de calcule, duratele de realizare cit și ritmul de creștere a parametrilor de la o perioadă intermediară la alta înscrisă în grafice. Exprimarea în zile a duratei de atingere a indicatorilor prevăzută în legea investițiilor justifică preocuparea pentru cuantificarea strictă prin calcul a dinamicii indicatorilor în această perioadă. Există în prezent, în unele cazuri, după părerea noastră, un oarecare dezechilibru între preocuparea și pîrghiile care acționează în perioada de realizare a obiectivelor de investiții și cea care succede momentului punerii în funcțiune, respectiv în timpul rezervat realizării eșalonate a indicatorilor aprobați, cu toate că în această perioadă nu au încetat să acționeze sub raport economic și financiar efectele negative ale imobilizării fondurilor investite, pînă la realizarea integrală a parametrilor. În timpul realizării investițiilor se acordă o mare atenție mersului lucrărilor, asigurării și montării utilajelor și echipamentelor, se constituie colective care acționează operativ pentru intensificarea execuției și pregătirea punerii în funcțiune, preocupări care, din constatările noastre, uneori pierd din intensitate odată cu intrarea în producție a capacităților, cînd nu se mai pune cu aceeași acuitate sarcina exploatarei acestora la parametri aprobați.

Retribuția unei părți a personalului organizațiilor de construcții-montaj ca și a beneficiarilor de investiții este supusă restricțiilor prevăzute de legea privind remunerarea muncii în cazul nerealizării planului de construcții-montaj sau punerii în funcțiune la termen a obiectivelor, în vreme ce după punerea în funcțiune, neatingerea parametrilor aprobați are repercusiuni temporare sub o anumită formă numai asupra unei părți din retribuția personalului de proiectare, care nu are totdeauna un rol hotărîtor în exploatarea noilor capacități la nivelul indi-

catorilor aprobați. Încercarea, în cursul cincinalului trecut, de a recalcula fondul de retribuție a muncii convenit personalului ce exploatează noile capacități în raport cu producția realizată față de nivelul parametrilor din proiecte, nefiind preluată în modificările și completările aduse legii privind remunerarea muncii, nu și-a mai găsit aplicarea, astfel încît se mențin întârzieri în una din perioadele capitale, care constituie premisa valorificării efortului de investiții, situație favorizată uneori și de faptul că planul de producție, inclusiv indicatorii sintetici de eficiență economică planificați, nu sînt aliniați strict cu nivelul indicatorilor din proiectare.

Indicatorii din proiecte — actualizați operativ, pe criterii unitare

SE POATE ADMITE că anumite motive cum sînt necesitatea modernizării produselor, renunțarea la import, reducerea consumurilor materiale și energetice sau orientarea viguroasă a producției spre export pot da loc la deplasări în structura producției, cu influențe nemijlocite în mărirea indicatorilor proiectați. Socotim însă că, sub impulsul pîrghiilor economico-financiare strîns legate de îndeplinirea indicatorilor de bază proiectați (valoarea producției nete, productivitatea muncii, beneficiul), se poate obține în toate cazurile o cointeresare sporită a colectivelor de muncă pentru obținerea unor niveluri optime în folosirea cu eficiență ridicată a capacității, stimulîndu-se inițiativele pentru adaptarea cit mai rapidă a producției la noile cerințe ale economiei. În acest cadru se pot crea posibilități de a scoate din impas și operația de actualizare a indicatorilor proiectați în funcție de noile condiții de producție, sarcină care este tărăgănată de către unele întreprinderi și centrale datorită faptului că atingerea parametrilor proiectați nu este cuprinsă în sistemul pîrghiilor economico-financiare.

Trebuie subliniat că, în acțiunea de actualizare a indicatorilor, se cere acordată o atenție sporită pentru a surprinde evoluția fenomenelor economice în toată complexitatea lor. Precizăm a-

ceasta, deoarece, după părerea noastră, unele acțiuni de recalculare a documentațiilor economice din ultimii ani, în cursul cărora a fost introdusă influența exercitată asupra indicatorilor de modificarea prețurilor de producție și de livrare a produselor au dus, în unele cazuri, la soluții parțiale dacă avem în vedere că unele capacități care nu au realizat indicatorii proiectați au încheiat activitatea de investiții și, în consecință, indicatorii aprobați nu au mai fost supuși recalculării. Pe de altă parte, operațiunile de recalculare nu au putut ține seama de toți factorii noi care sînt prezenți în activitatea întreprinderilor.

La modificările multiple ce s-au produs în structura sortimentală proiectată a produselor din cadrul capacităților ai căror indicatori sînt în curs de realizare, impunîndu-se actualizarea lor, se poate adăuga că, între timp, unii dintre indicatorii aprobați în anii anteriori, cum sînt valoarea producției globale sau productivitatea muncii determinată pe baza valorii producției globale, și-au pierdut semnificația în aprecierea sintetică a eficienței activității economice. Insistența ce se depune pentru îndeplinirea necondiționată a unor indicatori aprobați în urmă cu 1—2 cincinale nu mai este, credem — în aceste cazuri — rațională, în raport cu cerințele mecanismului economico-financiar actual.

Aceste argumente și date susțin, după opinia noastră, **necesitatea de a se organiza neîntirziat o acțiune coordonată pe economie, concepută pe criterii unitare, pentru actualizarea indicatorilor la capacitățile care nu au reușit să-i atingă încă pe cei prevăzuți în proiecte, în scopul de a le conferi o bază reală de natură să mobilizeze unitățile la îndeplinirea lor.** Ar fi nefiresc să se înțeleagă că, susținînd necesitatea de a se trece la actualizarea indicatorilor proiectați, nu avem în vedere că mai persistă încă în întreprinderile care nu realizează indicatorii aprobați, posibilități reale de creștere a producției fizice și nete, de reducere a consumurilor, de sporire a acumulărilor și rentabilității, de promovare mai fermă a autogestiunii economice și financiare.

Este imperativă sporirea răspunderii pentru recepționarea definitivă a capacităților puse în funcțiune, care are drept scop confirmarea realizării indicatorilor tehnico-economici aprobați și îndeplinirea condițiilor care să asigure exploatarea lor în condițiile de eficiență stabilite. Efortul material și financiar deosebit pe care îl face societatea pentru realizarea obiectivelor de investiții justifică această necesitate care, nefiind respectată în totalitate, a creat situații nefirești. Sînt capacități de producție care au intrat în reparații capitale fără a avea încă recepțiile definitive efectuate, datorită neexecutării în totalitate a lucrărilor prevă-

zute în documentațiile aprobate, sau nesoluționării problemelor ridicate în perioada de funcționare.

Apreciem totodată că unele ameliorări ar putea fi aduse și sistemului actual de raportare statistică de natură să pună mai operativ și mai revelator în atenția organelor autoconducerii muncitorești din întreprinderi, a ministerelor, centralelor, organelor de sinteză interesate aspectele referitoare la stadiul realizării indicatorilor proiectați. Normele metodologice ale Direcției Centrale de Statistică prevăd că raportarea realizării indicatorilor aprobați are loc ținînd seama de modul cum aceștia au fost aprobați, ceea ce este firesc, cu corectivul că în cazul cînd interesele economice cer să se pună în funcțiune o capacitate parțială, aceasta, potrivit normelor actuale, nu este inclusă în sistemul informațiilor statistice dacă la aprobarea indicatorilor punerea în funcțiune nu a fost etapizată. Susținem aceasta deoarece, s-a creat situația că unele capacități parțiale funcționează 1—2 ani fără a se determina operativ de către proiectant și beneficiar nivelul indicatorilor proiectați ce trebuie atinși în această perioadă intermediară de exploatare a capacităților parțiale.

E. ZISSU

directorul sucursalei județene Galați
a Băncii de Investiții

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

NOI MODELE DE AUTOTURISME DACIA

În ultimii ani autoturismele DACIA au cunoscut o serie de modificări care au avut ca prim scop îmbunătățirea performanțelor și a confortului. La modelele „anului 1983” se remarcă, în primul rînd, preocuparea întreprinderii de autoturisme din Pitești pentru îmbunătățirea confortului, ridicarea performanțelor motorului, scăderea consumului de combustibil și restilizarea caroseriei.

Unul dintre aceste noi modele este „DACIA-1420 TLE” (turism, lux, economic) care are masca față restilizată, oferind astfel automobilului un aspect aerodinamic și cu o tentă sportivă. Barele parașoc sînt prevăzute cu absorbante de șoc și sînt finisate în negru mat. Flascurile barelor se încadrează perfect în linia autoturismului. Sub bara din față este montat un spoiler care îmbunătățește mult coeficientul aero-

dinamic al caroseriei prin împiedicarea formării turbioanelor și obținerea unei curgeri laminare a aerului pe suprafața caroseriei. Pe capota portbagajului a fost montată o aripă deportantă care mărește portanța automobilului în viraje. Redesenarea habitacului a urmărit, în principal, sporirea confortului și a utilității aparatului de bord. Au fost diversificate, de asemenea, culorile planșei bord pentru a se oferi astfel posibilitatea asortării cu tapișeria și cu panourile ușilor. În bord au fost montate indicatoare pentru temperatura lichidului de răcire și pentru presiunea uleiului.

Motorul care echează „DACIA-1420 TLE” are capacitatea cilindrică de 1400 cm³ și dezvoltă o putere de 56 CP. Consumul de combustibil este de 6,4 litri/100 km la viteza de 90 km/oră și de 7,8 litri/100 km la circulația în oraș. Aceste per-

formanțe încadrează autoturismul printre cele mai economice mașini din categoria sa.

Un alt model nou este și „DACIA-1420 diesel” care cunoaște aceleași îmbunătățiri ale caroseriei, cu deosebirea că motorul care o echează este un diesel, cu o capacitate cilindrică de 1400 cm³, care dezvoltă o putere de 45 CP și o

viteză maximă de 130 km/oră. El este conceput pe blocul motor al motorului „DACIA-1300”. Pompa de injecție este rotativă și acționată prin curea dințată ca și distribuția. Consumul de motorină este de 5,8 litri/100 km la viteza de 90 km/oră, 8,5 litri/100 km la viteza de 120 km/oră. În oraș consumă 7 litri/100 km.

În actualitatea agricolă: IRIGAȚIILE

APA este o resursă scumpă;
de aceea trebuie folosită cu maximă eficiență

CANTITATEA și frecvența scăzute — considerabil sub media multianuală — ale precipitațiilor din toamnă-primăvară au determinat, cu deosebire în jumătatea de sud-est a țării, un grad avansat de uscăciune a solului; prognoza meteorologică nu întrevăde, pentru perioada imediat următoare, o ameliorare a condițiilor pluviometrice. De aceea, bătălia pentru recoltă înseamnă, la actualul stadiu de vegetație al culturilor, bătălia pentru apă. Este momentul să se verifice pe deplin, printr-o funcționare continuă și ireproșabilă, eficiența însemnatelor eforturi materiale și financiare pe care statul le-a făcut în vederea creării marilor sisteme și a amenajărilor locale pentru irigații; este momentul să se accelereze la maximum punerea în funcțiune a amenajărilor aflate în lucru; este momentul să se facă în fiecare comună și sat, la fiecare unitate agricolă, resursele de apă, mijloacele apte să efectueze transportul acesteia în câmp, forța de muncă să fie utilizate pentru efectuarea udărilor, astfel încât să se diminueze cât mai mult efectele negative ale temperaturilor diurne ridicate și lipsei de ploie.

Articolul de mai jos prezintă elemente din experiența Stațiunii centrale de cercetări pentru irigații „Dobrogea” din comuna Valul lui Traian (Constanța), concluzii și recomandări cu privire la cerințele unei eficiențe ridicate în amenajarea și exploatarea terenurilor irigate.

ÎN CODIFICAREA simbolică a strategiilor agrare, aceea bazată pe folosirea apei ca principal factor de sporire a producției agricole poartă denumirea de „revoluția albastră”, la rîndul ei avanpost al revoluției tehnologice. Nivelul randamentelor la unitatea de suprafață, posibilitatea de a obține două sau mai multe recolte într-un an calendaristic, solicitarea unor importante resurse suplimentare — tehnice, economice, umane — pentru un efect capabil să le compenseze pe deplin și pe o perioadă lungă justifică interesul față de irigații ca factor de intensificare a agriculturii. De altfel, alături de genetică — revoluția verde — irigarea constituie una din marile speranțe ale omenirii în ce privește asigurarea hranei. Se apreciază că pînă spre sfîrșitul secolului, 30—40% din producția de alimente va depinde direct de irigații.

Cunoscute din cele mai vechi timpuri, stînd adesea la baza dezvoltării unor civilizații înfloritoare, irigațiile au cunoscut de-a lungul anilor o dezvoltare continuă. În anul 1980, terenurile amenajate cuprindeau cca. 212 milioane de hectare (reprezentînd peste 15% din suprafața cultivată a planetei), iar pentru anul 2000 se preconizează irigarea a cel puțin 300 milioane de hectare. Amenajările cele mai întinse se găsesc în Asia, unde se irigă cca. 2/3 din suprafețele cultivate; dintre țările acestui continent, ponderi foarte mari ocupă irigațiile în Japonia și Pakistan (peste 70% din terenul arabil), China (46,7%), Iran și Indonezia (peste 38%). În Europa, proporții mai mari întîlnim în Spania (peste 2/3 din suprafața cultivată), Italia, Grecia, Bulgaria (circa 30%).

Corelația : eforturi financiare — beneficii suplimentare

CÎT PRIVEȘTE țara noastră, irigațiile au constituit, în anii construcției

socialiste, un obiectiv de însemnătate deosebită al politicii agrare a partidului și statului. De la suprafețe cu totul nesemnificative înainte de cel de-al doilea război mondial — 15 400 hectare în 1938 — s-a ajuns în prezent la cca. 2,4 milioane hectare, concentrate în cea mai mare parte în Cîmpia Dunării, Bărăgan și Dobrogea. Județul Constanța, cu cele cca. 360 mii hectare amenajate (72% din arabil), deține cea mai mare suprafață irigată dintre județele țării.

Această masivă potențare a capacității productive a resurselor de fond funciar s-a făcut, firește, printr-un efort financiar deosebit. Valoarea fon-

Aplicarea propriu-zisă a udărilor, utilizarea unor cantități sporite de îngrășăminte sau alți factori de producție (inclusiv forță de muncă) duc la creșterea apreciabilă a cheltuielilor. Pentru complexul de irigații Carasu, spre exemplu, cu o suprafață amenajată de peste 200 mii ha, prin studiul tehnico-economic, s-a evaluat o producție suplimentară care, valoric, depășește cu 72% volumul cheltuielilor suplimentare la hectar, plusul de beneficiu urmînd să permită recuperarea investiției în 9—10 ani.

În acest context, modul de exploatare a perimetrelor amenajate — începînd de la structura culturilor, tehnologiile aplicate și pînă la rezultatele economice — are o deosebită importanță în evaluarea eficienței cu care este utilizată una din cele mai costisitoare resurse: APA PENTRU IRIGAT. Din acest punct de vedere, multe unități agricole sînt încă deficitare, nestăpînirea deplină și neaplicarea corectă a tehnologiei de irigare făcînd să se piardă parțial posibilitatea de creștere a producțiilor în condiții de rentabilitate.

Potențarea capacității de producție a terenurilor este, desigur, principala consecință a amenajării acestora pentru irigații. Spre exemplificare, tabelul nr. 1 prezintă, pe baza cercetărilor efectuate la S.C.C.I. „Dobrogea”, sporurile de producție la principalele culturi și pe solurile cele mai răspîndite în zonă. Evident, obținerea generalizată a acestor sporuri ar presupune realizarea în unitățile de producție a unor condi-

Tabelul nr. 1
(producțiile dinaintea introducerii irigării = 100)

Tipul zonal de sol	Grii	Porumb	Floarea soarelui	Soia	Sfeclă de zahăr	Cartofi	Lucernă
Cernoziom castaniu și carbonat	151	195	152	184	182	215	186
Cernoziom ciocolatiu și levigat	140	170	140	160	152	170	150

durilor fixe implicate în irigații depășește cu peste 50% pe a celor ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. În cadrul perimetrelor amenajate, irigațiile reprezintă peste 3/4 din valoarea mijloacelor de producție afectate producției vegetale. Efortul de investiție, inclusiv amortismentele aferente acesteia, nu constituie însă singurele cheltuieli suplimentare reclamate de exploatarea terenurilor în regim irigat.

ții similare celor din cîmpurile experimentale.

Rezultatele obținute pînă acum sînt, totuși, modeste. Față de perioada anilor 1966—1970, în care ponderea suprafețelor irigate era nesemnificativă, producția globală vegetală a fost în 1981—1982 mai mare cu 48,8% (tabelul nr. 2).

Deși sporurile medii sînt semnificative la principalele culturi, rezultatele apar nesatisfăcătoare la culturile la

Tabelul nr. 2

Cultura	Producții medii anuale (kg/ha)			1981—1982 1966—1970 (%)
	1966—1970	1976—1980	1981—1982	
Grii	2421	3019	3536	146,1
Orz	2209	3644	4463	202,0
Porumb	3501	4040	4811	137,4
Soia	1190	1011	865	72,7
Floarea soarelui	1740	1689	2209	127,0
Sfeclă de zahăr	20295	24443	21074	103,8
Cartofi	7783	12440	12788	164,3
Legume	11626	14997	16936	146,1

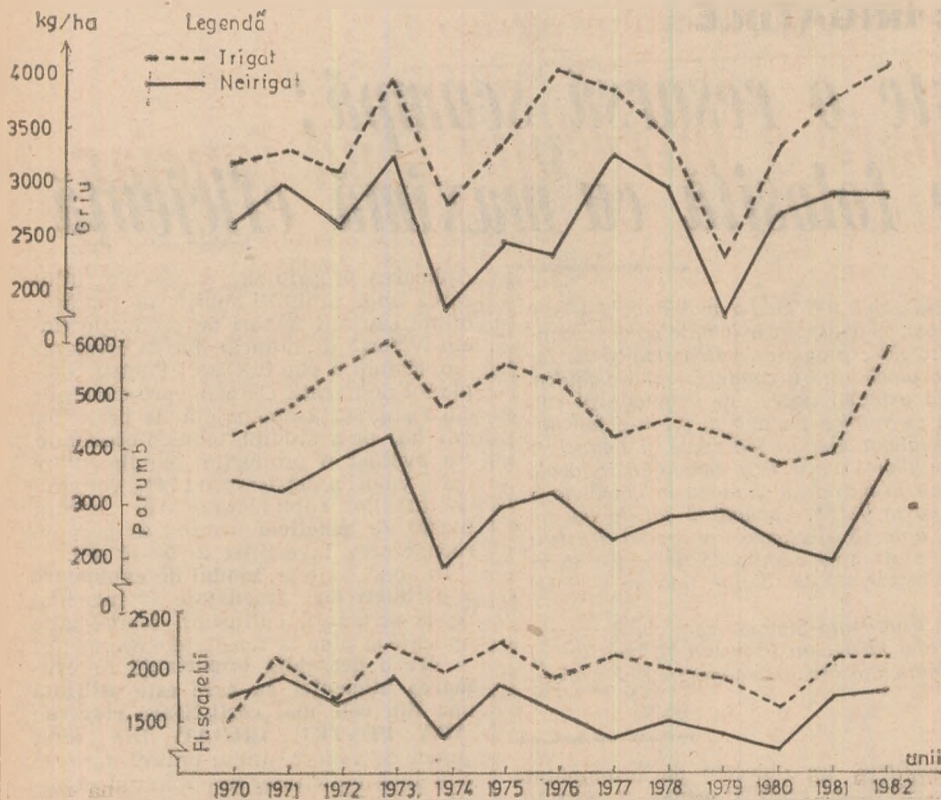

Fig. 1: Fluctuația producțiilor medii în perimetrul irigat și cel neirigat, în perioada 1970-1982, în sectorul cooperatist al agriculturii din județul Constanța

care irigațiile au un rol determinant. La porumb, de exemplu, sporul de producție la hectar este de numai 37,4%, iar la floarea soarelui de numai 27%. Chiar la culturile la care sporurile sînt mai mari (cartofi, legume), nivelul randamentelor rămîne mic. Pentru județul Constanța, unde ponderea culturilor amplasate în regim irigat este foarte mare (cereale păioase — 60%, porumb — 70%, soia — 86%, cartofi, legume și sfeclă de zahăr — 95-100%), eficiența economică a culturilor irigate determină, de fapt, rentabilitatea întregii producții vegetale.

Siguranța producțiilor este și ea un element specific agriculturii în regim irigat. Cu toate acestea, producțiile medii sînt tributare încă, în mare măsură, condițiilor meteorologice din anii respectivi, așa după cum se poate vedea din fig. 1.

Creșterea randamentelor medii la hectar, condiție indispensabilă pentru acoperirea cheltuielilor cu irigarea

COMPARATIV cu alte resurse (îngrășămintele, materialul biologic, mecanizarea), apa este factorul de producție cel mai costisitor. La porumb, de pildă, cheltuielile cu irigarea depășesc cu 25-28% pe cele cu fertilizarea și cu 26-30% pe cele cu mecanizarea; la soia aplicarea udărilor este de 2 ori mai costisitoare decît chimizarea și cu 25-28% decît mecanizarea. Din totalul cheltuielilor de producție la hectar, în unitățile agricole, irigațiile reprezintă 10-15% la orz, 18-20% la grâu,

20-25% la floarea-soarelui, 28-30% la porumb și soia. Consumul de forță de muncă implicat în irigare este, de asemenea, foarte ridicat; față de total, el reprezintă — în funcție de tipul de amenajare și modul de manipulare a utilajului mobil — 55-60% la grâu, 61-65% la porumb, 65-70% la floarea soarelui. Se impune a fi subliniat faptul că la unitățile agricole se înregistrează numai o parte din totalul cheltuielilor cu irigațiile; un volum considerabil se efectuează la întreprinderile pentru exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, fiind recuperate doar parțial de la unele unități agricole de stat și cooperatiste.

În perioada 1970-1982, cheltuielile suplimentare cu irigațiile la hectar au crescut cu 94%, din care la unitățile de producție cu 136% (ponderea acestora în total mărindu-se de la 44% la 53%), iar la I.E.L.I.F.-uri cu 61%. Recuperarea acestor cheltuieli, ca și obținerea de beneficii suplimentare sînt posibile numai prin aplicarea unor tehnologii specifice regimului irigat, în care asigurarea unui consum optim de apă să fie corelată și cu ceilalți factori de producție. La actualul nivel al cheltuielilor în unitățile de producție, pentru a se obține un nivel de rentabilitate satisfăcător, este necesară realizarea unor randamente medii la hectar de peste 4 500-5 000 kg la grâu și orz, 6 000-6 500 kg la porumb, 2 500-2 800 la floarea soarelui și soia, peste 22 tone la cartofi și legume, peste 35 tone la sfeclă de zahăr. Cu condiția menționată, aceste niveluri pot fi atinse — și practica înaintată a demonstrat acest lucru.

Unele probleme ale exploatării raționale a terenurilor amenajate pentru irigat

ESTE UNANIM RECUNOSCUT azi faptul că agricultura în regim irigat nu înseamnă doar completarea deficitului de apă în terenurile amenajate. Este necesar ca și ceilalți factori — materialul biologic, îngrășămintele, sistemul de producție a culturilor — să fie asigurați în aceeași măsură. În cele de mai jos amintim cîteva dintre principalele aspecte ale exploatării raționale a perimetrelor amenajate pentru irigat, de care depinde în mare măsură obținerea unei producții medii corespunzătoare, în condiții de rentabilitate.

● **Profilul de producție.** Odată cu introducerea în structura suprafețelor a unor culturi de mare intensivitate și cu consumuri mari de apă (soia, sfeclă de zahăr, cartofi, legume), trebuie să se asigure integral nevoia de apă a acestora. Altfel, producțiile, obținute sînt de multe ori nesatisfăcătoare.

● **Irigarea integrală a suprafețelor amenajate,** respectîndu-se normele de udare și periodicitatea acestora. Uneori, udările într-un anumit perimetru (sistem administrativ de exploatare a irigațiilor) se desfășoară pe o perioadă

dr. ing. Aurel LUP
cercetător principal
la S.C.C.I. „Dobrogea“

(Continuare în pag. 12)

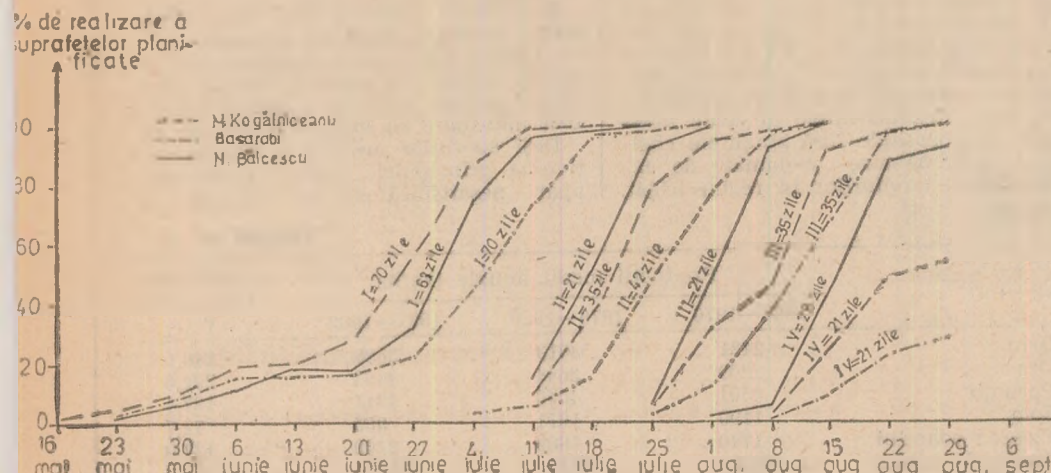

Fig. 2: Durata medie și procentul de realizare a udărilor la porumb în sistemele Mihail Kogălniceanu, Basarabi și Nicolae Bălcescu, în anul 1980

O condiție esențială a sporirii producțiilor agricole

Punerea în valoare a întregului fond funciar

SOLUL reprezintă unul din cele mai originale și viabile ecosisteme ale biosferei, una din unitățile ei de bază, o adevărată „uzină” de produs substanțe nutritive, un uriaș acumulator de energie potențială. Pentru solurile cu destinație agricolă din țara noastră s-a evaluat o cantitate de 2 miliarde tone de humus, al cărei potențial energetic se estimează la echivalentul a 1,2 miliarde tone de petrol brut. Solul se comportă ca un organism viu, care se naște, evoluează, se autogenerază și, prin funcțiile și însușirile sale, asigură în permanență substratul material-energetic, pentru creșterea plantelor și producerea de recoltă. El este o condiție vitală pentru o agricultură eficientă.

Printre obiectivele majore ale noii revoluții agrare se numără valorificarea deplină și cu eficiență sporită a tuturor terenurilor, indiferent de proprietar, având în vedere reglementarea unitară a folosirii pământului, într-o concepție științifică pe o perioadă mai îndelungată de timp.

Potențialul pedologic agricol al țării noastre cuprinde următoarele categorii de terenuri: identificate și cultivate (între care: nedegradate, cu capacitate normală de producție, de calitate bună și foarte bună; în curs de degradare, cu capacitate de producție sub normală, de calitate slabă și foarte slabă); identificate din zone cercetate pedologic, în curs de a fi cultivate, cu diferite clase de calitate și capacități de producție; scoase temporar din circuitul agricol, cu posibilități de a fi reintegrate în viitor și care reprezintă o rezervă prognozată identificate; terenuri ce vor putea fi identificate pe baza studiilor pedologice de prognoză, reprezentând rezerva prognozată neidentificată.

Potrivit informațiilor statistice existente, terenurile arabile reprezintă 41% din suprafața totală a țării (comparativ cu circa 33%, media țărilor europene). Structura întregului fond funciar agricol al țării noastre conturează o pondere mai mare a categoriilor superioare de folosință (arabil, vii, livezi și pepiniere pomi-viticele — 70% din suprafața agricolă), punând în evidență posibilitățile de practicare a unei agriculturi super-intensive. În prezent, revin în medie 0,43 ha de teren arabil pe locuitor (față de circa 0,40 ha medie pe plan mondial, 0,97 ha în U.R.S.S., 0,93 ha în S.U.A. și Canada). Ținând seama de creșterea populației și de ocuparea unor terenuri agricole cu diferite obiective industriale, de transporturi ș.a., se estimează că la nivelul anului 2000 suprafața arabilă a țării noastre va fi de aproximativ 10 milioane hectare, ceea ce înseamnă circa 0,33 ha pe locuitor.

Trebuie subliniat că suprafața arabilă folosită efectiv reprezintă aproximativ 96% din suprafața potențială (față de 64% în U.R.S.S. și 51% în S.U.A. și Canada). Totodată, este de avut în vedere că din suprafața agricolă totală, 8,25% sînt terenuri cu pantă peste 50%, 7,35% cu pantă între 35—50% și 9,37% cu pantă între 20—25%. Dacă raportăm la suprafața arabilă, numai 9,96% sînt terenuri cu pante mai mari de 20% (în mare parte erodate); în viticultură situația se prezintă diferit: 58,25% din terenurile cultivate cu viță de vie avînd pantă de 5—10%, iar restul — între 11 și 50%. În pomicultură, 36,25% din livezi sînt amplasate pe terenuri cu pantă mică de 5—10%, 15,94% pe terenuri cu pante moderate de 11—20%, 22,39% pe terenuri cu pantă mare de 20—35%, iar 25,14% se află în zona dealurilor, cu pante de peste 36%.

Mentținerea capacității de producție a solului prin folosirea întregului arsenal de metode agrotehnice

ACTIUNILE de valorificare a fondului funciar sînt dirijate de două considerente: în primul rînd, solul este limitat ca întindere și ca mijloc de producție în agricultură nu poate fi înlocuit; în al doilea rînd, cu cît este folosit mai rațional, cu atît își păstrează mai bine însușirile fizico-chimice și biologice și în special fertilitatea, uneori chiar sporindu-și capacitatea productivă.

Mentținerea la un nivel constant ridicat a capacității de producție a solului constituie una din problemele fundamentale ale noii revoluții agrare, cu largi implicații de ordin tehnic,

economic și ecologic; în acest sens este necesar ca toate problemele legate de menținerea fertilității să fie abordate în mod unitar. Trebuie combătută mentalitatea că pământul suportă orice, în adîncime și la suprafață, și că materia organică poate fi înlocuită într-o anumită măsură cu îngrășăminte minerale. Tot atît de dăunătoare este ideea de a ignora asolamentele cu plante amelioratoare și îngrășăminte organice. Se estimează că folosind pentru fertilizare circa 25 milioane tone de îngrășăminte organice anual (cantitate realizabilă în prezent), se pot substitui 60—70 mii tone de azot, 90—100 mii tone de fosfor și 140—150 mii tone de potasiu, ceea ce poate aduce economii de circa 17 milioane kcal, echivalentul a 200 mii tone de petrol.

Capacitatea de producție a făcut obiectul a numeroase studii; datele în legătură cu diferite experiențe zonale arată că la griu, de exemplu, capacitatea maximă potențială la ha, pe soluri nefertilizate, a înregistrat următoarele valori: cernoziom de Suceava — 2 698 kg, cernoziom de Turda — 2 226 kg, cernoziom mediu levigat de Fundulea — 2 040 kg, cernoziom de Podu Iloaiei — 1 763, cernoziom freatic uned de Lovrin — 1 997 kg. În urma aplicării unor măsuri complexe de ameliorare, în care fertilizarea a ocupat un loc central, capacitatea de producție a solurilor de cernoziom a crescut foarte mult, atîngînd, la griu, valori de 4 000—6 000 kg boabe la ha.

Nu trebuie considerat însă că fertilizarea înseamnă numai utilizarea de îngrășăminte chimice, ignorîndu-le pe cele organice — și nu trebuie nici să uităm complexitatea solului ca organism viu, care se erodează continuu, datorită unor procese fizico-mecanice din interior și din afară, ceea ce îi modifică capacitatea de producție și fertilitatea, îi reduce din materia organică, componenta lui de bază.

De asemenea, se impun noi acțiuni în direcția utilizării raționale a resurselor solului, a prevenirii și combaterii poluării. De pildă, îmbunătățirea radicală a tehnologiilor, prin perfecționarea actualului sistem de lucrare a solului și reducerea numărului de lucrări mecanice la hectar, va evita tasarea pământului, deci degradarea structurii sale. Din cercetările efectuate în țară rezultă că, eliminarea factorilor de diminuare a fertilității solului ar conduce la creșterea capacității de producție a acestuia cu 50%, iar a notei medii de bonitate cu 28%.

Activitățile entropice — de orice natură ar fi ele — **aduc modificări importante terenurilor agricole, solului ca ecosistem, cu implicații economice din cele mai grave.** Deversarea de substanțe anorganice și organice sub formă de deșeuri și reziduuri, depunerile de gunoaie casnice, salinizarea și acidifierea solurilor, lucrările agrotehnice aplicate nerațional, pot transforma radical solul; regimul de infiltrație al apelor de suprafață devine haotic, apa freatică se adună în exces, sărurile minerale toxice invadează stratul arabil, încep puternice procese de eroziune. În final, solul, acest minunat pivot al biosferei, devine un corp artificial în mediul lui natural de formare; el nu se mai poate reface, redresa, forma din nou. Distrugerea ecologică a solului duce la moartea lui și scoaterea din circuitul economic.

Pierderile de ordin economic pe terenurile agricole cauzate de poluare pot atinge valori considerabile, ce afectează negativ activitatea unor unități. Astfel, s-a calculat că pierderile de recoltă din cauza poluării solului de către apele Oltului, în zonele destinate irigației, se ridică la 10—25%, adică la 1 400—1 500 lei la hectar în fiecare an. Datorită regimului defectuos de funcționare a electrofiltrelor, Combinatul de lianți de la Bîrșești — Tîrgu Jiu împrăștie în atmosferă și pe terenurile vecine cantități însemnate de pulberi de ciment, ceea ce duce la creșterea gradului de saturare bazică a complexului coloidal al solului, cu urmări negative asupra dezvoltării și fructificării la culturile de pomi și viță de vie.

O concepție unitară în domeniul îmbunătățirilor funciare și ameliorării solului

STUDIAREA în continuare a situației fondului funciar agricol, a implicațiilor de ordin tehnologic și economic, va permite să se folosească mai judicios, rațional și intensiv terenurile în pantă, în funcție de biologia culturilor și de randamentul lor la unitatea de suprafață, cu cheltuieli reduse de muncă vie,

forță mecanică și energie. Lucrările de îmbunătățiri funciare trebuie privite în mod unitar, pe zone și microzone ecologice, pe bazine hidrografice, pentru a fi cât mai eficiente în timp, dar realizate cu investiții cât mai reduse. Se impune stabilirea de corelații cât mai bune — în zona terenurilor în pantă — între diferitele culturi agricole și horticoale, care să ducă la ameliorarea solurilor și la ridicarea capacității lor de producție, la prevenirea și combaterea eroziunii. Lucrările de combatere a eroziunii (drenaje sau desecări) se impune să fie continuate în mod obligatoriu cu acțiuni pedoameliorative, ca: încorporarea de îngrășăminte organice și amendamente în funcție de tipul de sol; scarificarea și afinarea profundă a solului; mobilizarea adincă a acestuia prin arături făcute la timp. Fără executarea în complex — deci în același timp sau în succesiune — a acestor două moduri de lucrări asupra solului, amenajările antierozionale, de drenaj și desecare nu-și ating efectul tehnic, funcțional și economic, iar terenurile nu pot fi redatate circuitului agricol cu o capacitate de producție sporită.

Punerea în valoare a terenurilor agricole este condiționată atât de restabilirea folosințelor, cât și de aplicarea unui complex de măsuri agropedoameliorative în contextul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, sistematizare și organizarea teritoriului. În acest sens, se estimează că eficiența economică a lucrărilor funciare se ridică la 0,128 lei spor de venit net la 1 leu investit, ceea ce conduce la un termen de recuperare de 8 ani.

Ample acțiuni de îmbunătățiri funciare, realizate sau în curs de desfășurare, asigură recuperarea a noi terenuri în numeroase județe ale țării. În bazinul Călmățuiului, cele 54 400 hectare sărăturate și umede ce vor fi reintegrate în circuitul agricol vor putea asigura o producție anuală de circa 272 mii tone de porumb. În sectorul agricol Ilfov, la Tunari, pe terenurile ameliorate în anul 1982 s-au obținut la hectar 5 080 kg de grâu, 7 700 kg de porumb știuleți; această acțiune continuă pe 6 700 ha în perimetrul consiliilor unice Periș și Ștefănești, atât pentru eliminarea excesului de umezeală, cât și pentru ameliorarea solului (scarificare și fertilizare cu îngrășăminte organice). În județul Dimbovița, programul de ameliorare a solului pe aproape 79 000 ha a constat din desecări, scarificări, administrarea de amendamente și gunoi de grajd, ceea ce a condus la obținerea unor importante sporuri de producție — 126 000 t cereale, 9 400 t floarea-soarelui, 11 446 t sfeclă de zahăr, 79 960 t legume, 24 380 t cartofi. În Vilcea se preconizează amenajarea antierozională a 10 000 hectare în pantă (din care 5 000 ha cu înclinația de 25% și un grad accentuat de eroziune), ce vor fi cultivate cu pomi și arbuști fructiferi.

Mai sînt însă suprafețe mari de terenuri, în zona nisipurilor și colinară, care așteaptă să fie ameliorate și date în cultură. Studii elaborate cu ani în urmă, dar încă neaplicate, dezvăluie posibilitățile de a cultiva solurile rendzince din depresiunea Bran-Moeciu, bronciogurile de la Valea Călugărească, podzolurile de pe platourile Argeșului, în condiții de fertilizare cu îngrășăminte organice și plante verzi. Astfel, pe solul de la Moeciu, mărul s-a comportat bine în sistem intensiv de cultură, producînd 10—20 tone fructe la ha.

În solurile podzolice, care însumează o suprafață de 3 milioane de hectare se află o mare rezervă a producției de cereale, fructe și struguri. Podzolul neameliorat, fără amendamente și îngrășăminte organice produce în medie 800—1 200 kg cereale la hectar, atât la șes cât și pe platforme. Ameliorat, răspunde prompt, prin producții ridicate și constante an de an: 2 500—4 500 kg grâu și 3 000—5 500 kg porumb la hectar, în condiții experimentale și de producție.

Se mai pot integra în scopuri agricole o serie de terenuri în pantă, soluri nisipoase, sărăturate și cu exces de umiditate, cele erodate — desigur, în condițiile sporirii considerabile a capacității lor de producție prin acțiuni de îmbunătățiri funciare, conjugate cu lucrări stricte de ameliorare a fertilității și de combatere a eroziunii.

O atenție mare se acordă în prezent revalorificării terenurilor care se scot din circuitul agricol în bazinele carbonifere și în zonele centralele termoelectrice. Astfel, de pe acum se studiază soluțiile de reintegrare în agricultură a celor 2 500 ha ce se decopertează în bazinul Motru-Rovinari (și care reprezintă 24% din suprafața arabilă a județului Gorj). Recuperarea se poate face prin depozitarea separată a solului fertil decopertat și apoi readucerea la suprafața haldelor, sau prin fertilizarea masivă a terenurilor cu materie organică.

În ce privește haldele de cenuși de la termocentrale, care vor scoate din circuitul agricol câteva mii de hectare teren de bună și foarte bună calitate, cercetările efectuate pînă acum în zona Țalnicea-Craiova demonstrează că ocuparea haldelor cu culturi de plante agricole asigură stăvilirea procesului de spulberare a cenușii și dă producții spectaculoase: porumb boabe 4,5—7,6 t/ha, sfeclă de zahăr 29—31 t/ha, cartofi 8—24 t/ha, lucernă 94 t/ha, sfeclă furajeră 45—56 t/ha, în condiții de irigație. Rezultate demne de evidențiat s-au obținut la vița de vie, unde soiul Roșioară, în al treilea an de la plantare (anul I de rodire), a realizat 9,3 t/ha struguri cu un conținut în zahăr de 164 g/litru, iar soiul Riesling (în al doilea an de rodire) — 20 t/ha, tot în regim irigație.

Un obiectiv important îl constituie valorificarea integrală a celor 140 mii hectare de teren din gospodăriile populației, vetrele satelor și incintele întreprinderilor. În acest sens, ar fi necesare o inventariere precisă și elaborarea unui plan de cultivare pe zone și localități, ținînd seama de sarcinile programului de autoaprovizionare și de structura actuală a culturilor. Astfel, în zona adiacentă unor localități, cum ar fi de exemplu municipiul București, mari suprafețe de teren în gospodăriile populației sînt cultivate cu viță de vie și pomi, în detrimentul culturilor legumicole și al celor de cîmp; schimbarea, în timp, a folosinței acestor terenuri ar ridica eficiența lor economică, aportul lor la creșterea producției agricole.

Punerea în aplicare a programelor speciale de îmbunătățiri funciare și ameliorare a solului necesită luarea în considerare și a următoarelor acțiuni:

- efectuarea la timp și în mod unitar a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, conjugate și integrate cu ameliorarea terenurilor și reconsiderarea structurilor de producție și a sistemelor de cultură, în funcție de zonele ecologice agricole;
- generalizarea și buna funcționare a sistemului de cercetare, supraveghere, prognoză, avertizare și intervenție pe întregul teritoriu național;
- combaterea permanentă a poluării fizice, chimice, biologice etc. și aplicarea cu strictețe a legilor care privesc protecția mediului înconjurător și a solului;
- intervenția mai activă a serviciilor de control și supraveghere a calităților apelor și a solului, în mod deosebit în zonele industriale și irigate, pentru a preveni și combate în mod eficient poluarea;
- dotarea cu stații de epurare a tuturor unităților industriale poluante situate în zona marilor sisteme de irigații.

prof. dr. doc. Bujor MĂNESCU

APA este o resursă scumpă

(Urmare din pag. 10)

foarte lungă, iar ultimele udări nu mai acoperă întreaga suprafață planificată. Fig. 2 (pag. 10) ilustrează această practică dăunătoare.

● **Folosirea completă a apei** puse la dispoziția unităților agricole. În general, sistemele de irigații sînt astfel construite, încît peste 80% din apa captată la priza de apă să fie folosită de beneficiari. Lăsînd la o parte pierderile inerente prin infiltrații și evaporare în rețeaua de aducțiune și distribuție, la începutul și la sfîrșitul campaniei de iri-

gații se înregistrează randamente foarte scăzute: 25—38% din apa pompată. Utilizarea cât mai completă a apei introduse în rețea poate contribui în mod apreciabil la creșterea eficienței întregii activități de irigații.

● **Asigurarea substanțelor fertilizante.** Din cercetările de profil efectuate în zonă rezultă că pentru majoritatea culturilor amplasate în regim irigație, nevoia de îngrășăminte se situează la un nivel considerat superior celui asigurat în prezent.

● **Sistemul de protecție a plantelor.** Pentru majoritatea plantelor cultivate în regim irigație — în special soia, sfecla

de zahăr, fasole — combaterea buruienilor constituie o problemă de rezolvare a căreia depinde în bună măsură soarta producției. În ultimii ani, la sfeclă de zahăr și soia, nu s-au asigurat în proporție corespunzătoare erbicidele necesare; producțiile scăzute, la soia în special, au fost în mare parte hotărîte de insuficiența mijloacelor de combatere a buruienilor în ultima parte a perioadei de vegetație, ceea ce a dus la pierderi apreciabile de recoltă.

Tehnologia unui produs vegetal în regim irigație are un pregnant caracter sistemic. Alocarea la nivel optim a unui factor de producție atât de costisitor, cum este apa, implică aceeași atitudine față de ceilalți factori; altfel, efortul este nu numai inutil, dar chiar păgubitor.

**AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE**

**DECIZIA ECONOMICĂ — FUNDAMENTATĂ
PE INFORMARE VERIDICĂ, OPERATIVĂ (III)**

DEZBATERE

In numărul de față continuăm publicarea punctelor de vedere exprimate în cadrul dezbaterii organizate de Revista economică în colaborare cu catedra de contabilitate din cadrul Academiei de Studii Economice.

**Delimitarea cheltuielilor pe sfere
de activitate și pe perioade de gestiune**

Conf. dr. Călin OPREA — Actuala metodologie de planificare, evidență și calculare a costurilor pe produs, care are în vedere nomenclatura acestora pe articole de calculație, cu împărțirea lor în directe și indirecte, nu permite reflectarea distinctă a cheltuielilor după natura lor economică, adică pe elemente primare, respectiv a cheltuielilor materiale și a cheltuielilor cu munca vie. Din această cauză posibilitățile de identificare a cheltuielilor materiale — care în etapa actuală dețin o pondere mare în structura costurilor produselor sînt îngreunate de existența unor cheltuieli complexe, dintre care majoritatea sînt cheltuieli indirecte ce cuprind atît cheltuieli materiale de producție, cît și cheltuieli cu munca vie. Or, pentru identificarea cu mai mare ușurință a căilor de reducere a costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale, apreciem, că cel mai bine ar răspunde **întocmirea calculației pe produs după structura pe elemente primare.**

Trecerea la întocmirea calculației pe produs după nomenclatura elementelor primare socotim că trebuie să aibă în vedere în primul rînd, pentru fiecare ramură și subramură de activitate în parte, o analiză critică a actualei nomenclaturi pe articole de calculație, astfel încît să se poată identifica cît mai multe cheltuieli simple directe care corespund elementelor primare, iar ponderea cheltuielilor complexe și în special indirecte în costul produsului să scadă substanțial. În continuare, cheltuielile indirecte trebuie să se planifice și să se urmărească prin evidență în dublu circuit, adică pe articole de cheltuieli potrivit nomenclaturii analizate a conturilor 520 „Cheltuieli comune ale secției”, 521 „Cheltuieli generale ale întreprinderii” și 501 „Cheltuieli de desfacere”, cu desfacere pe elemente primare de cheltuieli. Repartizarea cheltuielilor indirecte în costul produselor trebuie să aibă în vedere atît locurile care le-au ocazionat cît și structura lor pe elemente primare, astfel încît ele să apară în costul produsului după natura lor, împreună cu celelalte cheltuieli directe.

În același timp, considerăm că nomenclatura prezentată ca obligatorie pentru întreprinderile dintr-o serie de ramuri și subramuri industriale, întreprinderi în care efectele progresului tehnic acționează în toată plenitudinea lor, nu se poate aplica în mod unitar. Pentru acest motiv ea trebuie revizuită și îmbunătățită prin adaptarea pe grupe de întreprinderi cu profil asemănător și elaborarea unor nomenclaturi ale articolelor de calculație separate pentru fiecare grupă în parte. Astfel, dacă se analizează actuala nomenclatură a articolelor de calculație dintr-o serie de ramuri industriale se observă că anumite articole de calculație directe, care au un conținut complex, pot fi defalcate în articole de calculație directe cu conținut omogen, iar din conținutul articolelor de calculație care reprezintă cheltuieli indirecte, ce au un conținut omogen, se pot evidenția distinct o serie de cheltuieli care ar avea caracter direct și ar părea ca articole de calculație de sine stătătoare. În această din urmă situație s-ar încadra: „Amortizarea utilajelor și mijloacelor de transport ale secției”.

„Energia, combustibilul și alte cheltuieli pentru scopuri tehnologice și motrice” etc. care, în condițiile progresului tehnic, în aproape toate ramurile industriale dețin o pondere destul de mare.

O altă problemă care se ridică pe linia calculării cît mai exacte a costului pe produs este aceea a perfecționării procedurilor de repartizare a cheltuielilor indirecte. Se știe că repartizarea acestor cheltuieli se face folosind o serie de procedee care se bazează pe diverse chei sau criterii convenționale de repartizare. La alegerea cheilor sau criteriilor respective, deosebit de important este să se țină seama ca între cheltuiala indirectă de repartizat și baza de repartizare în funcție de care se calculează cota parte de cheltuieli indirecte ce se repartizează, să existe o legătură de cauzalitate. Pentru stabilirea cît mai exactă a acestei legături, o mare însemnătate prezintă cunoașterea principalelor caracteristici ale cheltuielilor indirecte și a raporturilor pe care le creează progresul tehnic între diferitele cheltuieli indirecte. În asemenea condiții, apreciem că se impune utilizarea unor noi criterii de repartizare a acestor cheltuieli, începînd de la cele diferențiate — dacă este posibil pentru fiecare fel de cheltuială indirectă sau cel puțin pe principalele grupe de cheltuieli indirecte (potrivit conceptului metodei de calculație tarif-oră-mașină) și continuînd cu utilizarea unor criterii de repartizare bazate pe timpul de funcționare a utilajelor, pe cheltuielile de prelucrare etc.

Trecerea la efectuarea calculației pe produs după nomenclatura elementelor primare de cheltuieli apreciem că impune drept criterii de repartizare a cheltuielilor indirecte, pe de o parte cheltuielile materiale de producție, iar pe de altă parte cheltuielile cu munca vie. Astfel, la repartizarea cheltuielilor materiale din cadrul cheltuielilor comune ale secției apreciem că se poate folosi totalul cheltuielilor materiale directe, iar la repartizarea cheltuielilor cu munca vie, totalul cheltuielilor directe cu munca vie. Pentru repartizarea cheltuielilor materiale de producție și a cheltuielilor cu munca vie din cadrul cheltuielilor generale ale întreprinderii, apreciem de asemenea, că se poate folosi, ca bază de repartizare, totalul cheltuielilor materiale directe plus cele indirecte ale secției, primite prin repartizare și respectiv totalul cheltuielilor cu munca vie directă plus cele indirecte ale secției, primite prin repartizare.

Calcularea cît mai exactă a costului producției fabricate, stabilirea responsabilităților pentru cheltuielile angajate, aplicarea principiilor autogestiunii economico-financiare nu numai la nivelul întreprinderii, ci și în interiorul acesteia, pe fiecare sector de activitate în parte, secție, atelier, linie tehnologică pînă la locurile de muncă ce constituie locuri de cheltuieli și în același timp centre de responsabilitate, impune o delimitare și deci o sectorizare cît mai exactă a cheltuielilor efectuate pe fiecare structură organizatorică în parte a întreprinderii.

Dacă se face o analiză atentă a conținutului cheltuielilor comune ale secției și cheltuielilor generale ale întreprinderii potrivit structurii analitice oficiale a acestora, se observă că ele conțin și o serie de cheltuieli care aparțin sectorului aprovizionării sau sectorului desfacerii. Astfel, o serie de cheltuieli administrativ-gospodărești și de conducere din sectorul aprovizionării și sectorul desfacerii cum ar fi cele ocazionate de plata retribuțiilor, a impozitului și contribuției la asigurările sociale pentru personalul administrativ al depozitelor și magaziiilor unității industriale etc., nu se includ în cheltuielile sectoarelor în cauză, deși ele au o pondere destul de mare, ci în cheltuielile generale ale întreprinderii sau, unele dintre ele, în cheltuielile comune ale secției. Toate aceste cheltuieli indiferent de sfera de activitate în care apar, încercă costul producției prin intermediul conturilor de cheltuieli de producție menționate. Deci, în costul producției, după metodologia actuală se includ atît cheltuielile efectuate în sfera producției, cît și o serie de cheltuieli efectuate în sferele

de aprovizionare și desfacere. O astfel de modalitate de reflectare a cheltuielilor în costul producției considerăm că nu este în concordanță cu aplicarea principiului autogestivității economico-financiare pe sectoarele de activitate ale întreprinderii, nu conduce la întărirea responsabilității sectoarelor pentru cheltuielile efectuate. Considerăm că ar fi mai just ca cheltuielile respective să fie înregistrate distinct pe sectoarele de activitate care le-au ocazionat. În ceea ce privește cheltuielile din sectorul desfacerii, și acestea ar trebui să se reflecte în cheltuielile de desfacere la analitice distincte al contului cu aceeași denumire, iar de aici să se includă în costul producției odată cu repartizarea cheltuielilor sectorului respectiv asupra produselor realizate. În acest mod, o serie de cheltuieli din sectorul desfacerii n-ar mai influența activitatea din sectorul producției, ci s-ar scdea direct din beneficiul întreprinderii. Mai mult, prin includerea lor, ca și a cheltuielilor de transport-aprovizionare, în cheltuielile comune ale secției sau cheltuielile generale ale întreprinderii, ele se repartizează uniform în costul de uzină al tuturor produselor. Deci, folosind metodologia propusă, se va determina cu mai mare exactitate rentabilitatea pe produs.

Aplicații informatice în activitatea financiar-contabilă

Móra ATTILA, contabil șef la întreprinderea de rețele și instalații de distribuție a gazelor naturale Tîrgu Mureș — Sint de acord cu propunerile formulate în cadrul dezbaterii cu privire la perfecționarea sistemului de conturi. Planul de conturi și instrucțiunile de aplicare a acestuia în prezent în vigoare nu satisfac cerințele principale ale unităților economice. În consecință, pentru sporirea posibilităților de informare și analiză și pentru o interpretare unitară a informației contabile la toate nivelurile, considerăm necesară restructurarea planului de conturi și resimbolizarea pe baza unei concepții unitare pentru toate ramurile economice a conturilor contabile. Clasificarea conturilor după conținutul lor economic, în clase și grupe omogene, să se facă potrivit criteriilor care stau la baza elaborării bugetului de venituri și cheltuieli. Țin să menționez că structura unitară a planului de conturi prezintă un avantaj prețios la introducerea aplicațiilor informatice în domeniul financiar-contabil.

Prelucrarea automată a datelor la I.R.I.D.G.N.-Tîrgu Mureș a fost impusă de multitudinea informațiilor necesare cerințelor și exigențelor în utilizarea gazelor naturale. Activitatea întreprinderii se desfășoară pe o arie întinsă, ea răspinzându-se în 18 județe și 298 de localități, cu obligația asigurării necesarului de consum cu gaze naturale la un număr de peste 600 de mii de abonați. Introducerea prelucrării datelor cu ajutorul mijloacelor de calcul este justificată prin efectele economice obținute. Acțiunile întreprinse pînă în prezent pentru exploatarea curentă a aplicațiilor proiectate sînt reflectate în sporierea an de an a beneficiului suplimentar realizat de întreprindere.

Revenind la problemele perfecționării sistemului de conturi, aș sugera dezvoltarea conturilor sintetice în grad inferior, pînă la analitice de gradul III. Practica noastră arată că elaborarea unui plan de conturi desfășurat pe analitice de gradul III a condus la posibilitatea stabilirii prin programe a unor algoritmi cu ajutorul cărora calculatorul emite un număr mare de informații, fără introducerea de date prin documente primare. Astfel, toate subsistemele (Mijloace fixe, Gestiunea de valori materiale, Distribuții, Clienți etc.) au fost programate în așa fel ca, în final, să furnizeze date centralizatoare, sub formă de notă de contabilitate pentru înregistrare. Această notă de contabilitate este desfășurată și pe analitice de gradul III, fiind posibilă prin faptul că documentele primare adaptate prelucrării prin calculator conțin simbolurile de conturi analitice. Prin legăturile programate, aceste date se transmit automat aplicației de contabilitate generală.

Cu ajutorul algoritmilor fixați, deci fără alte informații, calculatorul operează în contabilitate datele primite, desigur, după o prealabilă prelucrare, și întocmește balanța de verificare, separat pe conturi analitice, sintetice, subunități cu buget propriu și întreprindere. Desfășurarea pe analitice de gradul III a conturilor sintetice a dat totodată posibilitatea, fără vreo altă informație de intrare, să se emită de calculator situații privind evidența costurilor de producție pe elemente primare și articole de calculație, la nivelurile menționate, dar și pe activități, comenzi și pe fiecare analitic în parte al conturilor 500, 510, 515, 520, 521, în conformitate cu regulile de bază pentru planificarea evidenței și calcularea costurilor. De asemenea, calculatorul emite, tot în baza unor algoritmi, fără alte informații de intrare,

situația evidenței costurilor de investiții, pe fondurile de finanțare, pe lucrări, pe articole de deviz și categorii de lucrări.

Avînd în vedere că se urmărește introducerea în domeniul contabilității a aplicațiilor unitare, bazîndu-ne pe experiența noastră în stabilirea algoritmilor cu ajutorul conturilor analitice, propun reeditarea planului de conturi și pe analitice de gradul III, împreună cu instrucțiunile de aplicare în care corespondența conturilor să fie stabilită la nivelul analiticelor respective.

Experiența întreprinderii noastre în privința exploatarei curente a aplicațiilor informatice în domeniul contabil arată că posibilități de creștere a sistemului de evaluare și decontare patrimonială poate oferi în continuare tot prelucrarea automată a datelor. Exemplific acest fapt cu aplicațiile GESTOC (gestiunea valorilor materiale) și MIFIX (mijloace fixe).

Aplicația GESTOC se exploatează la un număr de 12 subunități ale întreprinderii, care au buget propriu, cu ajutorul calculatoarelor de la C.T.C.E.-urile locale. Toate documentele care stau la baza înregistrărilor contabile se întocmesc de personalul acestor subunități. La acest nivel se urmărește și integritatea valorilor materiale. Pentru a imprima însă un caracter unitar de evaluare pe întreprindere și la 46 gestiuni dispersate, întreținerea bazei de date, nomenclatorul unitar al materialelor se face prin schimb de benzi între C.T.C.E. Tîrgu Mureș și celelalte centre teritoriale. La fel se realizează și evidența centralizată a valorilor materiale la nivelul întreprinderii.

În cadrul aplicației MIFIX se evidențiază în mod distinct numărul foarte mare de bransamente și contoare de măsurare. Evidența acestor obiecte în cadrul aplicației MIFIX se ține numai în cantități fizice, pe loturi și global-valoric. Individual, aceste obiecte sînt înregistrate pe adresa fiecărui consumator în cadrul aplicației EVOCON (evidența consumatorilor) care, cu ajutorul contoarelor, furnizează date și pentru emiterarea facturilor. Ca urmare, prin evitarea paralelismelor în evidență, am redus numărul obiectelor distinct operate, de la peste 900 mii poziții, la numai 35 mii poziții. Confruntarea existenței acestor mijloace fixe, înregistrate individual în EVOCON și global valoric în MIFIX se asigură cu ajutorul codificării unitare a gestiunilor și prin interfața proiectată pentru această legătură dintre aplicații.

Clasificarea conturilor după conținutul lor economic, în clase și grupe omogene potrivit criteriilor care stau la baza elaborării bugetului de venituri și cheltuieli, ar duce la restructurarea în consecință și a capitolelor și în cadrul acestora a conturilor din activul și pasivul bilanțului. Pentru perfecționarea structurii bilanțului, aș propune elaborarea unui formular de bilanț care să aibă o coloană și pentru completarea rulașului cumulat al conturilor contabile din activul și pasivul bilanțului, precum și o coloană de plan cu prevederile bugetare. În acest caz, ar fi inutilă întocmirea unui număr însemnat de anexe de bilanț, corelațiile datelor acestuia și comparația cu prevederile bugetului fiind mai semnificative. Și în acest context, un ajutor prețios ar putea să aducă întocmirea balanței de venituri și cheltuieli pe analiticele de gradul III, așa cum am menționat mai sus.

Pentru creșterea funcționalității analizei pe bază de bilanț propun introducerea și exploatarea aplicațiilor informatice. Din experiența întreprinderii noastre țin să scot în evidență următoarele:

- În vederea luării de decizii coordonate într-un anumit domeniu de activitate, cunoscînd că prin funcțiunile de conducere, cercetare-dezvoltare, producție-prestații, comercial, financiar-contabil și de personal se asigură desfășurarea activităților, am delimitat aria de cuprindere a acestora, iar în cadrul aplicațiilor informatice, pentru fiecare din aceste activități, am delimitat informațiile de intrare-ieșire. Aplicațiile în exploatare asigură evidența proceselor economice, rezultatele obținute, rezolvînd o serie de probleme din atribuțiile conducerii. Menționez însă că, dintre toate aplicațiile, subsistemul numit „Balanța de conducere” (beneficiar contabilitatea) este de primă importanță. Astfel, toate aplicațiile, indiferent de activitatea la care se referă, compartimentul utilizator sau funcțiunea de conducere în care se încadrează, au legături de intrare-ieșire cu Balanța de conducere. Pentru o cit mai bună urmărire a tuturor aplicațiilor cu ajutorul acestor legături, am introdus așa-numitul „Control prin leu”.

- Nici un subsistem nu poate furniza informații cantitative și valorice fără ca acestea să nu ajungă în balanța de conducere, asigurînd astfel cu ajutorul „controlului prin leu” realitatea și corectitudinea datelor.

- Datele preluate în cadrul acestei aplicații sînt furnizate aplicației INTECO (Calculul și evidența automată a indicatorilor tehnico-economici), în cadrul căreia, în baza algoritmilor stabiliți, se emit toate situațiile de analiză pe bază de bilanț, care conțin informații sintetizate, necesare luării deciziilor de revizuire-coordonare-control.

Noua organizare a sectoarelor în industria minieră

PRIMELE 4 LUNI ale acestui an au marcat un puternic reviriment în activitatea industriei miniere. Comparativ cu perioada corespunzătoare din anul trecut s-au extras în plus 3 363 mii tone de lignit și cărbune brun, ceea ce înseamnă o creștere cu 35% (de notat că pe întreg anul 1982, față de 1981, sporul de producție la cărbune a fost de sub un milion de tone), planul la aceste două sortimente principale fiind îndeplinit și depășit atât pe ansamblu, cât și la fiecare centrală, combinat, întreprindere carboniferă (cu excepția C.M. Rovinari : 96%). Cantitățile extrase au fost, de asemenea, superioare celor prevăzute la huilă (cu 106 mii de tone, adică 4,2%), la metale în concentrate — plumb, zinc, cupru, pirită, bauxită spălată — ș.a. Circa 11% reprezintă volumul executat peste plan la decoperță; fizic, apar

rămăneri în urmă la lucrări miniere de deschidere și la investiții. Sarcinile valorice și indicatorii calitativi ai Ministerului Minelor, pe acest interval, au fost realizate în bune condiții.

Baza tehnico-materială a sectorului a crescut, în cele patru luni, prin dotarea unor mine cu noi mașini, utilaje și echipamente, prin punerea în funcțiune a unor investiții; s-a lărgit aplicarea unor tehnologii de înaltă productivitate. Totuși, în mod indiscutabil, **la temelia rezultatelor obținute au stat elemente de ordin organizatoric, introduse în urma Consfățuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadrele din industria minieră și geologic, din februarie a.c. și care au concretizat orientările și sarcinile formulate cu acei prilej de către tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

ESTE VORBA, în primul rând, despre trecerea la lucrul în 3 schimburi de câte 8 ore și mărirea fondului de timp lunar al personalului muncitor, cu asigurarea timpului liber necesar pentru refacerea capacității de muncă. În condițiile stimulentei creat de acordul global și de retribuirea după tarife majorate progresiv, aceasta a determinat obținerea unor producții sporite.

În al doilea rând, s-a declanșat acțiunea de **introducere a programului de lucru cu activitate continuă** — 7 zile pe săptămână, finalizată până acum la 27 de unități și aflată, la celelalte, într-un stadiu avansat de pregătire: analiza posibilităților de creștere a producției, determinarea locurilor înguste (în general puțuri de extracție, uzine de preparare a minereurilor) și a căilor imediate de creștere a capacității lor, raționalizarea activităților auxiliare și de servire din subteran și de la suprafața minelor. Trebuie menționat că, după cum rezultă din estimările făcute (iar la unele unități, chiar din practica ultimei perioade), ca efect al măsurilor din această ultimă grupă, prin trecerea în activități direct productive a personalului devenit disponibil se asigură nu numai completarea la nivelul planului a efectivelor de la fronturile de lucru, ci și creșterea lor suplimentară (apreciată inițial la circa 14 000 de oameni față de planul forței de muncă pe 1983) necesitățile de programul continuu.

Aceste elemente organizatorice orientate spre creșterea producției pe căi **extensive** se cereau completate, în aceeași viziune a unei eficiențe economice superioare, cu elemente de ordin **intensiv**, ca reazem pentru o substanțială mărire a productivității muncii. În acest sens, în prezent se procedează la **reorganizarea sectoarelor din cadrul unităților miniere**, aplicându-se la specificul ramurii principiile noi, indicate de secretarul general al partidului pentru industrie și alte ramuri de activitate.*)

În comparație cu structura de până acum intervin următoarele schimbări de conținut:

● **dispar**, în activitatea din subteran — **raionul**, iar în carierele de cărbune dotate cu utilaje de mare capacitate — **linia tehnologică**, subdiviziuni care fragmentau inutil capacitatea de cuprindere a activității;

● în locul fostelor sectoare constituite nediferențiat în funcție de numărul formațiilor de muncitori, iau ființă **sectoare** — iar în marile cariere de cărbune, **brigăzi** — ale căror efective sunt dimensionate după criteriile volumului fizic al activității anuale, razei acestora, tehnologiei aplicate;

● se realizează diviziunea necesară a muncii, prin crearea de sectoare (brigăzi): a) **de producție**; b) **specializate** pentru activități generale pe mină, cu rolul de a asigura condițiile necesare producției. O gamă largă de **module** (structuri tip) îmbracă diversitatea calitativă și cantitativă a situațiilor din practică, asigurând **unitatea de concepție și varietatea de rezolvări**, necesare unei aplicări elastice;

● sectorul (brigada), **unitate economică de bază** prin care se realizează planul de producție al minei, este subordonat direct conducerii acesteia, primește indicatori de plan (producție fizică, respectiv volum al lucrărilor miniere de pregătire etc.; forță de muncă, fond de retribuire; norme de consum, indici de calitate) și răspunde de realizarea lor;

● **conducerea** este exercitată de către un șef de sector (brigadă) — inginer, ajutat pe schimburi de 3 adjuncți — ingineri sau subingineri. Șeful de sector sau brigadă are atribuții largi în ce privește planificarea activității, stabilirea tehnologiilor, repartizarea forței de muncă și a fondului de retribuire pe revire de maestru, protecția și securitatea minieră, organizarea asistenței tehnice, a producției și a muncii. Necesarul de ingineri pentru conducerea sectoarelor (brigăzilor) și de **personal tehnic-productiv** se asigură din aparatul funcțional al centralelor, combinatele, întreprinderilor și din activitatea de cercetare-proiectare;

● **retribuirea** întregului efectiv al sectorului (brigăzii) se face în **acord global**, cu posibilitatea aplicării, pe formații de lucru, a diferitelor tipuri specifice de acord — progresiv, direct, pe lucrare.

Pentru minele de huilă, de pildă, sînt prevăzute două tipuri de **sectoare** de

producție: cele cu tăiere, susținere și transport mecanizate și cele în care aceste tehnologii sînt completate sau substituite prin tăierea cu combina sau cu exploziv și susținere individuală, — fiecare din ele divizat în module diferențiate după mai multe elemente corelate: numărul de abataje, volumul producției, numărul de pregătiri, care dictează și numărul personalului muncitor, al maștrilor și maștrilor principali. Ca efective, un sector poate avea astfel între 150 și 700 de lucrători. La minele gruzitane este prevăzută și organizarea de sectoare de securitate minieră, cu o pondere sporită a personalului tehnic-productiv și maștrilor, fiind seama de rolul deosebit al acestora într-o astfel de activitate. Sectoare de deschidere minieră și montaj se organizează acolo unde în preliminarul anual de producție se prevăd cel puțin o lucrare specială și 3 lucrări de deschidere și pregătire. Sectoarele specializate sînt de trei categorii: electromecanic (criteriu de constituire: un anumit nivel al valorii mijloacelor fixe ce urmează a fi întreținute și reparate), transport în subteran și din subteran la suprafață (criteriu: volumul producției de transportat), dispecerizare-automatizare (criteriu: existența echipamentelor pentru conducerea proceselor de producție). După criterii similare, fiind seama și de condițiile geologice-miniere, sînt dimensionate sectoarele de producție la extracția lignitului din subteran.

La minereuri (cuprifere, complexe, auro-argentifere, fier-mangan), ca și la substanțe nemetalifere și sare gemă, un criteriu specific suplimentar în diferențierea modulelor îl reprezintă gradul de mecanizare a operațiilor de încărcare-descărcare. Tot în producția de minereuri, sectoarele specializate cuprind activități distincte (transport subteran, electromecanică) sau comasate (inclusiv formula combinată electromecanică subteran-suprafață și preparare).

În cazul carierelor de cărbune dotate cu utilaje de mare capacitate, diferitele tipuri de **brigăzi** de producție sînt determinate de elementele caracteristice stadiului în care se află exploatarea

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 16)

*) Vezi „Revista economică” nr 14/1983, pag. 16-17

OPINII

Calitatea produselor și eficiența activității economice a întreprinderii

REALIZAREA unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ, comparabile cu cele mai bune produse similare pe plan internațional, constituie în prezent un factor decisiv pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare a economiei naționale, stabilite de partid. Ea condiționează satisfacerea nevoilor utilizatorilor interni — fie ei unități economico-sociale (deci calitatea produselor, serviciilor etc. din aval) sau consumatori individuali (deci calitatea vieții) —, competitivitatea pe piața externă, utilizarea judicioasă a resurselor materiale, energetice, de muncă și a capacităților de producție (prin eliminarea rebuturilor, remaniierilor, bonificațiilor, prin evitarea acumulării în stoc a unor produse greu vandabile), în final situația financiară a întreprinderii (prin prevenirea imobilizărilor determinate de non-calitate).

În strategia de conducere a întreprinderii, în sistemul de gestiune al acesteia, în aprecierea rezultatelor activității ei, calității trebuie să i se acorde pe deplin importanța cuvenită, ceea ce presupune și instrumente adecvate de măsurare a calității produselor, raportată la destinatarul lor.

Indicatorul valoric al producției în care calitatea se reflectă cel mai direct este producția marfă vândută și încasată; el caracterizează producția livrată beneficiarilor potrivit destinației și pentru care au fost încheiate toate documentele de vânzare și încasare sau decontare, deci **acea parte a producției care este recunoscută și însușită de membrii societății**.

Îndeplinirea și depășirea planului la acest indicator depinde în mare măsură de calitatea produselor livrate. Dacă beneficiarii plătesc marfa comandată și livrată, înseamnă implicit că ei atestă calitatea produselor primite, corespondența lor cu condițiile prevăzute

¹⁾ N. Rancu, L. Töivssi : Analiza statistico-matematică a calității producției industriale, Ed. științifică, București, 1964.

în clauzele contractuale; dacă mărfurile comandate sînt refuzate de beneficiari, rezultă că nu au fost îndeplinite cerințele de calitate.

În acest sens, considerăm că **depășirea sau neîndeplinirea planului producției marfă vândută și încasată, datorată modificării calității producției (îmbunătățire sau înrăutățire), poate constitui un criteriu de apreciere a calității produselor**.

Pentru situația în care producția unei întreprinderi se împarte pe clase de calitate, statistica dispune de metode ¹⁾ de măsurare a influenței schimbării ponderii diferitelor clase asupra indicelui de îndeplinire a planului producției marfă vândută și încasată. Însă chiar și pentru întreprinderile a căror producție nu se împarte pe sorturi se poate construi un indicator simplu și eficient, de exemplu ponderea valorică a producției refuzată de beneficiari datorită neîndeplinirii parametrilor de calitate prevăzuți în clauzele contractuale. De bună seamă, utilizarea unui astfel de indicator este condiționată de îmbunătățirea substanțială a evidenței refuzurilor, pe cauze, la întreprinderile producătoare.

Proiectul Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuiri muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii abordează, în spiritul și litera sa, perfecționări ce țin seama de noul stadiu al dezvoltării, de cerințele mecanismului economico-financiar, ale democrației muncitorești. Pe linia aplicării ferme a principiului socialist de repartiție în raport cu cantitatea și calitatea muncii, se prevede, printre altele, ca: fondul de retribuire pe unitatea de produs să fie stabilit și în funcție de condițiile de calitate; formațiile de lucru cuprinse în acord global să primească, alături de sarcinile fizice de plan, și condiții referitoare la calitate; la stabilirea cuantumului retribuțiilor cuvenite acestor formații să

se țină seama și de calitatea produselor.

Pentru a accentua și mai mult caracterul stimulativ al acestor măsuri, propunem ca la **eliberarea fondului de retribuire să se țină seama nu numai de gradul de realizare a producției marfă vândută și încasată, ci și de contribuția calității produselor la îndeplinirea acestui indicator**. Acolo unde calitatea produselor a dus la nerealizarea lui, fondul de retribuire să fie diminuat proporțional cu această influență, iar la întreprinderile la care calitatea produselor a contribuit la depășirea planului, fondul respectiv să fie suplimentat proporțional cu contribuția calității, suma în plus urmînd să fie folosită pentru stimularea celor care și-au adus aportul la îmbunătățirea calității produselor.

La întreprinderile a căror producție nu se împarte pe sorturi (clase), aprecierea calității produselor cu indicatorul propus — ponderea valorică a producției refuzate de beneficiari datorită calității necorespunzătoare — poate servi la eliberarea fondului de retribuire astfel: să presupunem că această pondere constituie 20%, atunci fondul de retribuire va fi diminuat tot cu 20%; dacă nu există producție refuzată iar planul producției marfă vândută și încasată a fost îndeplinit și depășit, considerăm că acest lucru se datorează și calității bune a produselor și, deci, se poate elibera un plus proporțional de fond de retribuire.

În cazul cînd dificultățile specifice fac să nu se țină evidența pe cauze a refuzurilor de la beneficiari, propunem să se folosească indicatorul „**ponderea cheltuielilor datorate calității necorespunzătoare la 1000 lei producție marfă vândută și încasată**”, indicator ce se poate calcula la toate întreprinderile care au asemenea cheltuieli. Și în acest caz, eliberarea fondului de retribuire să fie amendată în funcție de această pondere — iar la întreprinderile care nu au asemenea cheltuieli, să se elibereze un plus de fond de retribuire, proporțional cu depășirea planului producției marfă vândută și încasată.

Avem convingerea că aplicarea indicatorilor propuși ar contribui la îmbunătățirea activității de producție în toate ramurile producătoare de bunuri materiale și servicii, la afirmarea și mai puternică a gestiunii calității.

Natalia GIURGIU
Anca BORZA
Cluj-Napoca

Noua organizare în industria minieră

(Urmare din pag. 15)

la zi: numărul liniilor tehnologice (de excavare-transport-haldare a sterilului, respectiv de excavare-transport-depozitare-încărcare a cărbunelui), amplasarea haldelor de steril (interioară, exterioară), modul de transport al sterilului în cazul haldelor interioare (pe circuit de benzi sau cu utilaje de haldare directă), lungimea traseelor de transport al masei miniere excavate. Activitățile specializate, ca: asecare, repararea transportoarelor cu bandă, vulcanizarea benzilor de transport, depana-

rea electrică și mecanică se pot realiza, în funcție de volumul lor, de către: formații de lucru în cadrul brigăzilor de producție; mai multe brigăzi specializate — sau una singură cu profil complex — la nivel de carieră ori întreprindere.

Corelația stabilită, la alcătuirea modulelor, între volumul activității brigăzii și numărul de personal muncitor din alcătuirea acesteia are în vedere un nivel al productivității muncii care să se încadreze în dinamica rapid ascendentă preconizată pentru perioada 1983—1985, pe linia indicațiilor date de

-tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din martie. Este, deci, necesar ca alcătuirea sectoarelor și brigăzilor, stabilirea revirelor de maestru să fie de îndată urmate de fixarea sarcinilor și atribuțiilor concrete pe formații de lucru și pe oameni, ținîndu-se totodată seama să fie asigurate activitățile auxiliare și de servire strict necesare bunei desfășurări a producției, organizîndu-se cooperarea între sectoarele (brigăzile) de producție și cele specializate. Eforturile întregului colectiv al fiecărei unități miniere trebuie subordonate obiectivului fundamental — creșterea în ritm alert a cantităților de cărbune și minereuri extrase, cu un consum de muncă minim.

Nicolae Ceaușescu —

spirit revoluționar, novator în gândire și acțiune

Concepție creatoare cu privire la fundamentarea și funcționarea noului mecanism economico-financiar

LITERATURA politică și economică românească s-a îmbogățit de curind cu un nou volum din colecția „Din gândirea economică a președintelui României”, înmănunchind texte selectate din rapoartele și cuvântările secretarului general al partidului, expuse în perioada 1978—1982, în legătură cu noul mecanism economico-financiar și în vederea întăririi autoconducerii muncitorești în țara noastră. Lucrarea reflectă o concepție de o excepțională valoare teoretică și practică, oferind un model de abordare creatoare, de analiză realistă, originală și revoluționară a fenomenelor economice contemporane, de fundamentare științifică a concepției partidului nostru privind mecanismul economico-financiar în actuala etapă de dezvoltare a României socialiste.

Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu din care au fost selecționate textele cuprinse în acest volum aduce o contribuție de prim ordin la dezvoltarea creatoare a materialismului dialectic și istoric, a economiei politice marxiste în condițiile epocii noastre și ale particularităților social-istorice ale României socialiste, reprezintă un bogat tezaur de idei și soluții izvorite dintr-o profundă cunoaștere și înțelegere a complexității fenomenelor economice contemporane.

În funcționarea mecanismului economico-financiar perioada ultimilor ani a marcat o serie de transformări calitative de o considerabilă însemnătate principială și practică. Pornind de la investigarea atentă a realităților și necesităților în evoluție ale societății românești în actuala etapă de dezvoltare, de la bogata experiență acumulată în construcția socialismului, manifestând o înaltă receptivitate față de nou, partidul nostru a întreprins, din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o amplă activitate de perfecționare a principiilor, formelor și metodelor de organizare și conducere planificată a economiei naționale, de autogestione economică, de trecere la un nou mecanism economico-financiar, care să asigure condițiile necesare pentru fructificarea deplină a avantajelor pe care le oferă cadrul organizatoric larg democratic de participare activă și nemijlocită a maselor la conducere, creat în anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului. Efectiv, nu există componentă, pișchie, în ansamblul mecanismului vieții noastre economice care să nu fi fost supusă unor minuțioase examinări critice prin prisma confruntării cu realitățile și cerințele vieții în vederea luării de măsuri de fond pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Toate acestea sînt indisolubil legate de gândirea profund științifică, revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele țării, care, printr-o concepție originală și novatoare, bazîndu-se pe cunoașterea profundă a problemelor de ordin economic, politic și social pe care le ridică făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, a elaborat o linie tactică și strategică proprie, a stabilit obiective cu caracter imediat și de perspectivă, reliefind căile, formele

Din gândirea economică a președintelui României

NICOLAE CEAUȘESCU

Noul mecanism
economico-financiar și întărirea
autoconducerii

EDITURA POLITICĂ

și modalitățile de acțiune cele mai adecvate pentru realizarea lor, perfecționînd instrumentele și formele de materializare ale mecanismului economic.

Contribuția secretarului general al partidului la fundamentarea și punerea în aplicare a unei politici economice realiste și dinamizatoare, viziunea de ansamblu asupra mecanismului economic și a rolului său în înlăturarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială bazată pe o profundă cunoaștere a legităților obiective, capacitatea de a le aplica creator la condițiile concret-istorice, de identificare a căilor de perfecționare a conducerii planificate a economiei naționale sînt evidente în toate capitolele cuprinse în volumul prezentat.

Un moment de referință, cu profunde semnificații asupra modului cum este conceput și funcționează mecanismul de conducere al economiei naționale, l-a constituit Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 la care, din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a elaborat și aprobat un complex de măsuri cu privire la perfecționarea conducerii economico-financiare, legiferîndu-se apoi, într-un cadru larg, cuprinzător, modalitățile de funcționare ale noului mecanism economico-financiar.

Referîndu-se la necesitatea așezării întregii activități economice pe principiile noului mecanism economic, ale eficienței și rentabilității ca premise esențiale ale acestuia, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului arăta: „Este necesar, de asemenea, să acționăm cu mai multă hotărîre în vederea așezării întregii activități economice pe principiile noului mecanism economic. Să pornim de la faptul că toate unitățile trebuie să producă și să funcționeze pe principiile economice ale rentabilității și eficienței. Trebuie să înțelegem că sporierea continuă a producției, creșterea eficienței și rentabilității sînt principii de bază pentru buna funcționare a unităților economico-sociale. Nici o unitate nu mai trebuie să funcționeze fără eficiență și fără rentabilitate, fără a asigura un beneficiu corespunzător activității din sectorul respectiv”. (Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 7—8 octombrie 1982, Editura politică, București, 1982, p. 10—11).

Ceea ce se desprinde cu pregnanță din paginile volumului este faptul că esența noului mecanism economico-financiar constă în autoconducerea muncitorească care asigură condiții pentru conducerea unitară, pe baza planului național, a întregului proces al construcției socialiste, pe de o parte, și de adîncire continuă a democrației socialiste pe de altă parte, pentru realizarea pe un plan superior a sintezei dintre centralism și democrație, în mod deosebit pentru sporirea atribuțiilor și autonomiei unităților economico-sociale și administrativ-teritoriale în viața economică. „Măsurile de perfecționare a conducerii și planificării — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — pornesc de la principiul imbinării dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de conducere, cu principii

autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor“. (Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978, în România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București 1978, p. 591).

Noul mecanism economico-financiar, adoptat în urmă cu încă ani, a urmărit cu perseverență creșterea răspunderii fiecărei unități, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii în soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării economice. În aceste condiții autoconducerea muncitorească și autogestiunea implică întărirea rolului colectivelor de oameni ai muncii pentru obținerea unei producții de înaltă tehnicitate și calitate, cu cheltuieli minime, cu eficiență economică ridicată.

În concepția partidului nostru autoconducerea muncitorească reprezintă nu numai un principiu, ci și un sistem de organizare, funcționare și conducere a economiei noastre socialiste în ansamblul său, a unităților economice, a producătorilor socialiști uniți, un mijloc unic în felul său de realizare a democrației, de asigurare a cadrului necesar ca oamenii muncii să fie nu numai cei care îndeplinesc politica partidului și statului de edificare a noii orînduirii sociale, dar și cei care participă nemijlocit și plenar la elaborarea acestei politici, la îndeplinirea actului de conducere în toate domeniile vieții economice, politice și sociale, practic a întregii societăți. **„Trebuie să asigurăm participarea activă a oamenilor muncii, — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — a poporului, la conducerea întregii activități și a întregii țări, pornind de la faptul că socialismul îl făurim cu oamenii și pentru oameni, că așa cum vom ști să muncim, cum vom ști să participăm la conducere, așa va arăta viața de azi, așa vom făuri viitorul luminos, comunist al României“.** (Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Suceava, cu prilejul vizitei de lucru din județul Suceava, 2 iulie 1982, în „Scînteia“, din 3 iulie 1982).

Privind mecanismul economico-financiar ca un tot unitar, indivizibil, în cadrul căruia acțiunea componentelor sale trebuie să se sincronizeze, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rânduri necesitatea ca sistemul de planificare, cel al indicatorilor, pirghiile economico-financiare să exercite atît la nivel macro cît și microeconomic o acțiune concertată, să cointereneze angajarea deplină a fiecărei unități în circuitul economic, cu toate resursele și rezervele de care dispune, să contribuie activ la creșterea gradului de adaptabilitate a întreprinderilor la cerințele tot mai diverse și în continuă schimbare ale producției și consumului, astfel încît orice activitate productivă să corespundă unor nevoi reale, să ducă la îmbunătățirea continuă a raportului dintre rezultatele obținute și cheltuielile sociale de muncă. În acest context un rol deosebit îl joacă autogestiunea economico-financiară, componentă și suport material al autoconducerii muncitorești. În viziunea secretarului general al partidului, autogestiunea economico-financiară capătă un bogat conținut, reprezintă în fapt un complex de instrumente economice, de competențe și răspunderi în organizarea și desfășurarea întregii activități economice și sociale, în constituirea și utilizarea fondurilor, în folosirea rezultatelor obținute din propria activitate. În legătură cu aceasta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că **„Pe baza principiului autogestiunii economico-financiare fiecare întreprindere și unitate economică va trebui să-și întocmească bugetul propriu de venituri și cheltuieli, pornind de la necesitatea asigurării, din activitatea proprie, atît a mijloacelor financiare necesare, cît și a creșterii rentabilității, a beneficiului. Aceasta constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea continuă a societății și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor“.** (Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978, op. cit. vol. 1, Editura politică, București, 1978, p. 598).

Una din ideile centrale care se regăsește cu pregnanță în cuprinsul volumului „Noul mecanism economico-financiar și întărirea autoconducerii“, izvorită dintr-o viziune economică modernă, bazată pe cunoașterea aprofundată a esenței economiei socialiste, a factorilor de accelerare a progresului acesteia o reprezintă **eficiența**, subliniindu-se cu tărie că mersul înainte al economiei noastre impune o preocupare susținută și permanentă pentru folosirea cu randament maxim a întregului po-

tențial economic, a materiilor prime și materialelor, a capacităților de producție, a forței de muncă etc. **„Să facem în așa fel încît fiecare întreprindere, fiecare unitate economică să producă maximum cu mijloacele de care dispunem pe baza creșterii mai rapide a productivității muncii — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. Trebuie întărită exigența în activitatea economică aplicînd ferm noul mecanism economic — autoconducerea muncitorească, autogestiunea — care presupune ca fiecare colectiv de oameni ai muncii să se gospodărească cît mai bine, să folosească mijloacele încredințate în administrarea sa cu maximum de randament, cu maximum de eficiență. Cu cît vom face să crească rentabilitatea, eficiența economică, cu atît vor crește mai puternic venitul național, bogăția generală a patriei, vom dispune de mijloace mai bune pentru dezvoltarea patriei, pentru ridicarea bunăstării poporului“.** (Cuvîntare la adunarea populară din orașul Motru — 1 septembrie 1981, op. cit., vol. 20, Editura politică, București, 1981, p. 362). De altfel, în concepția secretarului general al partidului obținerea unei eficiențe ridicate în toate compartimentele activității economice și sociale reprezintă, în esență, o problemă în care se îmbină în gradul cel mai înalt politicul cu economicul, societatea socialistă, fiecare cetățean al țării fiind profund interesat ca eforturile pentru dezvoltare să rodească plenar, ca sporirea venitului național să se bazeze în primul rînd pe un aport în continuă creștere al factorilor intensivi.

O preocupare constantă manifestă secretarul general al partidului pentru realizarea dezideratului de bază al orînduirii noastre — ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. În acest scop s-au adoptat în ultimii ani o serie întreagă de măsuri care au condus la sporirea veniturilor oamenilor muncii, a cointeresării lor în desfășurarea pe principii economice a tuturor activităților. **„Trebuie să perfecționăm permanent atît sistemul nostru de retribuție, cît și sistemul de participare a oamenilor muncii din diferite sectoare la beneficii — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornind de la principiul socialist potrivit căruia trebuie să pretindem de la fiecare după capacitatea sa și să retribuim pe fiecare după munca pe care a depus-o“.** (Cuvîntare cu prilejul conferinței titlului de doctor în economie — 24 ianuarie 1978. Op. cit., vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 425).

Pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982, a indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la realizarea noii calități a muncii și vieții în toate sectoarele de activitate, a îndeplinirii neabătute a programului de creștere a nivelului de trai, se realizează îmbunătățirea sistemului de retribuție a muncii și repartitia veniturilor corespunzător etapei actuale de dezvoltare a României socialiste. Se are în vedere realizarea unei corelații judicioase între partea fixă a retribuției și partea variabilă, între retribuția directă și retribuția socială, ca și asigurarea unei legături mai strînse între veniturile individuale ale fiecărui om al muncii și rezultatele de ansamblu obținute de unitățile economice în realizarea sarcinilor cantitative și calitative de plan, de modul de îndeplinire a beneficiului.

Desigur, ideile subliniate mai sus nu pot să reflecte decît sumar și, numai în parte, problematica vastă care se desprinde din cuvîntările, rapoartele, expunerile și interviurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, bogăția lor de idei, spiritul analitic profund științific, gîndirea teoretică novatoare care le caracterizează. Volumul **„Noul mecanism economico-financiar și întărirea autoconducerii“** cuprinde aspecte esențiale ale patrimoniului gîndirii noastre social-politice și economice evidențiind remarcabila contribuție a secretarului general al partidului nostru la dezvoltarea gîndirii marxiste contemporane, la cunoașterea problematicii actuale a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Studiarea cu maximă atenție de către toate cadrele din economie a acestui volum, ca de altfel a întregii opere a secretarului general al partidului, ne ajută să ne însușim spiritul creator, novator, revoluționar, plin de o adîncă responsabilitate pentru viitorul patriei, trăsături care caracterizează activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, sub a cărui conducere poporul nostru acționează cu hotărîre, cu abnegație și dăruire pentru îndeplinirea programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

dr. Cornel IUGA

Convorbiri
economice
cu
Gamani Corea

secretar general
al Conferinței Națiunilor Unite
pentru comerț și dezvoltare
(U.N.C.T.A.D.)

REDRESARE — DEZVOLTARE, O RELAȚIE DE NEDESPĂRȚIT

— Ce importanță atribuiți apropiații sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Belgrad și ce rezultate așteptați de la ea, fiind seama și de contextul crizei economice mondiale?

— Sesiunea de la Belgrad are loc într-o perioadă dificilă, în care alte conferințe au eșuat sau au produs rezultate minime. În mod inevitabil o atenție specială se va concentra asupra crizei — care confruntă economia mondială și afectează toate grupurile de țări — și implicit asupra modalităților de ieșire din această criză. Nu sunt atât de naiv încât să cred că la U.N.C.T.A.D. VI se vor produce miracole și nu îmi fac iluzii că nu va fi o conferință dificilă. Totuși se pot simți anumite schimbări care mă fac să îmi pun mai multe speranțe acum decât cu un an în urmă, când atenția era concentrată exclusiv asupra combaterii inflației, chiar cu prețul recesiunii și șomajului. Cu ocazia numeroaselor consultări și contacte pe care le-am avut în ultima vreme cu reprezentanții guvernelor țărilor membre am constatat un consens larg, așa spune chiar unanim, asupra faptului că imperativul perioadei actuale este de a obține o redresare a economiei mondiale și, în același timp, o reactivare a procesului dezvoltării conceput ca un proces simultan și paralel, nu ca un efect secundar al redresării în țările industrializate. Totuși, dificultatea nu constă atât în a obține consensul tuturor asupra nevoii de redresare și de dezvoltare și a interacțiunii care există între ele; problema este de a transforma acest acord într-un program de acțiune concertat, căci redresarea și dezvoltarea nu se pot produce spontan. Cele două procese se vor influența reciproc și vor împinge înaintea economia mondială. Astăzi nu se poate concepe o economie mondială care să funcționeze bine dacă țările în curs de dezvoltare stagnează, așa încât numai redresarea în Occident nu este suficientă. Pe de altă parte, cred că înviorarea care se conturează va fi puternică și de durată, numai dacă va fi susținută prin acțiuni concertate ale guvernelor țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare.

— Ce probleme se vor afla în acest context în centrul atenției participanților la sesiune?

— Agenda sesiunii de la Belgrad se concentrează asupra a trei aspecte majore din cadrul larg al situației mondiale: situația comerțului mondial, care a stagnat în ultimii doi ani, situația prețurilor pe piața produselor de bază, și situația valutar-financiară, fiind seama de stagnarea sau îngustarea fluxurilor financiare fie că provin de la piețele particulare de capital, de la instituții internaționale sau de la asistența oficială pentru dezvoltare. Acestea trei sînt pro-

blemele cheie, dar privește în contextul crizei și în interdependența lor. Importanța conferinței de la Belgrad constă în faptul că este singura ocazie în care problemele respective pot fi abordate în interdependența lor; nu este vorba de o conferință consacrată comerțului, sau numai produselor de bază, sau numai aspectelor monetar-financiare, ci de o conferință consacrată tuturor acestor aspecte. În această rezidă caracterul său unic: mai mult decât oricare alt for, U.N.C.T.A.D. poate aborda problemele în interconexiunea lor, cu participarea tuturor țărilor. De aceea, sesiunea de la Belgrad reprezintă o ocazie importantă, care trebuie folosită.

Cred, totodată, că sesiunea va trebui să abordeze și unele aspecte pe termen lung pentru că actuala criză nu este numai un fenomen pe termen scurt, de natură cíclică, ci se suprapune cu o tendință pe termen lung de dificultăți și creștere încetinită în economia țărilor industrializate și în comerțul mondial.

Criza cu care sîntem confrunțați astăzi nu este numai o criză a țărilor, ci și a sistemelor pe baza cărora se desfășoară relațiile economice internaționale. Este un fapt că în ultimii 10—12 ani sistemele care reglementează relațiile internaționale în domeniul comerțului, financiar-valorar (G.A.T.T., Bretton Woods etc.) au fost supuse unor tensiuni care le-au subminat, le-au slăbit în multe privințe importante. Sesiunea U.N.C.T.A.D. VI reprezintă de aceea o ocazie, desigur nu de a reforma sistemul monetar sau comercial internațional, operație foarte complexă și care necesită timp, dar cel puțin de a cădea de acord că aceste sisteme trebuie analizate și că se cere declanșat un proces de adaptare a lor la cerințele și sfidările anilor '80, identificînd unele din schimbările care se impun.

Dintre măsurile urgente, inevitabil trebuie început cu cele din domeniul monetar-financiar, care pot aduce rezultate relativ mai rapid. Țările în curs de dezvoltare sînt confruntate cu o acută criză de lichiditate sub aspectul rezervelor de care dispun, al capacității de a face față serviciului datoriei lor externe ori acoperirii unor importuri esențiale. Dacă vorbim de reactivarea dezvoltării trebuie întîl de toate să acordăm atenție sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare pe linia balanțelor de plăți și a finanțării externe, a rambursării datoriei etc.

În concluzie, așa vrea să subliniez că dacă la Belgrad se va înregistra un eșec, el va fi privit nu doar ca un alt eșec în dialogul Nord-Sud, din care au existat atîtea încît opinia publică aproape s-a obișnuit cu ele, ci ca o reflecție a incapacității guvernelor — în mod individual și colectiv — de a înțelege situația și de a contribui la depășirea actualului

dificultăți. Există tot mai mult sentimentul că nu voința guvernelor de a acționa, ci capacitatea lor de a acționa este în discuție. Pe de altă parte, înregistrarea unor rezultate bune ar modifica atmosfera și ar crea un spirit de încredere în procesul negocierilor, de mare folos în viitor.

— Ce opinie aveți despre ideea de gradualizare a țărilor în curs de dezvoltare?

— Conceptul de gradualizare este menționat tot mai frecvent. El este destul de neclar în fapt. Ca principiu general el nu este greu de înțeles, pentru că preferințele sînt acordate țărilor în curs de dezvoltare și dacă o țară depășește acest stadiu și devine o țară dezvoltată, atunci în mod evident nu mai este nevoie de preferințe. Problema este aplicarea principiului, nu principiul în sine: cînd încetează o țară să poată beneficia de un tratament special? Pe ce bază, pe cea a venitului pe locuitor? În acest caz unele din țările producătoare de petrol, cu un venit național pe locuitor ridicat, dar cu un export foarte redus de produse ale industriei prelucrătoare, nu ar mai beneficia de preferințe, ceea ce ar submina întreaga concepție a sprijinirii industriilor tinere. Trebuie oare aplicat principiul gradualizării unor țări care dispun de unele sectoare moderne, dar care pot fi încă foarte sărace sub aspectul venitului național pe locuitor, ca India, de pildă? Aceasta ar însemna acordarea de preferințe numai țărilor care nu le-ar putea utiliza. De aceea cred că ideea de gradualizare trebuie analizată foarte serios.

— Cum apreciați extinderea comerțului și cooperării României cu celelalte țări în curs de dezvoltare?

— Știu că relațiile României cu țările în curs de dezvoltare sînt apreciate de ambele părți și consider că dezvoltarea lor pe mai departe trebuie încurajată, pentru că ele reprezintă o componentă a cooperării dintre țările în curs de dezvoltare. România este membră a Grupului celor 77 și în același timp dispune de o serie de capacități pe care alte țări în curs de dezvoltare nu le au, în domeniul cadrelor calificate, al industriei prelucrătoare, al tehnologiilor etc. Rolul cooperării între țările în curs de dezvoltare este tocmai acela de a valorifica diferențele capacități existente în cadrul grupului țărilor în curs de dezvoltare în care unele țări au o industrie prelucrătoare, unele au forță de muncă calificată, altele oferă o piață largă, unele au resurse financiare, altele sînt lipsite de resurse etc. Tocmai diferențierea creează o bază mult mai bună pentru cooperare, iar România, care din multe puncte de vedere este mai înaintată, poate juca un rol important în această privință.

— Ce impresii aveți în urma întrevederii cu președintele Nicolae Ceaușescu?

— Am avut privilegiul de a avea o lungă discuție cu președintele Nicolae Ceaușescu. Discuția s-a purtat asupra fondului problemelor dialogului Nord-Sud și crizei mondiale în ansamblul său, cu o atenție specială asupra apropiații sesiuni de la Belgrad a U.N.C.T.A.D., aflată în pregătire. Am constatat că vederile președintelui României asupra multora din aceste probleme sînt foarte apropiate de ale noastre și am fost, în consecință, foarte încurajat de sprijinul pe care îl avem din partea sa pentru acțiunile pe care le propunem.

În general cooperarea U.N.C.T.A.D. cu România este foarte bună. România a participat, în cadrul Grupului celor 77, la pregătirea conferinței, a participat la reuniunile pregătitoare de la Geneva și de la Buenos Aires. În discuțiile cu președintele Nicolae Ceaușescu m-am bucurat să constat că România este hotărîtă să aducă o contribuție foarte importantă pentru reușita celei de a șasea sesiuni a U.N.C.T.A.D.

Interviul realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

aspectul monetar către cel valutar, ne vom referi mai întâi la inflație, ca formă specifică de evoluție a prețurilor.

Există o opinie de largă circulație potrivit căreia teoria keynesistă a ignorat sau neglijat fenomenul inflației. În realitate, inflația, împreună cu efectele și cauzele sale, este abordată atât în „Proiect de reformă monetară” cit și în „Tratatul despre bani”. Încă din prima lucrare la care ne-am referit, procesul inflaționist este corelat cu rolul economic al statului, ceea ce face ca asimilarea inflației cu o „metodă de taxare” să fi căpătat o rezonanță deosebită în perioada capitalismului monopolist de stat: „Populația plătește pentru ceea ce cheltuiește guvernul. De fapt, nu există un așa-zimit deficit neacoperit”. („Proiect...” – p. – 62).

În viziunea lui Keynes, istoria capitalismului, cit și „preistoria” sa, au pus în evidență două tipuri fundamentale de inflație: „inflația profiturilor” (Profit inflation) și „inflația veniturilor” (Income Inflation). Primul tip de inflație menționat se manifestă printr-o creștere a prețurilor mai rapidă decât sporirea costurilor de producție. În al doilea caz, ar avea loc o creștere a salariilor mai rapidă decât cea a prețurilor. Potrivit concepției keynesiste, consecințele celor două tipuri de inflație sînt net diferite: „...Este o concluzie majoră a acestui tratat faptul că evoluția națiunilor crește, nu în perioadele de inflație a Veniturilor, ci în timpul inflației Profiturilor...” („Tratat...” – vol. II, p. 154). Desigur, este evidentă abordarea semnificațiilor și consecințelor inflației din unghiul valorificării capitalului, accentul fiind plasat pe crearea și însușirea plusvalorii. Dar dincolo de poziția de clasă a analizei, transpare elementul rațional al evaluării keynesiste: motorul dezvoltării oricărei societăți îl constituie procesul acumulării, bazat pe plusprodusul creat într-o anumită perioadă. În același timp, diferența dintre prețul final al unui produs și costul său nu pune în evidență decât forma nominală a plusprodusului.

Keynes este conștient că teoria monetară nu poate contribui la eliminarea discrepanțelor dintre „nominal” și „real” doar prin stabilirea unor „identități” și e-

cuții statistice bazate pe corelarea volumului masei monetare cu volumul bunurilor schimbate contra banilor”. Această precizare contrazice teza așa-zisului caracter static al teoriei keynesiste, cel puțin în domeniul relațiilor monetare. De altfel, Keynes considera, în mod expres, că „adevăratul obiectiv” al teoriei monetare, „este de a trata problemele în mod dinamic, analizînd... modul în care este determinat nivelul prețurilor și metoda prin care are loc tranzația de la o poziție de echilibru la alta” („Tratat...” – vol. I, p. 133).

Pornind de la cele două mișcări principale identificate în evoluția istorică a prețurilor și corelate nu numai cu ciclul specific economiei capitaliste, dar și cu evoluția ciclică pe care o manifestă activitatea economică în general, Keynes își propune în „Tratatul despre bani” să analizeze fluctuațiile prețurilor „fie că reprezintă oscilații în jurul unui nivel de echilibru, fie că se datorează tranzației de la un nivel de echilibru către un alt echilibru”. („Tratat...” – vol. I, p. 153). Analizele întreprinse au confirmat faptul că economiei capitaliste îi este inerentă instabilitatea. Serile lungi ale istoriei economice au pus și pun cu claritate în evidență alternanța unor perioade de-a lungul cărora oscilațiile conjuncturale ale prețurilor au o amplitudine relativ redusă cu perioade caracterizate prin mari bulversări ale prețurilor, cînd au loc – pentru a folosi expresia lui Marx – „revoluții în domeniul prețurilor”. Dacă ne referim numai la ultimii o sută de ani, astfel de perioade s-au înregistrat de trei ori: în ultimul sfert al secolului trecut, în perioada interbelică și în prezent (după 1970/73). Desigur, nu este vorba de o mișcare uniformă și generalizată, existînd de fiecare dată „excepții care confirmă regula”. De asemenea, fiecare dintre perioadele menționate a fost marcată de un sens diferit al mișcării de ansamblu a prețurilor. În primul caz s-a înregistrat o tendință de scădere a prețurilor atît de netă, încît Gerald Sirkín, absolutizînd-o, aprecia că „declinul pe termen lung din 1873 pînă în 1896... s-a dovedit ca fiind în întregime o perioadă de scădere a prețurilor”.⁶⁾

În deceniile interbelice, mișcarea pe-

țurilor a fost mai complexă: inflația explozivă în anii '20 și o adevărată prăbușire a prețurilor, la nivel internațional, în anii '30. Nu întîmplător, întîlnim problematica inflației abordată de Keynes în lucrările elaborate pînă în 1930, pentru ca ulterior atenția să fie concentrată asupra cauzelor și consecințelor deflației. În sfîrșit, anii '70 și începutul anilor '80 au fost caracterizați prin „inflația galopantă”, spre deosebire de deceniile VI–VII, cînd dominantă a fost „inflația tîrtoare”.

În contextul temei abordate, considerăm că evoluția pe termen lung a prețurilor trebuie corelată cu evoluția etaloanelor monetare. Nu este, de altfel, o simplă coincidență că în fiecare din cele trei perioade caracteristice mișcărilor de mare amplitudine ale prețurilor, a avut loc procesul tranziției de la un anumit etalon monetar către un altul. Astfel, ultimele decenii ale secolului al XIX-lea au marcat definitivarea tranziției de la bimetalismul aur-argint la monometalismul aur. Perioada interbelică a cunoscut tranziția sinuoasă și dramatică de la etalonul aur „clasic” la etalonul aur – devize. În prezent, ne aflăm din nou într-o perioadă de tranziție în ceea ce privește etalonul monetar internațional (proces care s-a declanșat odată cu destrămarea sistemului valutar stabilit la Bretton Woods în 1944).

lect. univ. dr. Lucian IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

¹⁾ „Business Week”, 7 decembrie 1981.

²⁾ La începutul anilor '20, Keynes ataca teza de bază a precursorilor teoriei monetariste: „Adepii teoriei învechite a banilor sărătoși au acordat o importanță exagerată necesității de a menține constante n (masa monetară – L.I.) și r (banii aflați în conturile băncilor – L.I.), ea și cînd această politică ar putea prin ea însăși să aducă rezultatele dorite.” („A Tract on Monetary Reform”, London, 1932, p. 86)

³⁾ „A Tract on Monetary Reform”, Macmillan and Co., Londra, 1932. Trimiterile în text vor fi făcute la această ediție, cu mențiunea „Proiect...”

⁴⁾ „A Treatise on Money”, Macmillan and Co., Londra, 1930. Trimiterile în text se vor face cu mențiunea „Tratat...”

⁵⁾ „Proposals for an International Clearing Union”, Trimiterile în text vor fi făcute după John H. Williams, „Postwar Monetary Plans”, New York, 1945, cu mențiunea „Propunerile...”

⁶⁾ „Lloyds Bank Review”, aprilie 1972.

Strategii concurențiale

● Fără a fi echivalentă, cum se crede uneori, cu spionajul economic, supravegherea concurenților (sau a concurenților) virtuali sau potențiali reprezintă o condiție a definirii propriei strategii de dezvoltare, concluzionează Alain Barbanel în studiul „Comment prendre le pouls de la concurrence” publicat în nr. 17 a.c. al revistei L'USINE NOUVELLE. Metodele de realizare a acestui obiectiv sînt multiple, gama lor cuprinzînd atît informarea din documentare, cataloage, congrese, reuniuni și simpozioane de specialitate cit și contactul direct realizat prin intermediul unor salariați ai companiei în cauză. Dar, indiferent de modul de adunare a informațiilor, esențială rămîne prelucrarea și interpretarea acestora, opinează

A.B., activitate pretențioasă deoarece informațiile respective trebuie corelate cu o bună și continuă cunoaștere a pieței ca și cu elaborarea unor prognoze tehnologice. În același timp, un indicator al intențiilor întreprinderii concurente este politica sa economică. Printre indicatorii ce pot sugera eventualele schimbări de strategie autorul articolului include: angajarea de noi tehnicieni și personal comercial; investiții în echipamente; depunerea și protejarea unor brevete, schimbări la nivelul conducerii unității și a.

Economie și psihologie

● Opinia exprimată de S. Maital în articolul „Economists could learn from psychologists” (Economistii pot învăța de la psi-

hologi) publicat în numărul din mai a.c. al revistei INTERNATIONAL MANAGEMENT cu „privire la ineficiența economiștilor burghezi de a formula soluții anticriză valide s-ar datora ignorării factorului uman. De fapt, se întînesc două situații tipice, cu statut complementar: pe de o parte incapacitatea modelelor economice de a încorpora date de ordin psihologic iar pe de altă parte, chiar atunci cînd astfel de încercări sînt întreprinse ele vizează un om abstract. Or, viața socială și activitatea economică sînt rezultatul acțiunii oamenilor concreți, în toată bogăția lor spirituală, în multitudinea determinărilor psihologice. Comportamentul agenților economici poate influența con-

FIȘE

siderabil sensul anumitor procese economice, unul dintre acestea fiind, după lui S.M., chiar inflația – proces deopotrivă monetar și psihologic. În perspectiva articulării, la nivel teoretic și metodologic, a economicului cu psihologicul autorul sugerează utilitatea unei investigații în care să se urmărească, sub aspectul implicațiilor economice, evoluția indivizilor din copilărie (siadiu în exclusivitate de consumator) pînă la vîrsta adultă (consumator și producător) și pînă la vîrsta a treia (proponderent consumator de resurse).

UN CONSISTENT și cuprinzător studiu despre economia producției de carne în agricultura românească a apărut recent în Editura „Ceres”^{*}). Abordând interdisciplinar o mare varietate de aspecte ale organizării și conducerii unităților specializate în producția de carne de bovine, porcine, ovine și pasăre, lucrarea sintetizează experiența românească deopotrivă cu unele realizări pe plan mondial în producția de carne în unități de tip industrial. Autorii au realizat o tratare sistemică de reală valoare practică a direcțiilor, căilor și mijloacelor prin care fermele și complexele producătoare de carne pot să-și asigure conducerea pe baze științifice a procesului de producție, să opteze pentru soluții corespunzătoare condițiilor existente în fiecare zonă agricolă.

Valoarea lucrării rezidă, credem, în evidențierea unei metodologii de fundamentare a deciziilor care se adoptă la nivelul conducerii unităților specializate în producția de carne, metodologie care, între altele, antrenează așezarea, în mai mare măsură, pe baze economice a acestei activități. Relația „maxim tehnic — optim economic”, demonstrată pe toate verigile sistemului de creștere și îngrijire a animalelor precum și la nivelul componentelor tehnologiilor de producție, relevă necesitatea și posibilitatea aplicării cerințelor noului mecanism economico-financiar, a generalizării experienței pozitive, a creării unui sistem național unitar, de conducere computerizată a producției de carne pe baza utilizării metodelor și tehnicilor moderne de calcul. Aceasta cu atât mai mult, cu cât România deține deja o bună experiență în unele complexe de creștere și îngrijire a animalelor.

Intr-un prim capitol al lucrării se abordează producția de carne ca obiectiv central al dezvoltării intensive și multilaterale a agriculturii românești. Factorul dinamizator al producției de carne este considerat de autori sistemul intensiv, element calitativ esențial pentru optimizarea raportului populație-alimentație. Direcția fundamentală de realizare a acestui obiectiv, se argumentează în carte, este promovarea în mod constant a sistemelor tehnologice intensive și semiintensive, concomitent cu consolidarea și dezvoltarea unităților de tip industrial care pot asigura crește-

rea substanțială a producției de carne și o eficiență economică ridicată.

O altă problemă asupra căreia se opresc autorii o reprezintă analiza tendințelor și orientărilor noi ce se conturează în procesul modernizării bazei tehnico-materiale a producției de carne, orientări ce se realizează pe calea investițiilor și care vizează perfecționarea tehnologiilor de producție în consens cu necesitatea folosirii unor soluții ce permit reducerea consumului de energie, optimizarea dimensiunii complexelor, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de muncă

dezvoltarea zootehniei, autorii reușesc să contureze elementele fundamentale ale acestora pe specii și categorii de animale. Este relevată importanța deosebită a înlăturării fenomenelor de gigantism în organizarea producției și a folosirii raționale a resurselor de nutrețuri, urmărind riguros ideea utilizării eficiente a resurselor locale de furaje, a forței de muncă disponibile.

În scopul amplificării valențelor aplicative ale lucrării, astfel încât concluziile să folosească specialiștilor din unitățile zootehnice precum și lucrătorilor din agricultură în procesul organizării pe baze

a cârnii — așa cum o propun autorii cărții — deschide cimp utilizării analizei sistemice — condiție esențială pentru unificarea sistemului informațional în agricultură deopotrivă cu elaborarea unor modele de fișe input-output concepute să asigure adaptarea sistemului informațional la cerințele noului mecanism economic. Pe baza acestor informații în volum s-a elaborat o mare varietate de funcții de producție și economice care optimizează raportul dintre efectivele medii de animale, pe specii și pe unități agricole și sporul de producție, efectivele medii și costul unitar, greutatea la sacrificare și beneficiul, consumul de furaje și sporul mediu zilnic etc.

Capitolul final al lucrării sintetizează și ne oferă un tablou global al căilor de creștere a eficienței economice a producției de carne. În scopul utilizării eficiente a resurselor autorii direcționează și cuantifică pe baza metodologiei elaborate în lucrare, principalele resurse și stabilesc modele aplicabile în practică. Așa, de pildă, se propune un model de optimizare a structurii de vîrstă și greutate de livrare, se stabilește raportul optim între furajele de volum și concentrate consumate de taurinele la îngrășat, se elaborează modele de optimizare a rațiilor furajere la porcine și taurine pe categorii de vîrstă, se stabilește structura optimă a culturilor furajere etc. O atenție deosebită acordă autorii accelerării creșterii eficienței economice a introducerii progresului tehnic, în condițiile restricțiilor actuale în ceea ce privește utilizarea diversificată a resurselor de producție, a necesității gospodăririi mai eficiente a fondurilor fixe, a corelării raportului dintre productivitatea muncii și înzestrarea tehnică.

Bogata documentare ce se află la baza lucrării, interpretarea realităților și fundamentarea în perspectivă a dezvoltării producției de carne pe specii, legătura permanentă dintre teorie și practică, dintre tehnică și economie sînt argumente care susțin valoarea volumului. Lucrarea se înscrie printre studiile complexe care fundamentează căile și mijloacele de sporire a producției de carne în condiții de eficiență economică.

conf. dr. Letiția ZAHIU

Zootehnia în sistemul agriculturii naționale *)

că, ceea ce va asigura sporirea mai accentuată a productivității muncii. Se fundamentează în detaliu și riguros orientările stabilite la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la adoptarea unor soluții constructive noi, cu grad ridicat de funcționalitate, realizarea unui sistem de mașini, utilaje și agregate care să permită mecanizarea totală și diversificată a producției.

Obiectivul fundamental al noii revoluții agrare — creșterea substanțială a producției agricole — apare, în viziunea autorilor, posibil de realizat printr-o mare varietate de căi și mijloace menite să asigure modernizarea și utilizarea intensivă a bazei tehnico-materiale și prin organizarea pe baze științifice a producției. Tocmai din această perspectivă într-un capitol al lucrării este prezentat și comentat un amplu tablou al sistemelor de producere a cârnii de bovine, porcine, ovine și pasăre în țara noastră, accentuîndu-se utilitatea folosirii simultane a sistemului de tip industrial și a celui de mică gospodărie. Relevînd noile orientări în

științifice a producției, autorii au elaborat un sistem încheșat de indicatori tehnici, economici și de eficiență (excellent redați grafic), o complexă paletă de metode de realizare a analizei sistemice a activității din fermele zootehnice. Analiza continuă cu prezentarea și interpretarea rezultatelor obținute în unitățile zootehnice care practică tehnologii de producție diferite, comparativ cu parametri proiectați sau realizați pe plan mondial. Conducerile unităților zootehnice au astfel, posibilitatea să opteze pentru una sau alta din variantele tehnologice prezentate, să realizeze analize diagnostice complexe, să-și îmbogățească cunoștințele cu noțiuni economice de o deosebită importanță în organizarea modernă a producției de carne.

Folosirea unei mari varietăți de modele matematice, simple și complexe, rezolvate manual sau la calculatorul electronic, oferă specialiștilor din agricultură prilejul de a găsi răspunsuri la nenumărate probleme, le deschide orizontul spre mai completa înțelegere a necesității utilizării pîrghiilor economice în conducerea producției. Totodată, clasificarea adecvată a indicatorilor de eficiență economică a tehnologiilor de producție

^{*}) Ion Teșu, Maria Stroe, Gh. N. Iosif, „Economia producției de carne”, Editura Ceres, București, 1982.

Pretul și rentabilitatea

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

EXISTENȚA producției de mărfuri în socialism face ca și în această orînduire produsele să îmbrace forma de mărfuri. În procesul producerii și desfacerii mărfurilor, unitățile economice fac o serie de cheltuieli care în totalitatea lor alcătuiesc costul de producție.

Costul de producție și valoarea

COSTUL DE PRODUCȚIE reprezintă o categorie economică a producției de mărfuri, al cărei conținut diferă de la un mod de producție la altul. În orînduirea socialistă, el exprimă relațiile care se statornicesc între producătorii socialiști uniți, care sînt în același timp și proprietari ai mijloacelor de producție, cu privire la munca materializată și munca vie cheltuită de întreprinderi pentru producerea și desfacerăa mărfurilor.

Spre deosebire de valoarea mărfii, care exprimă cheltuielile sociale de producție și cuprinde valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea creată de munca pentru sine (r) și valoarea creată de munca pentru societate (p), costul de producție exprimă numai cheltuielile făcute de întreprinderi și este constituit din valoarea mijloacelor de producție consumate (f) și echivalentul valorii create de către munca pentru sine (r), concretizat în retribuție, adică :

$$\frac{\text{valoarea mărfii}}{f + r + p}$$

costul de producție

Costul de producție se deosebește de valoarea mărfii nu numai din punct de vedere cantitativ ci și calitativ. Astfel, în timp ce valoarea mărfii este unică, costul de producție diferă de la o întreprindere la alta.

Diferențiindu-se de la o întreprindere la alta, în funcție de condițiile concrete, **costul de producție constituie și un indicator sintetic** care oglindește calitatea activității întreprinderii. El dă posibilitatea conducerii întreprinderii să țină evidența cheltuielilor efectuate cu producția și desfacerăa mărfurilor și să le compare cu veniturile obținute în urma vinzării, să calculeze rentabilitatea și să ia măsuri pentru sporirea acesteia.

Costul producției reprezintă și sursa principală de informații pentru stabilirea prețurilor, stînd la baza acestora. Sub acest aspect, se impune a se face distincția dintre **costul de producție antecalulat**, care se stabilește în funcție de cheltuielile de producție normale, necesare executării produselor și **costul de producție efectiv**, determinat de cheltuielile de producție, efective, prilejuite de fabricarea produsului.

Potrivit Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, costul de producție cuprinde următoarele elemente componente : a). materii prime și materiale ; b) combustibil, energie, apă ; c.) retribuții și contribuții asupra retribuțiilor ; d). amortizarea fondurilor fixe ; e). cheltuieli cu introducerea tehnicii noi ; f). dobînzii și alte cheltuieli bănești. Ansamblul acestor cheltuieli, privite prin prisma ponderii lor în totalul costului de producție, constituie **structura costului de producție**. În practica economică din țara noastră se întîlnesc două structuri ale costului de producție : structura pe articole de calculație și structura pe elemente de cheltuieli primare.

Structura pe articole de calculație grupează cheltuielile cuprinse în costul de producție după legătura lor cu fabricarea produsului pe următoarele componente : a). materii prime și materiale directe ; b) retribuții directe ; c) cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului ; d). cheltuieli comune ale secțiilor de fabricație ; e). cheltuieli generale ale întreprinderii. Această structură, permite calcularea costului de producție pe produs și gruparea cheltuielilor în **cheltuieli directe** (elementele a și b și **cheltuieli indirecte** (elementele c, d și e). Întrucît volumul cheltuielilor directe se modifică proporțional cu modificarea volumului producției ele se mai numesc și **cheltuieli variabile**. La fel, datorită faptului că volumul cheltuielilor indirecte rămîne același sau se modifică într-o proporție mult mai

mică la modificarea volumului producției acestea se mai numesc și **cheltuieli convențional-constante**.

Structura pe elemente de cheltuieli primare grupează cheltuielile cuprinse în costul de producție după natura lor economică pe următoarele componente : a). materii prime și materiale ; b). combustibil ; c). energie ; d). apă ; e). amortizări ; f). retribuții ; g). contribuții la asigurările sociale ; h). alte cheltuieli bănești. Această structură permite evidențierea contribuției fiecărui element la formarea costului de producție și gruparea cheltuielilor în **cheltuieli materiale de producție** (elementele a, b, c, d și e) și **cheltuieli de muncă vie** (elementele f, g și h). Unele cheltuieli de muncă vie, cum ar fi contribuțiile la asigurările sociale și dobînzile, prin natura lor economică sînt, de fapt, elemente ale venitului net.

În funcție de specificul fiecărei ramuri, de gradul de înzestrare tehnică, de particularitățile tehnologice, de gradul de pregătire a forței de muncă și de nivelul de organizare a muncii, ponderea diferitelor elemente de cheltuieli diferă de la o ramură la alta. Astfel, în timp ce în industria construcțiilor de mașini și în industria alimentară ponderea cea mai mare o au cheltuielile cu materiile prime și materialele (67,6% și 78,3%) în extracția gazului metan o au cheltuielile cu amortizările (37,7%), iar în industria cărbunelui cheltuielile cu retribuția (29,4%).

Importanța și căile reducerii costului de producție

REDUCEREA COSTULUI DE PRODUCȚIE, care constituie o coordonată majoră a politicii Partidului Comunist Român de sporire a eficienței economice, are o importanță deosebită pentru economia socialistă. Astfel, reducerea costului de producție implică **sporirea venitului net și, prin aceasta, a posibilităților asigurării reproducției socialiste lărgite**. Dacă materiile prime sau utilajele care se economisesc prin reducerea costului de producție sînt procurate din import, această reducere conduce la **micșorarea efortului valutar**.

Ținînd seama de importanța reducerii costului de producție Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, a adoptat un program special în acest domeniu. Întrucît costul de producție cuprinde patru grupe mari de cheltuieli — cheltuieli cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia, cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului, cheltuieli cu retribuția lucrătorilor și cheltuieli administrativ-gospodărești — există patru căi de reducere a costului de producție : 1). reducerea cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia ; 2). îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe ; 3). creșterea productivității muncii și 4). reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești.

Reducerea cheltuielilor cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia reprezintă principala cale de reducere a costului de producție, întrucît aceste cheltuieli au ponderea cea mai mare atît pe ansamblul industriei cît și în majoritatea ramurilor. Această reducere se asigură prin micșorarea consumurilor specifice, folosirea înlocuitorilor, refolosirea deșeurilor și a reziduurilor rezultate din producție și consum.

Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe permite mărirea producției cu același volum de fonduri fixe ceea ce face să se reducă cheltuielile cu amortizarea pe unitatea de produs.

Creșterea productivității muncii face ca aceeași cantitate de produse să fie obținută cu un număr mai mic de muncitori. Întrucît în condițiile sporirii productivității muncii crește retribuția lucrătorilor, pentru ca sporirea productivității muncii să ducă la reducerea costului de producție trebuie ca această sporire să devanseze creșterea retribuției.

Reducerea cheltuielilor administrativ gospodărești se împlinște prin raționalizarea aparatului administrativ și îmbunătățirea întregii activități care conduce la evitarea plătirii dobînzilor, penalităților și amenzilor.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior

Indiferent de calea utilizată, reducerea costului de producție nu trebuie însă să dăuneze asupra calității produselor întrucât orice economie care se face în dauna calității reprezintă de fapt o pierdere pentru societate.

Sistemul de prețuri – instrument al politicii economice

CU TOATE CĂ substanța valorii mărfii o constituie munca, valoarea nu se exprimă în unități de timp de muncă, ci sub formă bănească. **Expresia bănească a valorii mărfii poartă denumirea de preț.** În condițiile socialismului, prețurile oglindesc raporturile care iau naștere între unitățile economice, între acestea și populație, precum și între diferiți membri ai societății în legătură cu exprimarea sub formă bănească a valorii mărfurilor.

Întrucât prețul constituie expresia bănească a valorii mărfii, structura prețului (P) oglindește structura valorii, adică :

$$P = f + \underbrace{r}_{\text{costul de producție}} + p$$

Prin urmare, prețul se compune din costul de producție (f+r) și cheltuiala de muncă pentru societate (p) care în expresie bănească poartă denumirea de **venit net**. Prin cele două componente, prețul asigură fiecărei unități economice recuperarea cheltuielilor și obținerea unui anumit venit net.

În mișcarea mărfurilor de la producător la consumator se disting mai multe trepte. Fiecărei trepte îi corespunde un anumit nivel al prețului, în funcție de partea din venit net ce se include în preț. În țara noastră se întilnesc următoarele niveluri de prețuri cunoscute sub denumirea de categorii de prețuri : prețurile de producție, prețurile de livrare, prețurile de vânzare cu amănuntul și tarifele.

Prețurile de producție reprezintă prețurile care revin unităților industriale, agricole, de construcții-montaj, precum și altor producători ; ele sînt formate din costul de producție, beneficiu și partea din producția netă prelevată pentru societate.

Prețurile de livrare reprezintă prețurile la care circulă mărfurile între unitățile socialiste ; ele sînt constituite din prețurile de producție, impozitul pe circulația mărfurilor și alte prelevări la bugetul de stat.

Prețurile de vânzare cu amănuntul sînt prețurile la care rețeaua comercială livrează mărfurile consumatorilor ; acestea sînt formate din prețurile de livrare și adaosul (rabatul) comercial.

Tarifele reprezintă categoria de prețuri care se percep pentru serviciile prestate unităților socialiste și populației ; ele cuprind costul de producție, beneficiul și după caz impozitul pe circulația mărfurilor.

Toate categoriile de prețuri și tarife pot fi **fixe**, care se aplică la nivelul stabilit și **limită**, care nu pot depăși un anumit nivel maxim. Atît cele fixe cît și cele limită pot fi la rîndul lor **unice**, aceleași în toate cazurile și **diferențiate** în funcție de producători, beneficiari, bazine de producție, sezoane etc.

Componentele celor patru categorii de prețuri și tarife evidențiază faptul că fiecare categorie ia naștere dintr-o altă categorie și constituie, la rîndul său, punctul de pornire pentru formarea unei noi categorii. Prin urmare, cele patru categorii, între care există legături de interdependență constituie un tot unitar, **sistemul de prețuri și tarife**. El reprezintă o importantă pirghie economică folosită de către statul socialist pentru armonizarea intereselor generale cu cele de grup și cele personale, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru asigurarea stabilității monetare, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

Funcțiile prețurilor. Perfecționarea sistemului de prețuri

CONTRIBUȚIA PREȚURILOR la îndeplinirea politicii economice a partidului și statului socialist depinde de funcțiile ce li se atribuie. În socialism, prețurile îndeplinesc următoarele funcții :

a) **funcția de măsură a cheltuielilor și rezultatelor** atît la nivelul întreprinderii cît și la nivelul ramurii și a economiei naționale ; în această funcție prețurile sînt folosite pentru ținerea evidenței cheltuielilor, pentru măsurarea rezultatelor, pentru îndeplinirea autogestiei economico-financiare ;

b) **funcția de instrument de conducere în planificare** în care prețurile sînt folosite pentru fundamentarea deciziilor economice, pentru repartizarea resurselor pe ramuri, pentru repartizarea venitului național în fond de acumulare și fond de consum, pentru stabilirea și exprimarea proporțiilor ;

c) **funcția de redistribuire a venitului național** care constă în aceea că prin abaterea unor prețuri față de valoare o parte a venitului național creat într-un sector, ramură sau întreprindere este transferată într-un alt sector, ramură sau întreprindere.

d) **funcția de mijloc de cointerensare materială** care se realizează prin stabilirea unor asemenea prețuri care să orienteze activitatea economică a întreprinderilor și a fiecărui lucrător în parte spre realizarea obiectivelor înscrise în planul național unic, care să stimuleze introducerea progresului tehnic, utilizarea rațională a resurselor naturale și de muncă, îmbunătățirea calității produselor.

Sistemul socialist de prețuri, introdus în țara noastră în anul 1950, a cunoscut de-a lungul timpului mai multe perfecționări. Principalele momente ale perfecționării sistemului de prețuri din țara noastră le-au constituit reasezările (actualizările) din anii 1954—1955, 1963, 1974—1976 și cele din 1981—1982.

Pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1980, sistemul de prețuri din țara noastră a fost supus activității de corelare și actualizare corespunzător schimbărilor ce au avut loc în condițiile de producție și modificării prețurilor pe piața mondială. Astfel, s-a trecut la actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare (1981), la majorarea prețurilor de producție, contractare și achiziții a produselor agricole (1981) și la îmbunătățirea și corelarea pe principii economice a prețurilor cu amănuntul la produsele agroalimentare (1982). Noile prețuri asigură o reflecție mai exactă a cheltuielilor și veniturilor unităților economice, o corelare pe principii economice a prețurilor, corespundența între costurile de producție, prețurile de producție și de livrare și prețurile cu amănuntul, recuperarea costurilor de producție și obținerea de beneficii, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar.

Venit net al societății. Beneficiul și rentabilitatea întreprinderii

DIFERENȚA dintre valoarea mărfii (f+r+p) și costul de producție (f+r) al acesteia reprezintă plusprodusul (p), iar **expresia bănească a plusprodusului poartă denumirea de venit net al societății**. Acesta este creat de munca pentru societate a lucrătorilor din sfera productivă, aparține tuturor membrilor societății în calitatea lor de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și este folosit în scopul dezvoltării economico-sociale a țării și ridicării nivelului de trai al membrilor societății.

Împlementarea conducerii unitare a economiei, care reclamă mobilizarea la dispoziția statului a unei părți din venit net în vederea asigurării progresului rapid și multilateral al economiei și dezvoltarea în profil teritorial, cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, care reclamă reținerea la dispoziția unităților economice a unei părți din venit net în vederea constituirii unor fonduri proprii, impune împărțirea venitului net al societății în două părți : venitul net centralizat al statului și venitul net al întreprinderii.

Venitul net centralizat al statului este alcătuit, în principal, din prelevări pentru societate din valoarea producției nete și din impozitul pe circulația mărfurilor. Dacă **prelevările pentru societate din valoarea producției nete** reprezintă o formă a venitului net care angajează responsabilitatea întreprinderii față de dezvoltarea economico-socială a țării și se include în prețul de producție, **impozitul pe circulația mărfurilor** reprezintă o altă formă a venitului net care are rolul de a regla rentabilitatea întreprinderii și se include în prețul de livrare.

Venitul net al întreprinderii îl formează beneficiul. **Beneficiul reprezintă partea venitului net creat de muncă pentru societate care rămîne la dispoziția întreprinderii**. El rezultă ca diferență între prețul de producție și suma dintre costul de producție și prelevarea pentru societate din valoarea producției nete.

conf. dr. G. PĂRĂIANU

(Continuare în pag. 26)

WILLIAMSBURG 1983 — UN NOU BRETTON WOODS?

INIȚIATE în urmă cu opt ani de către autoritățile franceze (acestea au organizat și găzduit în 1975 prima reuniune de acest fel în castelul Rambouillet, de lângă Paris), întâlnirile anuale ale șefilor de stat sau de guvern din principalele șapte țări capitaliste au devenit principala formă prin care marile puteri economice occidentale încearcă să-și pună de acord pozițiile în fața puternicelor fenomene de criză ce confruntă economia mondială.

În acest an, cei șapte (S.U.A., Canada, Japonia, R.F. Germania, Franța, Anglia, Italia) se vor întâlni la Williamsburg, în S.U.A. Contextul este în bună măsură asemănător cu cel din anii precedenți: dificultăți economico-sociale majore în toate țările implicate și divergențe adânci în planul politicii urmate de autoritățile din cele șapte țări. Cu toate acestea, încă de la începutul acestui an, presa occidentală a lansat ideea că întâlnirea la nivel înalt de la Williamsburg va fi „un Bretton Woods al zilelor noastre”. Este această afirmație o simplă doleanță, sau o prevestire?

Scadența apropiată a dificultăților financiare

COMPARAȚIA cu Bretton Woods (localitatea din S.U.A. unde s-a desfășurat în 1944 Conferința monetară și financiară a Națiunilor Unite, care a pus bazele sistemului monetar internațional postbelic și a hotărât înființarea Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare) reflectă, în primul rând, un imperativ. Pentru că, evoluția evenimentelor — în mod deosebit, agravarea situației financiare a țărilor în curs de dezvoltare ca urmare a amplificării fenomenelor de criză, a politicii dobânzilor înalte — dovedește că este mai necesar ca oricând să se procedeze urgent la luarea unor măsuri corespunzătoare pentru depășirea dificultăților care confruntă economia mondială, relațiile monetar-financiare internaționale.

Se cunoaște, și nu mai dorim să repetăm, tendința de agravare alarmantă a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Gravitatea problemei constă nu numai în ritmul rapid de creștere a volumului total al datoriei (de la 80 miliarde dolari în 1970 la 625 miliarde dolari în 1982), ci mai ales în aglomerarea scadențelor într-o perioadă scurtă de timp și, concomitent, în povara tot mai grea a dobânzilor înalte.

Dacă la aceasta adăugăm recesiunea de pe piețele occidentale — care se prelungește de peste trei ani și care a diminuat veniturile din exporturi ale lumii a treia atât ca urmare a restringerii volumului fizic al livrărilor către țările occidentale, cât și datorită scăderii prețurilor la produsele de bază — avem imaginea „menghinei” în care sînt prinse țările în curs de dezvoltare.

În consecință, în ultimii ani tot mai multe țări în curs de dezvoltare au ajuns în imposibilitatea de a onora serviciul datoriei externe (ratele scadente plus plățile în contul dobânzilor), ceea ce s-a reflectat în încordarea pieței creditului internațional și într-o reticență sporită a instituțiilor financiare de a acorda noi împrumuturi externe. Corelația inevitabilă între creșterea datoriei externe și sistemul monetar-financiar internațional s-a făcut simțită cu și mai mare acuitate în momentul în care mai multe țări latino-americane cu datorii externe substanțiale au început să întâmpine dificultăți serioase în onorarea scadențelor. A devenit evident faptul că încetarea plăților de către câteva țări mari debitoare ar declanșa un lanț de imposibilități de plată și în final o criză de proporții a întregului sistem monetar-financiar internațional. De aici necesitatea — subliniată în materialele pregătitoare ale Grupului celor 77 pentru a șasea reuniune U.N.C.T.A.D. de la Belgrad — a luării unor măsuri urgente pe plan internațional, menite să faciliteze procesul de finanțare a serviciului datoriei externe.

Divergențe de opinie

GRAVITATEA dificultăților financiare internaționale, inclusiv a celor legate de rambursarea datoriei externe, este tot mai larg recunoscută și în țările occidentale. Dar aprecierile nu sînt convergente, în special în ceea ce privește direcțiile de acțiune pentru depășirea crizei.

Astfel, cadrul de desfășurare a negocierilor a declanșat deja o adevărată polemică în cercurile politice occidentale. Președintele Franței a lansat ideea ca reuniunea de la Williamsburg să fie urmată de o conferință monetară internațională, de amploarea și cu sarcini asemănătoare Conferinței de la Bretton Woods, care să pună bazele unui nou sistem monetar internațional. Ideea a avut un ecou slab în rândul celorlalte țări occidentale, care au apreciat că momentul actual nu este propice pentru o asemenea conferință. Ministrul de finanțe al S.U.A., Donald Regan, împărtășind îngrijorarea președintelui francez, a declarat că o ase-

menea conferință nu va rezolva problemele, întrucât o serie întreagă de aspecte trebuie discutate în întâlniri preliminare.

Modul de abordare a situației monetar-financiare internaționale comportă, de asemenea, puncte de vedere deosebite. Într-un material pregătit al reuniunii de la Williamsburg, discutat împreună cu Administrația S.U.A., F.M.I. și Banca Mondială Yves Laulan, economist șef al băncii comerciale franceze Société Generale, ajunge la concluzia că, dacă actualele tendințe continuă, în toamna acestui an Mexicul, Brazilia și Argentina vor intra într-o situație de insolvabilitate. Soluția pe care o preconizează economistul francez este crearea unor noi facilități de finanțare a serviciului datoriei externe, dar fără înființarea unor noi instituții internaționale, sau schimbarea radicală a procedurilor de finanțare ci prin reorganizarea rapidă a relațiilor dintre instituțiile financiare internaționale publice (F.M.I., B.I.R.D.) și cele private (bănci comerciale). Pe de altă parte, economiști ca Norman Bailey (membru al Consiliului securității naționale al S.U.A.) sau Felix Rohatyn (de la firma financiară americană Lazard Freres) consideră că soluția constă în preluarea, de către o nouă instituție internațională, a datoriei externe care nu pot fi rambursate. Desigur, fiecare din abordările menționate comportă argumente pro și contra, care ar necesita o analiză specială.

Un al treilea domeniu în care se manifestă divergențe de opinii este constituit de **problema cursurilor de schimb**. La zece ani de la generalizarea politicii de flotare a cursurilor, se observă tendința de reconsiderare a meritelor acestei orientări. Politica de curs care va fi urmată în viitor și va înlocui flotarea este însă neclară: revenirea la cursuri fixe este improbabilă, deoarece este greu de prevăzut ca țările occidentale să poată apăra anumite niveluri de cursuri de schimb: varianta „zonelor de intervenție” este încă nelămurită pe plan teoretic; formarea de „grupuri valutare” (un fel de zone valutare, în jurul unor monede puternice) nu pare, de asemenea, atractivă, cel puțin, deoarece „zona valutară” care funcționează în prezent și anume sistemul monetar vest-european împiedică greutăți serioase de supraviețuire, cu toate că se bazează pe o comunitate economică și financiară.

În domeniul cursurilor valutare, efortul spre o mai mare stabilitate a cursurilor — stabilitate necesară pentru atenuarea manifestărilor de criză — va fi concentrat probabil spre găsirea

unor metode de concertare a intervențiilor și politicilor monetare, prin intermediul cărora să se asigure, într-o primă etapă, atenuarea fluctuațiilor de proporții ale cursurilor de schimb.

Pe prim plan — totuși recesiunea

DEȘI problemele monetar-financiare prezente ale economiei mondiale vor ocupa un loc important la Williamsburg, reprezentanții celor șapte nu vor putea evita problema recesiunii. Dimpotrivă, gravitatea acesteia în toate țările occidentale, atingerea unor niveluri ale șomajului sau scăderi ale producției amintind de anii marii crize din 1929—1933, procesul lent și incert al relansării vor constitui centrul dezbaterilor. Din acest punct de vedere este clar că Williamsburg nu va fi un Bretton Woods, ci o nouă încercare a ce-

lor șapte de a adopta o strategie comună pentru ieșirea din criză.

Defazarea ciclului economic — S.U.A. se află în fruntea relansării, urmată de țările vest-europene — face însă dificilă încercarea de stabilire a unei strategii comune, cu atât mai mult cu cât nici o țară occidentală nu dorește să-și asume sarcina de a fi „locomotivă” relansării. Labilitatea situației economice și pericolul reescaladării inflației determină fiecare țară occidentală să fie foarte precaută în politica economică ce o urmează și să dea prioritate intereselor naționale. Este semnificativ, în acest sens, că șeful grupului de consilieri economici de la Casa Albă, Martin Feldstein, a declarat că nu este nevoie de o accelerare a relansării și nici de elaborarea unui plan de coordonare a politicilor de stimulare a creșterii economice. Atunci, ce aspecte urmează să mai fie analizate la Williamsburg?

De altfel, privind retrospectiv, putem spune că speranța rezolvării problemelor de către aceste reuniuni s-a destrămat treptat. Așa cum precizează cercurile de specialitate, nimeni nu mai așteaptă ca cei șapte să găsească soluții miracol, eu atât mai mult cu cât, în fața problemelor multiple pe care le ridică criza, diversitatea și divergența intereselor dintre protagoniști se observă cu tot mai multă tărie. Important este ca soluțiile preconizate să atingă fondul problemelor și să fie aplicate în practică, nu să se rezume la un comunicat final al cărui singur merit este găsirea unor formulări generale și ambigue, astfel încât fiecare parte să poată susține că în el se reflectă propria sa poziție.

Mugur ISĂRESCU

Institutul de Economie Mondială

Pretul și rentabilitatea

(Urmare din pag. 24)

Beneficiul îndeplinește mai multe funcții și anume: a) resursă principală de autofinanțare a producției lărgite; b) pirghie de cointeresare materială a unităților economice și colectivelor de oameni ai muncii în obținerea unor rezultate superioare; c) instrument de control asupra modului de gospodărire a bunurilor aflate în patrimoniul unității; d) indicator sintetic de apreciere a activității întreprinderii.

Îndeplinirea acestor funcții are loc prin modul cum se repartizează el. Potrivit Legii nr. 29/1978, privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiului, beneficiile unităților socialiste realizate în cadrul planului se repartizează pentru: a) restituirea fondurilor primite de la societate; b) constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii; c) ridicarea nivelului de trai a lucrătorilor întreprinderii; d) dezvoltarea generală a societății. În ceea ce privește beneficiul peste plan, până la 65% din volumul acestuia rămâne la dispoziția întreprinderii pentru cointeresarea materială a acesteia și a colectivelor de oameni ai muncii.

Capacitatea întreprinderii de a obține beneficii poartă denumirea de rentabilitate. Aceasta reprezintă cea mai importantă formă de manifestare a eficienței economice și se exprimă atât în mărime absolută — ca masă a beneficiului — cât și în mărime relativă — ca rată a rentabilității. Dacă masa beneficiului oglindește mărimea totală a beneficiului obținut în urma activității depuse, rata rentabilității oglindește gradul de rentabilitate a unei întreprinderi, ramuri, sau a economiei naționale în ansamblu. La nivelul întreprinderii, rata rentabilității (r') se determină prin două metode:

1. ca un raport procentual între beneficiu (b) și costul de producție ($f+r$), adică:
$$r' = \frac{b}{f+r} \cdot 100$$
2. ca un raport procentual între beneficiu (b) și fondurile de producție ale întreprinderii (F), adică:
$$r' = \frac{b}{F} \cdot 100$$

În timp ce primul raport oglindește beneficiul obținut la unitatea de cheltuială a întreprinderii, cel de al doilea raport relevă beneficiul ce revine la o unitate de efort făcut de către societate pentru dotarea întreprinderii respective. Sporirea masei beneficiului și ca urmare a ratei rentabilității reprezintă un obiectiv de cea mai mare importanță pentru fiecare întreprindere. Subliniind acest deziderat, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 că trebuie „să acționăm astfel încât nici un produs să nu fie nerentabil, ca întreaga producție să fie eficientă — aceasta constituie o cerință obligatorie pentru aplicarea noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestunii muncitorești”.

Nivelul și dinamica masei beneficiului și a ratei rentabilității sînt determinate de: a) costurile de producție; b) prețurile de vânzare; c) volumul, structura și calitatea producției; d) viteza de rotație a fondurilor. Acționîndu-se asupra acestor factori se va asigura sporirea rentabilității, creșterea venitului național și ridicarea calității vieții.

INTREBĂRI:

1. Ce este costul de producție și prin ce se deosebește el de valoare?
2. Care sînt căile de reducere a costului de producție?
3. Ce este prețul și care sînt categoriile de prețuri din țara noastră?
4. Ce funcții îndeplinesc prețurile?
5. Ce este rentabilitatea și cum se exprimă ea?

O contribuție de seamă la dezvoltarea conlucrării prietenesti dintre România și Turcia

(Urmare din pag. 1)

gătită în etape, pentru transformarea Balcanilor într-o regiune a păcii, stabilității și încrederii reciproce.

Ca țări membre ale comunității internaționale, România și Turcia sînt în mod deosebit preocupate de situația actuală de criză economică mondială, de menținerea stării de subdezvoltare pe suprafețe întinse ale globului, de accentuarea decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, de creș-

terea dobînzilor reale, a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, precum și de accentuarea protecționismului. Cei doi șefi de stat s-au declarat gata să facă totul pentru lansarea urgentă a negocierilor globale, precum și pentru a contribui activ la încheierea cu succes a lucrărilor U.N.C.T.A.D.-VI. Este de relevat rolul important atribuit efortului național în obținerea de progrese pe calea dezvoltării economice a țărilor rămase în urmă, concomitent cu necesitatea de a se acorda acestora un sprijin mai substanțial din partea țărilor dezvoltate.

Sentimentele de prietenie, stimă și prețuire i-au însoțit pe oaspeții români pe tot parcursul vizitei, atât cu ocazia întîlnirilor și convorbirilor oficiale, cât și în timpul călătoriei întreprinse, care a prilejuit un contact nemijlocit și cunoașterea realizărilor de ieri și de azi ale poporului turc, a preocupărilor și aspirațiilor sale de progres și dezvoltare.

Vizita oficială — prilej de evidențiere a importanței deosebite a întîlnirilor și convorbirilor româno-turce la cel mai înalt nivel — s-a constituit într-un moment deosebit de reafirmare a hotărîrii comune privind traducerea în viață a importanțelor hotărîri convenite în interesul celor două popoare, al cauzei păcii, destinderii și cooperării.

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XVIII)

Dezbatere inițiată de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice
a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”
și Institutului de economie mondială

Îmbinarea soluțiilor imediate cu cele pe termen lung

Andrei Vela — Sînt de acord cu tovarășul Costin Murgescu cu privire la teza că ieșirea din criză nu constă într-o singură formulă. Sînt numeroase formele, atîtea cîte se impun datorită condițiilor naționale specifice. În mare, putem realiza o grupare teoretică a opțiunilor de ieșire din criză, o eșalonare a lor în timp, incluzînd măsuri pe termen scurt pentru soluționarea problemelor arzătoare ale crizei economice și măsuri pe termen lung care presupun modificările în structura social-economică de care am vorbit. Împletirea soluțiilor și opțiunilor este inevitabilă. Rezultă o canava complexă de soluții și opțiuni imediate care se verifică în măsura în care răspund cerințelor social-economice specifice ale țărilor, ale grupărilor de forțe din lume.

La o simplă încercare de a inventaria problemele acute, specifice grupărilor de țări (avansate și în curs de dezvoltare), reducînd elementele crizei economice la expresia lor cea mai esențială, rezultă următorul tabel :

Țări industrial avansate	Țări în curs de dezvoltare
Inflația : haos monetar valutar	Deteriorarea termenilor de schimb
Somajul	Datoriile externe
Deficitul balanței economice	Stagnarea programelor de creștere
Stagnarea producției	Problema supraviețuirii
Stagnarea exportului	

Setul de măsuri imediate și de perspectivă, avute în vedere sau aplicate, poate fi grupat astfel :

Țări industrial avansate	Țări în curs de dezvoltare
Măsuri antiinflaționiste	Programe de austeritate ; reducerea cheltuielilor administrației și a celor sociale
Programe de creștere a locurilor de muncă	Programe pentru reasezarea datorilor externe
Programe de austeritate	Reorientarea producției spre nevoile imediate ale populației
Protejarea producției naționale (protecționism)	Mobilizarea unor resurse externe de finanțare
Reajustarea economică	
Răspuns la diferitele sfidări	

Problemele se pun cu acuitate diferită în cele două grupuri de state ; ordinea importanței lor este de asemenea diferită. De aceea, și soluțiile sînt diferențiate, uneori diametral opuse nu numai de la o grupare la alta, dar și în interiorul fiecărei grupări. Inseși măsurile luate, adesea, sînt contradictorii ; salvează un sector economic și dăunează altuia. Experiența arată că, îndeosebi, măsurile anticriză luate de țările capitaliste industriale au efecte nocive asupra economiilor slab dezvoltate.

În aparență, măsurile antiinflaționiste adoptate în principalele state occidentale au început să dea unele efecte pozitive. Aceste rezultate pozitive au fost influențate de redu-

cerile succesive ale prețului petrolului. Inflația continuă însă să apese economia și pe consumatorii din țările lumii a treia.

Flagelul somajului este în schimb o problemă nesoluționată și va rămîne deschisă în țările capitaliste pentru o perioadă nedefinită. F. Blanchard, directorul general al Biroului O.I.M. s-a declarat pesimist în legătură cu programele de creare a locurilor de muncă în industriile occidentale. El presupune că în sensul de pînă acum șomajul nu va mai putea fi lichidat datorită noii tehnologii. Numai o nouă organizare a sistemului social-economic va fi capabilă să rezolve problema aceasta.

Programele de combatere a crizei pun problema : cu ce tehnologie și la ce nivel, în ce condiții de concurență și în ce condiții de siguranță pentru producția națională se vor putea relansa economiile occidentale. De aici decurge problema reglementării situației pieței internaționale, care rămîne nesigură, și cea a protecționismului care se intensifică.

Ieșirea din criză în lumea capitalistă este legată de o puternică competiție. La sfidarea americană din anii '60 a răs-puns sfidarea japoneză din anii '80. În prezent, economia nord-americană și cea vest-europeană sînt chemate să facă față puternicului asalt al tehnologiei japoneze celei mai noi asupra piețelor proprii. În aceste condiții este greu de prevăzut cum pot fi urmate apelurile la liberalizarea comerțului internațional, la cooperare și acțiuni comune, așa cum se cere în cadrul pregătirii împlinirii la nivel înalt, de la Williamsburg (S.U.A.) a celor șapte țări industriale.

Problemele de fond legate de ieșirea din criză sînt cele care privesc măsurile de restructurare economică. Sînt de aceeași părere cu tovarășul Costin Murgescu că este greu de conceput că ele pot să fie puse pe o agendă de lucru cu stabilirea unui termen fix. Este vorba de un proces îndelungat și continuu la capătul căruia lumea va ajunge la noi sisteme economice, la noi moduri de organizare social-economică. Chiar și cei mai îndrăzneți specialiști ai prognozelor în Occident s-au ferit, pînă în prezent, să se lanseze în precizări asupra viitorului. Este însă sigur că restructurările economice vor fi, în cele din urmă, însoțite de restructurări sociale-politice.

Viziunea țărilor în curs de dezvoltare asupra ieșirii din criză se vedește a fi diferită față de cea a țărilor capitaliste bogate. Este normal. Enumerarea succintă a problemelor specifice pe care le pune criza economică în aceste țări arată că și măsurile prioritare sînt aici cu totul altele. Scăderea prețului principalelor produse pe care le exportă țările în curs de dezvoltare, inclusiv cel al petrolului este în principal un rezultat al promovării de tehnologii noi în țările capitaliste și nu doar efectul conjuncturii nefavorabile. Chiar dacă se va obține o aminare masivă și pe termen lung a rambursărilor externe, ele vor greva dezvoltarea viitoare, vor determina o elaborare prudentă a programelor de viitor. Planurile de dezvoltare ale multor state pe anii 1984—1985 sînt marcate de nesiguranță, ritmurile de creștere sînt reduse, iar prioritatea este de pe acum masiv orientată spre agricultură, mica producție, artizanat, comerț și servicii. Se pune foarte serios problema acoperirii nevoilor imediate (basic needs program), problema supraviețuirii.

Trebuie să recunoșc că în programele țărilor pe care le-am studiat nu apar explicit încă acele idei de restructurare profundă pe care le-am susținut în dezbaterea noastră. Dar, nici nu lipsește tendința spre schimbare a direcției urmate pînă acum.

Ioniță Olteanu — Revoluția în agricultură constituie chiar o restructurare profundă.

Andrei Vela : Da, este. Agricultură reprezintă un obiectiv prioritar în majoritatea planurilor africane de dezvoltare pînă în 1985. Toate țările arabe au prevăzut, așa cum reiese și dintr-un studiu al Institutului central de cercetări economice, măsuri pentru continuarea dezvoltării lor în epoca postpetrolieră: valorificarea altor resurse naturale existente ca fosfații, uraniul, minereul de fier și altele. Așadar, iată că restructurarea economiei, deși este o problemă de perspectivă, a intrat în practica planificării curente.

Este unanim acceptată părerea că criza economică, în ciuda eforturilor făcute de state, nu se îndreaptă spre o ieșire pe termen scurt. Problemele acumulate sînt prea complexe și numeroase. Decalajul se adîncește. Și totuși, dialectica dezvoltării acționează. În toiu și în ciuda crizei economice se formează condițiile depășirii sale. Trebuie mai bine utilizate instrumentele științei pentru a nu prezenta fenomenele pe un ton dramatic și încărcat inutil cu însemnele neputinței. Majoritatea națiunilor acționează, e drept în condiții nefavorabile, pentru a găsi modalitățile optime în vederea asigurării continuității procesului istoric al dezvoltării economico-sociale, îngreunat pe alocuri, întrerupt, de criză.

Procesul restructurării și raportul dintre nivelurile micro și macroeconomice

Lucian C. Ionescu — În dezbaterile noastre s-a ridicat cu insistență problema terminologiei utilizate. În acest sens, cred că un adevărat leit-motiv pentru tema supusă discuției, îl reprezintă termenul de **structură** — și, implicit, procesul de **restructurare**. Deși este utilizat extrem de frecvent, totuși, nu avem de-a face cu un consens real în ceea ce privește semnificația termenului.

Această situație cred că se datorește, pe de o parte, luării în considerare a unor sisteme diferite, fiecărui fiindu-i specifică o anumită structură și, pe de altă parte, plasării accentului principal pe diferiți factori cauzali. Astfel, în analiza fenomenelor actuale de criză din economia mondială, s-au conturat în literatura de specialitate două poziții principale: o poziție care scoate în evidență latura tehnico-economică a unor crize globale (cum sînt cele de materii prime și energie, agroalimentară, tehnologică sau ecologică) și poziția care subliniază rolul factorilor social-politici (cum este cazul crizei ordinii internaționale).

Dacă o astfel de partajare se poate dovedi utilă în etapele inițiale ale analizei, concluzii de profunzime nu pot fi desprinse decît pe baza realizării unei sinteze între elementele care reflectă forțele de producție și cele care aparțin relațiilor de producție. Acest obiectiv final cred că este valabil atît pentru nivelul economiilor naționale, cît și pentru cel internațional și mondial.

Referitor la primul nivel menționat, este evident că în majoritatea țărilor lumii structura economiilor naționale se află în plin proces de modificare. În cazul țărilor capitaliste dezvoltate acest proces a fost determinat de criza structurală a stadiului postbelic al modului de producție capitalist, criză care se desfășoară pe fundalul accentuării caracterului istoricește depășit al orînduirii capitaliste. Desigur, această evoluție nu exclude a priori orice posibilitate de cristalizare a unui nou stadiu al acestui mod de producție, dar evidențiază epuizarea resurselor capitalismului de a oferi soluții viabile pentru marile probleme care confruntă omenirea.

Pe de altă parte, în economia țărilor socialiste are loc un proces intens de restructurare corelat, în multe cazuri, cu trecerea la un nou stadiu al evoluției modului de producție socialist. Spre deosebire de capitalism, evoluția stadiului a economiei socialiste nu presupune parcurgerea unor crize structurale, dar în același timp, nici nu reprezintă un proces liber, care s-ar realiza „de la sine“.

În sfîrșit, ceea ce se numește din ce în ce mai frecvent „criza dezvoltării“ consider că nu reprezintă exclusiv o consecință a fenomenelor de criză din economia mondială, ci este și expresia tranziției către un alt stadiu al evoluției structurilor economico-sociale în țările denumite generic în curs de dezvoltare.

Una dintre cele mai importante coordonate ale restructurării economiilor naționale implică modificări însemnate în raportul dintre nivelul microeconomic și cel macroeconomic. Sub forme, modalități și cu consecințe diferite această problemă face obiectul dezbaterilor economice actuale din numeroase țări. În S.U.A. și în țările vest-europene fenomenul sem-

nalat s-a concretizat prin virulenta dispută dintre teoria neoclasică (sau neoliberală) și neokeynesism (sau postkeynesism). Profilarea politicii economice de orientare monetaristă a vizat cel puțin ca obiectiv „declarat“ accentuarea rolului întreprinderii privat capitaliste și „retragerea“ tactică a statului din prim-planul activității economico-sociale. Pentru țările capitaliste dezvoltate, această acțiune amplifică posibilitățile de manevră ale marilor monopoli în vederea sporirii sau restabilirii eficienței exploatarei și acumulării capitaliste.

Dar la sfîrșitul anilor '70, epidemia monetaristă a cuprins o serie de țări în curs de dezvoltare mai ales din America Latină. Analiza evoluției economiei acestor țări a demonstrat riscul unor consecințe deosebit de grave ale „transplantului“ monetarist. Nu întîmplător, în ultima perioadă mai multe state au renunțat la experimentul respectiv.

Preocupările actuale din țările socialiste privind aplicarea unui nou mecanism economico-financiar au în centrul lor raportul micro- macroeconomic. Astfel, în țara noastră, în prezent are o importanță vitală stabilirea unui raport judicios între autogestiunea colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi și responsabilitățile ce le revin pentru realizarea planului național unic al dezvoltării economico-sociale. Deci ca tendință generală, procesul de restructurare a economiilor naționale presupune reasezări și reevaluări ale corolațiilor dintre diferitele „plăci tectonice“ ale economicului (micro-mezomacro). Dar mijloacele, obiectivele și efectele speciale ale acestor restructurări diferă substanțial în funcție de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și de caracterul relațiilor de producție.

Desigur, este bine cunoscută teza potrivit căreia o importanță legată a dezvoltării sociale constă în necesitatea concordanței dintre cele două laturi fundamentale ale modurilor de producție pentru ca acestea să poată efectiv contribui la progresul societății omeniești. De asemenea, experiența istorică a omenirii a pus în evidență și tendința relațiilor sociale de producție de a rămîne în urma dezvoltării forțelor de producție — cauză esențială a declanșării crizelor structurale.

Consider însă că modalitatea concretă a apariției modului de producție socialist, pe de o parte, și problemele specifice lumii contemporane, cu deosebire ale marelui grup al țărilor în curs de dezvoltare, pe de altă parte, marchează intrarea omenirii într-o nouă etapă a evoluției sale.

Trecînd de la nivelul economiilor naționale la celelalte componente ale economiei mondiale, poate fi sesizată o anumită confuzie în abordarea problemelor de structură datorită inerției plasării semnelor de identitate între internațional și mondial. Dacă pînă la mijlocul acestui secol „intersanjabilitatea“ celor doi termeni nu a creat dificultăți deosebite în câmpul științelor sociale, în prezent este resimțită cu acuitate necesitatea unor delimitări, cu scopul identificării specificului fiecăruia dintre nivelele respective.

În acest sens, are o importanță excepțională teza — prezentată în documentele programatice ale partidului — cu privire la existența unei economii mondiale unice. De aici decurg implicații deosebite pentru modul de abordare a diviziunii muncii, circuitului economic și ordinii economice. În această viziune, diviziunea mondială a muncii nu apare ca simplă „medie“ a specializărilor din cadrul relațiilor internaționale care se manifestă în diferite regiuni ale lumii, ci ca o rezultantă a interacțiunii dintre locul și rolul pe care le are fiecare stat în procesul mondializării producției materiale și a serviciilor. De asemenea, circuitul economic mondial nu reprezintă doar totalitatea fluxurilor economice internaționale, ci și întrepîtrunderea dintre aceste fluxuri la scară planetară.

Cu privire la ordinea economică, consider că obiectivul edificării unei noi ordini implică, pentru prima dată în istoria omenirii, necesitatea participării, cu drepturi egale, a tuturor statelor și popoarelor lumii la edificarea ei.

Desigur, dificultățile aflate în calea realizării unei astfel de ordini nu sînt puține și nici lesne de înlăturat. Totuși, este demn de subliniat că în direcția cristalizării unei noi ordini la nivel mondial acționează apariția, multiplicarea și acțiunea problemelor care au o veritabilă dimensiune planetară fie prin consecințele lor (cum sînt subdezvoltarea și cursa înarmărilor), fie prin cauzele care le determină (valorificarea oceanului planetar sau utilizarea spațiului cosmic), fie prin ambele aspecte menționate (poluarea și criza ecologică).

Cu alte cuvinte, economia mondială parcurge, în prezent, drumul dificil, dar inevitabil, către un nou stadiu al evoluției sale.

Inviorare previzibilă pe piața mașinilor-unelte

COMERTUL cu produse ale industriei vest-europene de mașini-unelte ar putea intra într-o nouă perioadă de „boom” către sfârșitul actualului deceniu, afirmă un studiu american prezentat în Financial Times, care apreciază că cererea de mașini-

1990. Această revenire este prevăzută să înceapă în jurul anului 1987. Cea mai însemnată creștere este prognozată în cazul Angliei, unde vânzările sînt așteptate să crească cu mai mult de 160 la sută, de la 520 mil. dolari anul acesta la 1,37 mrd. dolari în 1990 (vezi tabelul).

În prezent, piața vest-europeană a mașinilor-unelte este dominată de R.F. Germania în calitate de cumpărător, unde țări ca Elveția, Austria, Belgia și

pectiv se pare că a fost deosebit de afectată de actuala recesiune, astfel că nu se va putea alinia într-un viitor apropiat concurenței. Studiul recomandă — în cazul Angliei — orientarea către producerea de mașini-unelte de înaltă tehnologie destinate unor sectoare tradiționale, extinderea producției de mașini cu control numeric, îmbunătățirea prospectării pieței și a condițiilor de asistență financiară. O politică ofensivă a fost inițiată și

Cererea de mașini-unelte de prelucrare prin așchiere — previziuni —

	1980	1983	1985	1987	1990
H.F.G.	1943	1205	1402	1677	2171
Italia	815	652	776	922	1125
Anglia	924	520	750	1050	1370
Franța	786	647	671	908	1108
Austria	106	131	157	196	249
Belgia	134	82	99	124	157
Danemarca	45	31	36	45	58
Olanda	110	79	95	119	151
Norvegia	58	44	52	66	83
Portugalia	41	32	38	47	60
Spania	136	99	120	149	190
Suedia	161	130	156	194	247
Elveția	382	247	298	372	472

Sursa : după „Financial Times”

unelte și scule așchietoare în Europa occidentală se va dubla până în 1990. Prognozele citate consideră că piața pentru mașini de prelucrare prin așchiere, care constituie 75 la sută din piața vest-europeană a mașinilor-unelte, va crește de la 3,9 mrd. dolari în acest an, la 7,4 mrd. dolari în

Olanda desfac circa 20 la sută din exportul lor de astfel de produse. Interesant de analizat este cazul Angliei, care are o balanță comercială deficitară în ce privește mașinile-unelte cu comandă numerică: deși dispune de capacitatea necesară unei asemenea producții, industria britanică din sectorul res-

de Franța, prin programul special, adoptat și subvenționat de guvern. În sfârșit, ar mai fi de notat una din concluziile studiului, și anume că perspectivele pe această piață vor depinde în mare măsură de evoluția producției și exportului provenind din țări nou producătoare

Programe de dezvoltare

Republica Dominicană: impulsionarea industriei prelucrătoare

ÎN CADRUL programului de dezvoltare a Republicii Dominicane, accentul se pune în prezent pe diversificarea economiei și extinderea industriei prelucrătoare, în vederea reducerii dependenței față de exporturile de produse agricole (un singur produs, zahărul, deține peste 50% din totalul exporturilor țării).

Rezervele de minereu de fier, nichel și bauxită au favorizat dezvoltarea în ultimii ani a industriei siderurgice și metalurgiei neferoase, programele de investiții în aceste ramuri prevăzând construirea în următorii ani a unei oțelării și a unor unități de prelucrare a nichelului. Dintre ramurile industriale care prezintă un grad mai ridicat de dezvoltare fac parte și industria alimentară, industria textilă, industria materialelor de construcții.

Crearea unei industrii prelucrătoare a ridicat problema sectorului energetic. Republica Dominicană este în prezent tributară importurilor de țiței (în valoare de peste 300 milioane dolari anual, ceea ce reprezintă peste 20% din importurile totale ale țării). Deși exploatarea petroliere efectuate până în prezent nu au dat rezultate, autoritățile dominicane au anunțat continuarea cercetărilor în acest domeniu. Republica Dominicană urmează să beneficieze de asistență tehnică acordată de Mexic.

Prioritate se acordă exploatarea potențialului hidroenergetic de care dispune țara, în următorii cinci ani prevăzându-se construirea unui număr de trei hidrocentrale de capacitate medie. De asemenea, se studiază posibilitatea utilizării drept combustibil a alcoolului produs din trestie de zahăr.

În agricultură, accentul se pune pe creșterea producției la culturile de bază destinate consumului populației (fasole, orez), culturi defavorizate în trecut în raport cu cele destinate exporturilor, și anume cele de trestie de zahăr, cafea și cacao. Printre proiectele în curs de realizare în sectorul agricol amintim proiectul de irigații din regiunea Rio Nizao la a cărui finanțare participă Banca Interamericană de Dezvoltare și Banca Mondială.

Politică de diversificare a economiei dominicane se reflectă și în structura exporturilor: în ultimii ani se remarcă apariția la export a unor produse ca feroalaje, îngrășăminte azotoase, articole de maro-căminărie. Ia import predomină țițeiul, mașinile, utilajele și mijloacele de transport și produsele chimice.

Între România și Republica Dominicană există bune relații de prietenie și colaborare. În spiritul acestor relații se acționează pentru inițierea unor acțiuni concrete de colaborare pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural.

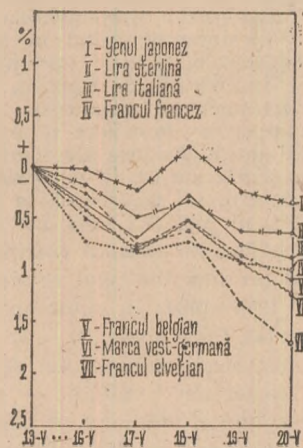
Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 16-20 MAI a.c. a marcat un proces de consolidare a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională, în prelungirea tendinței conturate la finele precedentei săptămâni. Evoluția a fost motivată în principal de apariția unor indicii venind să excludă o iminentă reducere a nivelului dobinzilor în S.U.A., precum și de publicarea unor date atestând fenomenul de inviorare a activității economice în această țară. Majorarea masei monetare în S.U.A. peste cotele anticipate, pentru a doua săptămână consecutiv (cu 4,2 miliarde dolari a masei monetare M-1 în noua săptămână de raportare încheiată la 4 mai a.c.) a fost apreciată de majoritatea observatorilor, în condițiile în care se așteaptă sporirea în continuare a acestui indicator (cu 2,5 miliarde dolari, potrivit estimărilor. în săptămâna de raportare încheiată la 11 mai a.c.) ca nefiind de natură să ducă la o apropiată relaxare a politicii de credit în S.U.A.

Cursul lirei sterline a fost influențat de speculațiile, contradictorii, privind rezultatele posibile ale alegerilor generale din Marea Britanie din luna iunie. O influență pozitivă, deși limitată, a exercitat publicarea datelor privind încetinirea ritmului anual al inflației în această țară la 4% în aprilie a.c., de la 4,6% în martie 1983. precum și aprecierile oficiale potrivit cărora actualul proces de inviorare a activității economice, chiar dacă nu spectaculos, are un caracter neinterupt. La finele intervalului analizat, lira sterlină era cotată la 1.5550 dolari, comparativ cu 1.5650 dolari în ziua de referință de 13 mai a.c.

Cursul francului elvețian față de dolar a marcat o depreciere mai pronunțată, de circa 1,70 puncte procentuale, atîngînd la finele săptămînii 2,0675 franc/1 dolar. La aceasta au contribuit în principal o serie

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16-20 mai; bază: 13 mai 1983

de factori tehnici, între care s-a detașat lăhidarea unor poziții speculative de proporții constituite în franc elvețian în cursul săptămînii anterioare de către operatorii de devize de la Chicago.

Poziția mărcii vest-germane față de dolar s-a deteriorat, la 20 mai cursul atîngînd 2.4775 mărci/1 dolar, cu circa 1,2 puncte procentuale sub cota înregistrată la finele săptămînii precedente.

Deprecierea înregistrată de francul francez și lira italiană față de dolar a fost mai puțin pronunțată, de circa 1,0 puncte procentuale (de la 7.3675 la 7.44 franci/1 dolar) și, respectiv 0,9 puncte procentuale (de la 145 la 147 lire/1 dolar).

Poziția yenului japonez față de dolar a cunoscut o deteriorare ușoară (depreciere de circa 0,3 puncte procentuale, de la 231,25 yeni/dolar în ziua de referință la 234 yeni/dolar la finele intervalului analizat), motivată în esență de influența unor factori de natură tehnică.

Do binzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile d oferite la deprecieri pe 6 luni din zilele de 13 și 2 mai a.c.) — eurodolarii 8,9375% și 9,3125%, eurofranc elvețienii 4,56% și 4,75%, euromărcii vest-german 5,1875% și 5,25%, eurolire sterline 10,1875% și 10,4375%. În condițiile consolidării poziției dolarului pe piața valutară internațională, pretul aurului s-a inserat pe o curbă descendentă situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 20 mai a.c. la 438,7 dolari/uncie (comparativ cu 441,25 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă).

Gheorghe MUNTEA
Alexandru OLTEANU

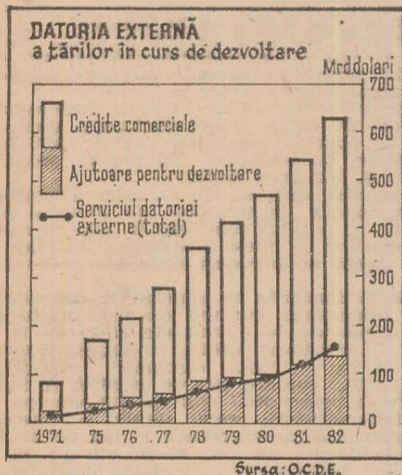
Lesotho: repere economice

RAMURĂ dominantă a economiei Regatului Lesotho — țară în curs de dezvoltare situată în sudul continentului african, ca enclavă în R.S.A., cu aproape 1,4 milioane de locuitori, o suprafață de 30 355 km² și un produs național brut pe locuitor de 420 dolari — agricultura concentrează 87% din populația activă, contribuind însă cu numai 31% la formarea produsului intern brut și reprezentând principala sursă de încasări valutare ale țării. Agricultură se axează pe creșterea extensivă a animalelor (cu precădere ovine și caprine, deosebi de Angora), favorizată în principiu de existența unor suprafețe întinse de pășuni naturale. Dezvoltarea sectorului creșterii animalelor are loc în condițiile adverse ale unor frecvente perioade de secetă și ale unor accentuate fenomene de eroziune a pășunilor montane (peste 2/3 din teritoriul țării se află la înălțimi de peste 2 000 m). Pășunile alpine și-au restrins în ultimii ani suprafața și datorită extinderii culturilor agricole la altitudini mai mari, sub presiunea creșterii demografice (2,2% pe an) și a necesității reducerii volumului importurilor de alimente (23% din importul total).

Industria extractivă se limitează deocamdată la exploatarea diamantelor, iar cea prelucrătoare se reduce la câteva mici ateliere. Lesotho dispune însă de potențialul hidroenergetic ridicat al zonei de obârșie a fluviului Orange, a cărui valorificare în curs este de natură să stimuleze dezvoltarea de ansamblu a economiei țării.

600 miliarde dolari datorie externă

O CIFRĂ fără precedent, pentru datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, un nivel (maxim ?) într-o evoluție care, din 1971 până în prezent, nu a înregistrat nici un regres. Situația acestor țări s-a agravat sensibil în ultimii ani pe fondul politicilor antiinflaționiste adoptate de majoritatea țărilor industrializate: efectul exploziei pre-

țurilor s-a răsfrint numai în mică măsură asupra țărilor dezvoltate, cea mai mare parte a poverii fiind preluată de

țările în curs de dezvoltare. Asupra lor și-a făcut din plin simțit efectul și un fenomen contrar, acela al scăderii fără precedent a prețurilor materiilor prime exportate de ele, al căror nivel real este considerat ca cel mai scăzut din ultimii 30 de ani. Prețurile scăzute la materii prime, prețurile ridicate la petrol și produse industrializate și exorbitantele rate ale dobânzilor au determinat o deteriorare de amploare și deosebit de acută a balanțelor de plăți în țările în curs de dezvoltare: numai în cazul celor neexportatoare de petrol, de pildă, deficitul balanțelor de plăți cumula 23 mrd. dolari în 1978, pentru a ajunge la 73 mrd. dolari în 1981.

Pe acest fond s-a ajuns la enorma cifră de 600 mrd. dolari care reprezenta anul trecut datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare. Ar mai fi de notat ponderea mare — circa trei pătrimi din total — a creditelor comerciale și creșterea serviciului datoriei externe care depășește chiar nivelul ajutoarelor pentru dezvoltare — tablou cu consecințe grave în perspectivă în ce privește solvabilitatea acestor țări și, în general, climatul economic internațional.

R.S. Vietnam: activizarea comerțului exterior

ÎN ULTIMII ani în activitatea de comerț exterior a R.S. Vietnam s-au produs o serie de mutații favorabile.

Astfel, în anul 1982 exportul a sporit cu 31% în raport cu 1981 și cu 58% față de nivelul atins în 1980. O extindere deosebită a cunoscut exportul de produse agricole, de articole meșteșugărești și artizanat; în acest cadru livrările de produse agricole prelucrate s-au majorat de patru ori în comparație cu anul 1976.

Totodată, la conferința republicană a lucrătorilor din comerț exterior, care s-a desfășurat la începutul anului curent, s-a arătat că se menține un deficit apreciabil al balanței comerciale, că este necesar să fie perfecționate planificarea importurilor și repartizarea mărfurilor respective, că eficiența economică a activității de comerț exterior rămâne încă scăzută.

În perioada următoare se preconizează activizarea în primul rând a exporturilor (ceea ce va permite — implicit — largirea importurilor necesare economiei naționale), componentele de bază ale acestora rămânând în continuare produsele agricole prelucrate, bunurile industriale de consum, articolele meșteșugărești, producția obținută din resurse forestiere și marine, precum și unele produse ale industriei grele. Se urmărește ca, în expresie valorică, exportul să depășească în acest an cu 47% nivelul din 1982, iar volumul său global în actualul cincinal să fie de 2,6 ori superior celui realizat în perioada 1976—1980. În acest scop se intenționează, între altele, ca — în condițiile menținerii monopolului de stat asupra comerțului exterior — să se acorde răspunderi mai largi pe plan local în realizarea activității de comerț exterior, inclusiv efectuarea nemijlocită de către unele provincii și orașe a operațiilor de export-import.

Telecomunicațiile în serviciul dezvoltării

ANIVERSAREA la 17 mai a Zilei mondiale a telecomunicațiilor a avut loc în acest an în contextul mai larg al Anului mondial al comunicațiilor avind ca obiectiv dezvoltarea infrastructurii. „85% din țările lumii nu dețin decât 10% din aparatele telefonice instalate pe plan mondial și în plus marea majoritate a acestor telefoane este concentrată în orașe“, declara nu demult M.R. Butler, secretarul general al Uniunii internaționale a telecomunicațiilor, subliniind slaba deservire din acest punct de vedere a populațiilor rurale, datorită costului ridicat al rețelei telefonice tradiționale. Și totuși, sublinia el, un serviciu de telecomunicații prezintă numeroase avantaje economice indirecte, a căror valorificare devine posibilă grație tehnologiilor moderne, care permite asigurarea unor costuri independente de distanța transmisiei și deci racordarea la circuitul economic a unor regiuni până acum izolate.

Printre aceste soluții moderne sînt citate accesul la utilizarea unor sateliți de telecomunicații inclusiv în zone neelectrificate, grație unor mici stațiuni terestre funcționînd cu energie solară, folosirea de aparatură radio de capacitate mică ș.a. ca o premisă a extinderii rapide a telecomunicațiilor rurale.

Orientari în dezvoltarea economiei cubaneze

ÎN ACEST AN, conform prevederilor planului de dezvoltare social-economică, produsul social brut al Cubei urmează să sporească cu 2—2,5%, în raport cu nivelul atins în 1982, iar productivitatea muncii (pe ansamblul economiei naționale) cu 1,5—2%, în condițiile reducerii costurilor de producție. Ritmuri de creștere comparativ mai dinamice cunosc ramurile care produc pentru export, ca industria zahărului (cu un spor prevăzut de 8%), cea a nichelului (12%) ș.a. În principala ramură industrială — cea a zahărului — vor continua lucrările de extindere și modernizare a capacităților de producție; totodată, complexul agroindustrial de cultivare și valorificare a trestiei de zahăr va fi dotat cu un număr apreciabil de noi mașini agricole, ceea ce va crea condițiile pentru obținerea — începînd din 1984 — a unor producții stabile de zahăr de 9 mil. tone pe an.

Crește de asemenea producția în ramurile industriale care folosesc pe scară largă resurse interne și realizează importurile necesare (de mașini și utilaje, combustibil, materii prime și materiale) din țările socialiste. Printre acestea figurează producția de energie electrică, prelucrarea petrolului, industria de îngrășăminte chimice, întreprinderile profilate pe montajul autobuzelor, televizoarelor, al tehnicii electronice, cele producătoare de piese de schimb etc.

Se urmărește ca sporurile menționate să fie obținute în condițiile menținerii la același nivel ca în 1982 a consumului de combustibili importați, iar importul unor produse agroalimentare să se micșoreze pe baza dezvoltării în țară a producțiilor respective.

GLOSAR

Monetica [I]

VOCABULARUL economic s-a îmbogățit cu un nou neologism: monetica. Acest termen vrea să definească ansamblul căutărilor actuale de introducere în economia unei țări a monedei electronice.

Despre moneda electronică s-a scris mult, ea fiind prezentată în Occident, îndeosebi în Statele Unite și Franța, drept singura șansă pe care comerțul și băncile o pot întrevedea la ora actuală pentru a face față problemelor tot mai inextricabile pe care le ridică plățile, adică unul din actele cele mai obișnuite, dar și cele mai necesare, ale vieții de zi cu zi a colectivității umane. Fără plăți, deci fără utilizarea monedei, nu este de conceput o activitate economică. Odată cu creșterea economică a crescut însă și volumul plăților în așa măsură, încât mijloacele tradiționale de plată sînt total depășite.

Aceste mijloace — plățile efective, viramentele între conturi, plățile prin cec, plățile prin tichete de credit — sînt, în condițiile actuale, mult prea greoaie, ele consumă prea multă forță de muncă și prea multă hirtie, ele sînt supuse în prea mare măsură manipularilor frauduloase. Un exemplu, pentru a ilustra ordinul de mărime al problemei: numai în Franța și numai într-un singur an — 1982 — 3,5 miliarde de ecouri (inclusiv ecouri poștale). Costul bancar al unei operațiuni de plată efectuate de un client prin cec s-a ridicat în medie la 5,6 franci. Prin urmare, băncile franceze au trebuit să cheltuiască anul trecut circa 20 miliarde de franci pentru a face față plăților prin ecouri, fără a mai ține seama de furturile de cartele de ecouri și de alte metode de înșelare a băncilor („Les Echos”, Paris, 7 aprilie 1983).

S-a crezut la timpul său că introducerea tichetelor de credit (engl. credit cards), ca instrumente de achitare fără numerar și fără ecouri a cumpărăturilor făcute în rețeaua comercială, va constitui o soluție pentru reducerea avalanșei de birocratie și de formulare pe care a generat-o utilizarea ecourilor, că să nu mai vorbim de complicațiile inerente plăților în numerar. Tichetele de credit au simplificat într-adevăr tehnica de plată, însă, ca și ecourile, nu au exclus formalistica, între creditarea contului comerciantului și debitarea contului cumpărătorului intercalându-se totuși un document scris („factureta”). Mai trebuie să se aibă în vedere că tichetele de credit n-au putut fi introduse pe scară mai largă decît în ultimul timp (în Europa occidentală: în perioada 1979-1980).

Complicațiile actuale, dar mai cu seamă cele și mai acute care se profilează în viitor, au făcut să crească mult interesul pentru studii diferite modalități de efectuare a plăților în tranzacțiile economice pe cale exclusiv electronică, adică pentru ceea ce s-a numit monetică.

Moneda electronică este o denumire care induce în eroare pe neînțelegător. În realitate, nu este vorba despre un nou tip de monedă care ar fi pe cale să se alăture tipurilor existente, numerarul și moneda de cont, ci despre o nouă tehnică de efectuare a plăților. O tehnică bineînțeles superioară, care să prezinte garanții de securitate (în sensul posibilității de verificare automată a identității și solvabilității plătitorului), care să fie cât mai simplă, utilizabilă în cât mai multe împrejurări și, desigur, să fie cât mai puțin posibil.

În actualul stadiu al moneticii s-a ajuns să se cristalizeze și să se introducă în practică două soluții tehnice, una de origine americană, iar cealaltă de origine franceză. Prima este denumită **on line** (pe linie), iar a doua este **off line** (fără linie). Despre ele, în continuarea prezentului glosar.

C.K

Biografie

Stelian Dobrișan, București — Secretarul general al U.N.C.T.A.D., Gamani Corca ocupă această funcție — în care succede lui Manuel Perez Guerrero — de la 1 aprilie 1974. El s-a născut în 1925 în Sri Lanka. Studiile universitare și le-a început în țara sa și le-a continuat la universitățile Cambridge și Oxford, unde și-a luat și doctoratul. Cariera și-a început-o în 1950 la Colombo ca cercetător în cadrul

băncii centrale a țării sale; a fost apoi consilier economic în Secretariatul planului, iar după 1956 directorul acestui organism guvernamental. Ulterior a fost numit secretar permanent al Ministerului Planificării și problemelor economice, devenind astfel principalul consilier guvernamental în problemele planificării dezvoltării. În 1970 a devenit guvernator adjunct al băncii centrale, iar în 1973 ambasador al țării sale în Belgia, Olanda și Luxemburg și pe lângă Piața comună.

Înainte de alegerea sa ca secretar general al U.N.C.T.A.D., Gamani Corca, a participat la numeroase manifestări și negocieri internaționale desfășurate sub egida O.N.U., ca președinte al grupului de experți ai U.N.C.T.A.D. pentru reforma monetară internațională (1969), președinte al Conferinței Națiunilor Unite pentru cacao (1972), președinte al Comitetului Națiunilor Unite pentru planificarea dezvoltării etc.

Oțel

Dumitru Dulama, Ostrôv — Anul trecut, ca rezultat al restrîngerii cererii, producția mondială de oțel a continuat să scadă chiar într-un ritm mai rapid decît în ultimii ani și anume cu 9%, față de reducerile de 1,2% din 1981 și de 4% din 1980. Nivelul de anul trecut al producției mondiale de oțel, de 643 milioane tone, este inferior celui din 1975.

Dacă în Japonia, pe locul doi în lume sub raportul producției de oțel, scăderea a fost anul trecut de numai 2,1% (la 99,5 mil. t.) în S.U.A. — țară situată pe locul trei — reducerea producției a fost de 33,8%, la 66,6 mil. t. Singura regiune a globului în care anul trecut s-a înregistrat o creștere a producției de oțel a fost America Latină (+ 1%).

Potrivit datelor citate la o reuniune de experți desfășurată în februarie a.c. sub egida Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, restrîngerea producției de oțel a fost însoțită de un grad extrem de scăzut de utilizare a capacităților de producție, de o scădere a nivelului comenziilor și de diminuarea sensibilă a prețurilor de export, paralel cu o reînviore a tendințelor protecționiste. Cu ocazia reuniunii amintite s-a relevat că chiar în țările în care se așteaptă o redresare a cererii de oțel, gradul insuficient de ridicat de utilizare a capacităților de producție nu va permite depășirea pragului rentabilității.

În Japonia — noi substituenți pentru carne

Japonia, una din principalele importatoare de carne (circa 650 mii tone sau 8% din importul mondial în anul 1982), încearcă în ultimii ani să-și reducă dependența față

de furnizorii externi, recurgînd la utilizarea unor „substituenți” de carne. Astfel, recent s-a comunicat o nouă inovație japoneză privind producerea unor concentrate proteice din pește, avînd textura de carne de vită tocată. Noul produs, numit „Marinbeef”, obținut sub formă de pudră la un preț scăzut, își măsoară greutatea de circa 5 ori prin rehidratare, fiind utilizat pentru creșterea unei mari varietăți de produse „tip carne”. Producția se realizează în două unități construite de firma japoneză Nigata Engineering Co. Ltd. cu o capacitate de producție anuală de 560 tone și respectiv 1125 tone.

Producătorii japonezi susțin că procesul tehnologic folosit concentrează proteinele din pește fără a distruge balanța de aminoacizi. Ca rezultat, se obține un produs cu conținut scăzut de grăsimi și calorii, cu conținut ridicat de proteine și cu valoare nutritivă mai mare decît carnea de vită sau de porc. Mai mult, tratamentul cu etanol sterilizează produsul, înlătură colesterolul și elimină reziduurile de pesticide ce se pot găsi în pește.

Produsul Marinbeef sub formă de pudră, cu grad de umiditate mai mic de 8%, poate fi depozitat, la temperatura camerei, cel puțin 2 ani. Mirosul ușor de pește și etanol care rămîne în pudră dispăre în timpul rehidratării.

După rehidratare, se pot adăuga condimente pentru a crea o varietate de produse „tip carne”.

Comerț

Andrei Dăbuleanu, Floiești — În presa internațională a fost într-adevăr evocată și posibilitatea aminării reuniunii ministeriale a Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) programată pentru ultima decadă a lunii noiembrie la Geneva.

Pe ordinea de zi a proiectatei conferințe de la Geneva au rămas înscrise următoarele puncte: condițiile în care reglementările G.A.T.T. permit adoptarea unor măsuri protecționiste în scopul apărării industriei locale; comerțul cu produse agricole; comerțul între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare; procedurile G.A.T.T. de reglementare a disputelor; schimburile mondiale de servicii (operațiuni bancare, asigurări, transporturi navale). Deosebirile de vederi în aceste probleme depășesc obișnuitele divergențe Nord-Sud, țările occidentale confruntându-se

adesea între ele sau alăturîndu-se „lumii a treia” împotriva altor state occidentale. În același timp, după cum relatează curînd agenția „Reuter”, țările în curs de dezvoltare și-au exprimat temerea că la Geneva nu se va ține seama în măsura dorită de interesele lor, majoritatea punctelor propuse de ele (referitoare la comerțul cu produse textile, produse tropicale, metale și mineruri) nefiind incluse pe agenda lucrărilor reuniunii.

În ciuda tuturor temerilor exprimate se consideră totuși că reuniunea ministerială a G.A.T.T. va avea loc după cum s-a stabilit.

Criza construcțiilor navale

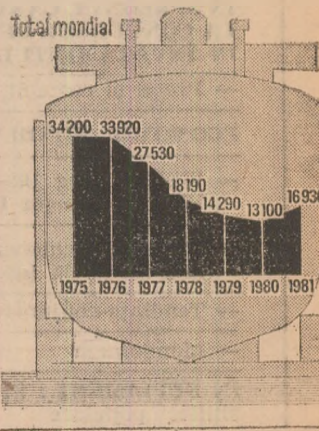
Alexandru Moisac, Tulcea — Înviorearea ușoară semnalată pe plan mondial în anul 1981 în activitatea șantiierelor navale nu a fost decît temporară, punctul maxim al crizei pe care o cunoaște această ramură industrială după 1975 fiind așteptat să se înregistreze — judecînd după volumul actual și previzibil al comenziilor — abia în 1984 sau 1985.

Ca efect al reducerii volumului comerțului internațional — efectuat în bună măsură pe cale maritimă — circa 1600 de nave comerciale, reprezentînd 12% din tonajul total al flotei comerciale mondiale stau în prezent nefolosite. Peste două treimi din acest tonaj revine navelor petoliere.

În privința repartiției pe țări și teritorii a construcțiilor navale pe plan mondial, dispunem de date pe anul 1981, prezentate în graficul de mai jos, reprodus după săptămînalul „Die Zeit”.

CONSTRUCȚIILE NAVALE MONDIALE

Tonajul lansat la apă în mii t.c.f.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumar nr. 21 din 27 mai 1983

- O contribuție de seamă la dezvoltarea concurenței prietenești dintre România și Turcia (Emilian Stancu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Creșterea productivității muncii și progresul economiei românești (I) (Barbu Gh. Petrescu) 2
- Resurse ale dezvoltării industriei mici (Iulian Ploștinaru) 4
- Reducerea normelor de consum — la baza sporirii eficienței economice (Mircea Romanită) 6
- Cum poate fi sporită eficiența acțiunii de atingere a parametrilor proiectați (E. Zissu) 7
- În actualitatea agricolă: irigațiile. Apa este o resursă scumpă; de aceea trebuie folosită cu maximă eficiență (Aurel Lup) 9
- O condiție esențială a sporirii producțiilor agricole. Punerea în valoare a întregului fond funciar (Bujor Mănescu) 11
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Dezbatere. Decizia economică — fundamentată pe informare veridică, operativă (III) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Noua organizare a sectoarelor în industria minieră (Dorin Constantinescu) 15
- Calitatea produselor și eficiența activității economice a întreprinderii (Natalia Giurgiu, Anca Borza) 16

TEORII ● IDEI

- NICOLAE CEAUȘESCU — spirit revoluționar, novator în gândire și acțiune. Concepție creatoare cu privire la fundamentarea și funcționarea noului mecanism economico-financiar (Cornel Iuga) 17
- Convorbiri economice cu Gamani Corea. Redresare — dezvoltare, o relație de nedespărțit (Dinu Dragomirescu) 19
- Școli ● curente ● economiști. Probleme monetar-valutare în viziunea teoriei keynesiste și neokeynesiste (I) (Lucian Ionescu) 20
- Zootehnia în sistemul agriculturii naționale (Letiția Zahiu) 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚIILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Prețul și rentabilitatea (C. Părăianu) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Williamsburg 1983 — un nou Bretton Woods? (Mugur Isărescu) 25
- Procese și fenomene actuale din economia mondială (dezbatere) (XVIII) 27
- Tendințe-conjuncturi 29
- Mondorama 30

IN SUPLEMENT: Probleme ale activității consiliilor populare

IN THIS ISSUE

- An important contribution to the development of the friendly collaboration between Romania and Turkey (Emilian Stancu) 1
- Growth of the labour productivity and the progress of the Romanian economy (I) (Barbu Gh. Petrescu) 2
- An essential condition for the upgrowth of the agricultural output: turning into account the whole landed fund (Bujor Mănescu) 11
- NICOLAE CEAUȘESCU — revolutionary and innovative spirit in action and thought. Creative conception to fundament and to run the new economic and financial mechanism (Cornel Iuga) 17
- Schools of thought ● trends ● economists. Issues on monetarism and foreign currency in the vision of the keynesist and neokeynesist theory (I) (Lucian Ionescu) 20
- Williamsburg 1983 — a new Bretton Woods? (Mugur Isărescu) 25
- Current processes and phenomena in the world economy (XVIII). A debate 27

DANS LE NUMÉRO

- Contribution importante au développement de la collaboration amicale entre la Roumanie et la Turquie (Emilian Stancu) 1
- L'accroissement de la productivité du travail et le progrès de l'économie roumaine (I) (Barbu Gh. Petrescu) 2
- Une condition essentielle pour l'accroissement de la production agricole: la mise en valeur des terrains (Bujor Mănescu) 11
- NICOLAE CEAUȘESCU — esprit révolutionnaire, novateur dans la pensée et l'action. Conception créatrice sur la documentation et le fonctionnement du nouveau mécanisme économique et financier (Cornel Iuga) 17
- Écoles ● courants ● économistes. Problèmes monétaires dans la vision de la théorie keynesiste et néokeynesiste (I) Lucian Ionescu) 20
- Williamsburg 1983 — un nouveau Bretton Woods? (Mugur Isărescu) 25
- Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (débat) (XVIII) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Важный вклад в развитие дружеского сотрудничества между Румынией и Турцией (Эмилиян Станку) 1
- Рост производительности труда и прогресс румынской экономики (I) (Барбу Г. Петреску) 2
- Важнейшее условие увеличения сельскохозяйственной продукции: использование всего земельного фонда (Бужор Мăнеску) 11
- НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ — революционный дух, новаторский в мыслении и в действии. Творческая концепция об обосновании и функционировании нового финансово-экономического механизма (Корнел Юга) 17
- Школы ● течения ● экономисты. Валютно-денежные проблемы с точки зрения кейнесистской и некейнсестской теории (I) (Люциан Ионеску) 20
- Вильямсбург 1983 — новый Бреттон Вудс? (Мугур Исăреску) 25
- Актуальные процессы и явления в мировой экономике (в порядке обсуждения) (XVIII) 27

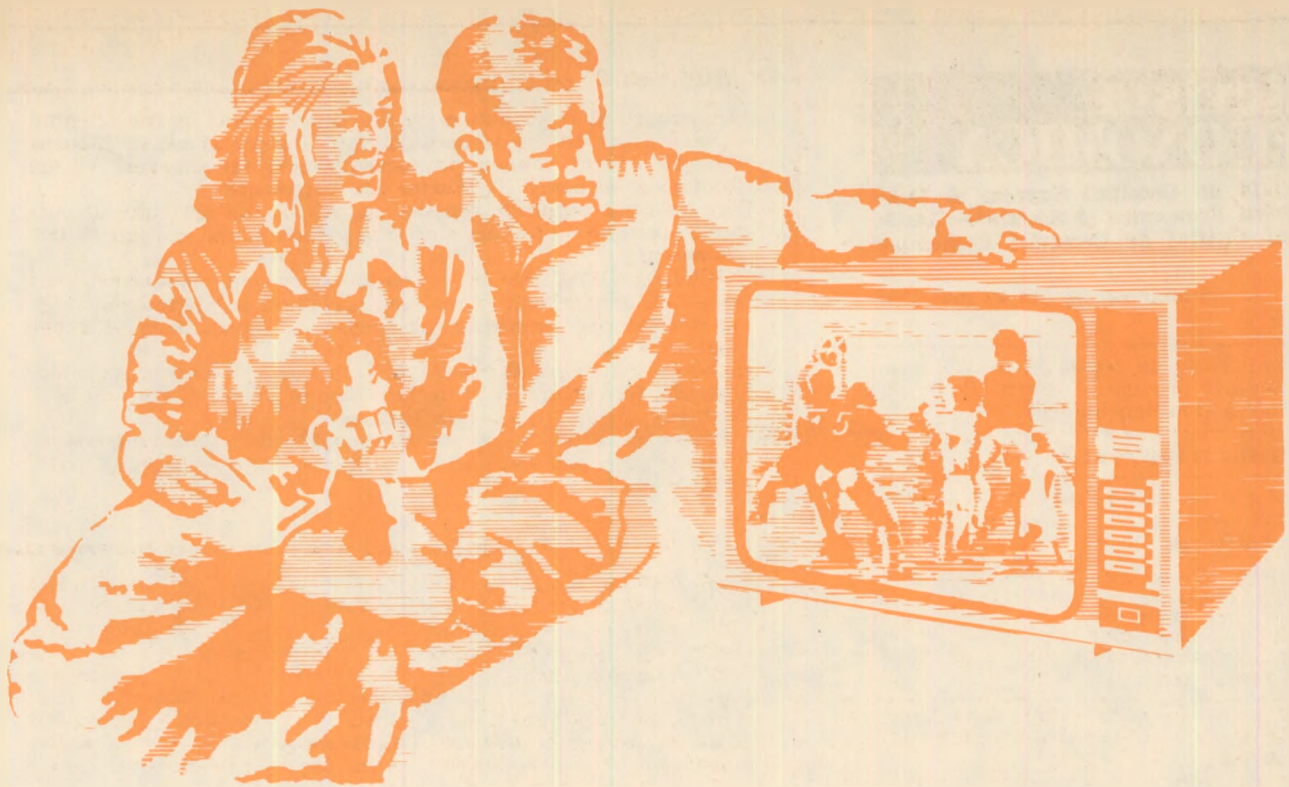
ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.I.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie, etaj 1, sector 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R.—filiala sector 1.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

O LUME ÎNTREAGĂ PE MICUL ECRAN AL TELEVIZOARELOR CU CIRCUITE INTEGRATE!

- OLT — televizoare cu circuite integrate,
- SNAGOV moderne, practice, necesare in-
- SIRIUS formării dv., realizate în 2—3
- DIAMANT variante de prezentare estetică, culoare, funcționalitate, după dorințele și gusturile cumpărătorilor.

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE

prezintă următoarele caracteristici :

- complet tranzistorizate ;
- durată de folosință îndelungată ;
- imagine perfectă și sunet clar ;
- consum de energie electrică redus cu circa 33⁰/₀;
- funcționare normală chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea ;
- depanare mult simplificată deoarece în construcție prezintă module funcționale care se pot înlocui cu operativitate.

Termenul de garanție de la data cumpărării :

12 luni pentru aparat ;

18 luni pentru tubul cinescop.

Magazinele și raioanele specializate în desfacerea produselor electronice vin în întâmpinarea preferințelor dv., oferindu-vă :

TELEVIZOARELE CU CIRCUITE INTEGRATE :

	Diagonala (cm)	Prețul (lei)
● OLT	44	3 000
● SNAGOV	47	3 065
● SIRIUS	50	3 200
● DIAMANT	61	3 720

Lucrătorii din comerț cu o înaltă calificare profesională pot furniza informații suplimentare privind instalarea și funcționarea acestor moderne televizoare.

CEC

**vă oferă,
dumneavoastră
alegeți**

locuințe

CEC

turism

CEC

autoturisme

CEC

dobîndă
și cîștiguri

CEC

cîștiguri

CEC

dobîndă

CEC